ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

ARISTOTELIS

DE

POETICA LIBER,

GRÆCE ET LATINE,

CUM NOTIS.

OXONII,
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.
MDCCLX.

REVERENDO DOCTISSIMOQUE

VIRO

DAVIDI GREGORY S. T. P.

ÆDIS CHRISTI DECANO

DIGNISSIMO

NOVAM HANC

ARISTOTELIS

DE POETICA LIBRI

EDITIONEM

SUMMA OBSERVANTIA

D. D. D.

EDITOR.

L. S.

LIBRUM hunc emiſſurus nihil antiquius habuit Editor, quam ut Textum maxime integrum exhibeat, & locis iis, qui paulo obſcuriores videbantur, Lucem quodammodo offundat. Quod ut efficiat (minime vel Ingenio vel Eruditioni ſuæ confiſus) doctiſſimos aliorum Commentarios acceſſit, VICTORII præcipue, HEINSII, & DACIERII. Inde ea ſolum, quæ in præſentem uſum accommodari & Lectorem adjuvare poſſint, ſibi ſtatuit haurienda. Ipſe ſane Notas quaſdam, quales quales ſunt, hinc illinc de proprio

inſeruit. Interpretationem etiam Latinam adhibuit; etſi minus fidam & ad Verbum elaboratam, ad Senſum tamen, ut ſperat, Auctoris exprimendum accommodatam. De ipſo Opere nihil cenſet dicendum, quoniam adeo percrebuit ARISTOTELIS Fama, ut haud tali præconio indigeat. Denique, minime Critici Nomen deſiderat Editor, ſin quid Emolumenti in publicum redundet, illum ſuſcepti Laboris haud pœnitebit.

Imprimatur,

JO. BROWN,

Vice-Can. Oxon.

Apr. 24. 1760.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

ΚΕΦ. α'.

ΠΕΡΙ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἥντινα δύναμιν ἕκαστον ἔχει, καὶ πῶς δεῖ συνίσαθαι τοὺς μύθους, εἰ μέλλοι καλῶς ἕξειν ἡ ποίησις· ἔτι δὲ ἐκ πόσων καὶ ποίων ἐστὶ μορίων· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστι μεθόδου, λέγωμεν, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν, πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων. Εποποιΐα δὴ καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις, ἔτι δὲ κωμῳδία καὶ ἡ διθυραμβοποιητικὴ, καὶ τῆς αὐλητικῆς ἡ πλείστη καὶ κιθαριστικῆς, πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μιμήσεις τὸ σύνολον. διαφέρουσιν δὲ ἀλλήλων τρισίν· ἢ γὰρ τῷ γένει ἑτέροις μιμεῖσθαι, ἢ τῷ ἕτερα, ἢ τῷ ἑτέρως, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι καὶ σχήμασι πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες, οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φωνῆς·

οὕτω κἀν ταῖς εἰρημέναις τέχναις, ἅπασαι μὲν ποιοῦνται τὴν μίμησιν ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ· τούτοις δὲ ἢ χωρὶς, ἢ μεμιγμένοις· οἷον ἁρμονίᾳ μὲν καὶ ῥυθμῷ χρώμεναι μόνον, ἥτε αὐλητικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ, κἂν εἴ τινες ἕτεραι τυγχάνωσιν οὖσαι τοιαῦται τὴν δύναμιν· οἷον ἡ τῶν συρίγγων. αὐτῷ δὲ τῷ ῥυθμῷ μιμοῦνται χωρὶς ἁρμονίας, οἱ τῶν ὀρχηστῶν. καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν μιμοῦνται καὶ ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις. ἡ δὲ ἐποποιΐα μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς, ἢ τοῖς μέτροις· καὶ τούτοις εἴτε μιγνῦσα μετ' ἀλλήλων, εἴθ' ἑνί τινι γένει χρωμένη τῶν μέτρων τυγχάνουσα μέχρι τοῦ νῦν. οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν τοὺς Σώφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους, καὶ τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους· οὐδὲ εἴ τις διὰ τριμέτρων, ἢ ἐλεγείων, ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τῶν τοιούτων ποιοῖτο τὴν μίμησιν. πλὴν οἱ ἄνθρωποί γε συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐλεγειοποιοὺς, τοὺς δὲ ἐποποιοὺς ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς τοὺς κατὰ μίμησιν ποιητὰς, ἀλλὰ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον προσαγορεύοντες. καὶ γὰρ ἂν ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν, οὕτω καλεῖν εἰώθασιν. οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστιν Ομήρῳ καὶ Εμπεδοκλεῖ, πλὴν τὸ μέτρον. δι' ὃ τὸν μὲν ποιητὴν δίκαιον καλεῖν· τὸν δὲ, Φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιητήν. ὁμοίως δὲ κἂν εἴ τις ἅπαντα τὰ μέτρα μιγνύων, ποιοῖτο τὴν μίμησιν, καθάπερ Χαιρήμων ἐποίησεν Ιπποκένταυρον, μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων, οὐκ ἤδη καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. περὶ μὲν οὖν τούτων διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον. Εἰσὶ δέ τινες αἳ πᾶσι χρῶνται τοῖς εἰρημένοις· λέγω δὲ, οἷον, ῥυθμῷ

καὶ μέλει καὶ μέτρῳ, ὥσπερ ἥτε τῶν διθυραμβικῶν ποίησις καὶ ἡ τῶν μίμων, καὶ ἥτε τραγῳδία, καὶ ἡ κωμῳδία. διαφέρουσι δὲ, ὅτι αἱ μὲν ἅμα πᾶσιν, αἱ δὲ κατὰ μέρος. ταύτας μὲν οὖν λέγω τὰς διαφορὰς τῶν τεχνῶν, ἐν αἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν.

ΚΕΦ. β'.

ΕΠΕΙ δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τούτους ἢ σπουδαίους ἢ φαύλους εἶναι· (τὰ γὰρ ἤθη σχεδὸν ἀεὶ τούτοις ἀκολουθεῖ μόνοις· κακίᾳ γὰρ καὶ ἀρετῇ τὰ ἤθη διαφέρουσι πάντες·) ἤτοι βελτίονας ἢ καθ' ἡμᾶς, ἢ χείρονας, ἀνάγκη μιμεῖσθαι, ὥσπερ οἱ γραφεῖς. Πολύγνωτος μὲν κρείττους, Παύσων δὲ χείρους, Διονύσιος δὲ ὁμοίους εἴκαζε· δῆλον δὲ, ὅτι καὶ τῶν λεχθεισῶν ἑκάστη μιμήσεων ἕξει ταύτας τὰς διαφοράς· καὶ ἔστιν ἑτέρα τῷ ἕτερα μιμεῖσθαι τοῦτον τὸν τρόπον. καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσει καὶ αὐλήσει καὶ κιθαρίσει ἐστὶ γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιότητας· καὶ περὶ τοὺς λόγους δὲ καὶ τὴν ψιλομετρίαν· οἷον, Ομηρος μὲν βελτίους, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ηγήμων δὲ ὁ Θάσιος ὁ τὰς παρῳδίας ποιήσας πρῶτος, καὶ Νικόχαρις ὁ τὴν Δηλιάδα, χείρους. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους καὶ τοὺς μίμους, ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος μιμήσαιτο ἄν. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ διαφορᾷ καὶ ἡ τραγῳδία πρὸς τὴν κωμῳδίαν διέστηκεν. ἡ μὲν γὰρ χείρους, ἡ δὲ βελτίους μιμεῖσθαι βούλεται τῶν νῦν.

ΚΕΦ. γ΄.

ΕΤΙ δὲ τούτων τρίτη διαφορὰ, τὸ, ὡς ἕκαστα τούτων μιμήσαιτο ἄν τις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὰ αὐτὰ μιμεῖσθαί ἐστιν, ὅτε μὲν ἀπαγγέλλοντα, ἢ ἕτερόν τι γιγνόμενον, ὥσπερ Ομηρος ποιεῖ· ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα· ἢ πάντας ὡς πράττοντας καὶ ἐνεργοῦντας τοὺς μιμουμένους. ἐν τρισὶ δὴ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησίς ἐστιν, ὡς εἴπομεν κατ᾽ ἀρχὰς, ἐν οἷς τε, καὶ ἃ, καὶ ὥς. ὥστε τῇ μὲν ὁ αὐτὸς ἂν εἴη μιμητὴς Ομήρῳ Σοφοκλῆς, μιμοῦνται γὰρ ἄμφω σπουδαίους· τῇ δὲ Αριστοφάνει, πράττοντας γὰρ μιμοῦνται καὶ δρῶντας ἄμφω· ὅθεν καὶ δράματα καλεῖσθαί τινες αὐτά φασιν, ὅτι μιμοῦνται δρῶντας. διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται τῆς τε τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας οἱ Δωριεῖς· τῆς μὲν κωμῳδίας οἱ Μεγαρεῖς, οἵ τε ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ τῆς παρ᾽ αὐτοῖς δημοκρατίας γενομένης, καὶ οἱ ἐκ Σικελίας· ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Επίχαρμος ὁ ποιητὴς, πολλῷ πρότερος ὢν Χωνίδου καὶ Μάγνητος· καὶ τῆς τραγῳδίας ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ποιούμενοι τὰ ὀνόματα σημεῖον. οὗτοι μὲν γὰρ κώμας τὰς περιοικίδας καλεῖν φασιν, Αθηναῖοι δὲ δήμους· ὡς κωμῳδοὺς, οὐκ ἀπὸ τοῦ κωμάζειν λεχθέντας, ἀλλὰ τῇ κατὰ κώμας πλάνῃ ἀτιμαζομένους ἐκ τοῦ ἄστεως· καὶ τὸ ποιεῖν αὐτοὶ μὲν δρᾶν, Αθηναίους δὲ πράττειν προσαγορεύειν. Περὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν, καὶ πόσαι, καὶ τίνες, τῆς μιμήσεως, εἰρήσθω ταῦτα.

ΚΕΦ. δʹ.

ΕΟΙΚΑΣΙ δὲ γεννῆσαι μὲν ὅλως τὴν ποιητικὴν αἰτίαι δύο τινὲς, καὶ αὗται φυσικαί. τό, τε γὰρ μιμεῖσθαι, σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἐκ παίδων ἐστὶ. καὶ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζώων, ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας· καὶ τῷ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας. σημεῖον δὲ τούτου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἔργων. ἃ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς ὁρῶμεν, τούτων τὰς εἰκόνας τὰς μάλιστα ἠκριβωμένας, χαίρομεν θεωροῦντες· οἷον θηρίων τε μορφὰς τῶν ἀγριωτάτων, καὶ νεκρῶν. αἴτιον δὲ καὶ τούτου, ὅτι μανθάνειν οὐ μόνον τοῖς φιλοσόφοις ἥδιστον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως· ἀλλ᾽ ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ. διὰ γὰρ τοῦτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν καὶ συλλογίζεσθαι τί ἕκαστον· οἷον, ὅτι οὗτος ἐκεῖνος· ἐπεὶ ἐὰν μὴ τύχῃ προεωρακὼς, οὐ διὰ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπεργασίαν, ἢ τὴν χροιὰν, ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ ἄλλην αἰτίαν. κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι, καὶ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, (τὰ γὰρ μέτρα, ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερὸν) ἐξ ἀρχῆς οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτὰ μάλιστα, κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων. διεσπάσθη δὲ κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη ἡ ποίησις. οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι, τὰς καλὰς ἐμιμοῦντο πράξεις, καὶ τὰς τῶν τοιούτων τύχας· οἱ δὲ εὐτελέστεροι,

ϛεροι, τὰς τῶν φαύλων, πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνους καὶ ἐγκώμια. τῶν μὲν οὖν πρὸ Ὁμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα· εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς. ἀπὸ δὲ Ὁμήρου ἀρξαμένοις, ἐϛίν· οἷον, ἐκείνου ὁ Μαργείτης, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἁρμόττον ἰαμβεῖον ἦλθε μέτρον· διὸ καὶ ἰαμβεῖον καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἰάμβιζον ἀλλήλους. καὶ ἐγένοντο τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν ἡρωϊκῶν, οἱ δὲ ἰάμβων ποιηταί. ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα μάλιϛα ποιητὴς Ὅμηρος ἦν (μόνος γὰρ οὐχ ὅτι εὖ, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν) οὕτω καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας σχήματα πρῶτος ὑπέδειξεν, οὐ ψόγον, ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας. ὁ γὰρ Μαργείτης ἀνάλογον ἔχει, ὥσπερ Ἰλιὰς καὶ Ὀδύσσεια πρὸς τὰς τραγῳδίας, οὕτω καὶ οὗτος πρὸς τὰς κωμῳδίας. οἱ δ᾽ ἐφ᾽ ἑκατέραν τὴν ποίησιν ὁρμῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἰάμβων, κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν, τραγῳδιδάσκαλοι, διὰ τὸ μείζω καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν, εἰ ἄρα ἔχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν ἱκανῶς, ἢ οὐ, αὐτό τε καθ᾽ αὑτὸ κρινόμενον, καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. Γενομένης οὖν ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτοσχεδιαϛικῆς, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία. καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικά, ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη προαγόντων ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς. καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν ἑαυτῆς φύσιν. καὶ τό, τε τῶν ὑποκρι-

τῶν

τῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε, καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν παρεσκεύασε· τρεῖς δὲ καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς. ἔτι δὲ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας, διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν, ὀψὲ ἀπεσεμνώθη· τό, τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο, διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν. λέξεως δὲ γενομένης, αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε· μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι. σημεῖον δὲ τούτου, πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους· ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις, καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας. ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται. Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα ἔστω ἡμῖν εἰρημένα· πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθέκαστον.

ΚΕΦ. έ.

Η δὲ κωμῳδία ἐστὶν, ὥσπερ εἴπομεν, μίμησις φαυλοτέρων μὲν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστὶ τὸ γελοῖον μόριον. τὸ γὰρ γελοῖον, ἐστὶν ἁμάρτημά τι καὶ αἶσχος ἀνώδυνον, καὶ οὐ φθαρτικόν· οἷον, εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχρόν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. αἱ μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας μεταβάσεις, καὶ δι' ὧν ἐγένοντο, οὐ λελήθασιν· ἡ δὲ κωμῳδία, διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς, ἔλαθεν.

καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν. ἤδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης, οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται. τὶς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν, ἢ προλόγους, ἢ πλήθη ὑποκριτῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠγνόηται. τὸ δὲ μύθους ποιεῖν, Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις ἦρξαν· τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε. τῶν δὲ Ἀθήνησιν Κράτης πρῶτος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας, καθόλου ποιεῖν λόγους ἢ μύθους. Ἡ μὲν οὖν ἐποποιία τῇ τραγῳδίᾳ μέχρι μόνου μέτρου μετὰ λόγου μίμησις εἶναι σπουδαίων ἠκολούθησεν. τῷ δὲ τὸ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν, καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ διαφέρουσιν· ἔτι δὲ τῷ μήκει· ἡ μὲν, ὅτι μάλιστα πειρᾶται ὑπὸ μίαν περίοδον ἡλίου εἶναι, ἢ μικρὸν ἐξαλλάττειν· ἡ δὲ ἐποποιία, ἀόριστος τῷ χρόνῳ, καὶ τούτῳ διαφέρει. καίτοι τὸ πρῶτον ὁμοίως ἐν ταῖς τραγῳδίαις τοῦτο ἐποίουν, καὶ ἐν τοῖς ἔπεσι. μέρη δέ ἐστι τὰ μὲν ταὐτὰ, τὰ δὲ ἴδια τῆς τραγῳδίας. διόπερ ὅστις περὶ τραγῳδίας οἶδε σπουδαίας καὶ φαύλης, οἶδε καὶ περὶ ἐπῶν. ἃ μὲν γὰρ ἐποποιία ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ· ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιίᾳ.

ΚΕΦ. ϛʹ.

ΠΕΡΙ μὲν ἂν τῆς ἐξαμέτρȣ μιμητικῆς, καὶ περὶ κωμῳδίας ὕςερον ἐρȣ̃μεν· περὶ δὲ τραγῳδίας λέγωμεν ἀπολαϐόντες αὐτῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γινόμενον ὅρον τῆς ȣ̓σίας. Εςιν ȣ̓̃ν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπȣδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχȣ́σης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάςȣ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις δρώντων, καὶ ȣ̓ δι' ἐπαγγελίας, ἀλλὰ δι' ἐλέȣ καὶ φόϐȣ περαίνȣσα τὴν τῶν τοιȣ́των παθημάτων κάθαρσιν. λέγω δὲ ἡδυσμένον μὲν λόγον, τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος. τὸ δὲ χωρὶς τῶν εἰδῶν, τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι, καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλȣς. Ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιȣ̃νται τὴν μίμησιν, πρῶτον μὲν ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος, εἶτα μελοποιΐα καὶ λέξις. ἐν τȣ́τοις γὰρ ποιȣ̃νται τὴν μίμησιν. λέγω δὲ λέξιν μὲν αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν· μελοποιΐαν δὲ, ὃ τὴν δύναμιν φανερὰν ἔχει πᾶσαν. Ἐπεὶ δὲ πράξεώς ἐςι μίμησις, πράττεται δὲ ὑπό τινων πραττόντων, ȣ̓̀ς ἀνάγκη ποιȣ́ς τινας εἶναι κατά τε τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν (διὰ γὰρ τȣ́των καὶ τὰς πράξεις εἶναί φαμεν ποιάς τινας) πέφυκεν αἴτια δύο τῶν πράξεων εἶναι, διάνοια καὶ ἦθος, καὶ κατὰ ταύτας καὶ τυγχάνȣσι καὶ ἀποτυγχάνȣσι πάντες. ἔςι δὲ τῆς μὲν πράξεως ὁ μῦθος μίμησις. λέγω γὰρ μῦθον τȣ̃τον, τὴν σύνθεσιν τῶν πραγμάτων· τὰ δὲ ἤθη, καθ' ἃ ποιȣ́ς

τινας εἶναί φαμεν τοὺς πράττοντας· διάνοιαν δὲ ἐν ὅσοις λέγοντες ἀποδεικνύουσί τι, ἢ καὶ ἀποφαίνονται γνώμην. Ἀνάγκη οὖν πάσης τραγῳδίας μέρη εἶναι ἕξ, καθ' ἃ ποιά τις ἐστὶν ἡ τραγῳδία. ταῦτα δ' ἐστὶν, μῦθος, καὶ ἤθη, καὶ λέξις, καὶ διάνοια, καὶ ὄψις, καὶ μελοποιΐα. οἷς μὲν γὰρ μιμοῦνται, δύο μέρη ἐστὶν· ὡς δὲ μιμοῦνται, ἕν· ἃ δὲ μιμοῦνται, τρία. καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν. τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, κέχρηνται τοῖς εἴδεσι. καὶ γὰρ ὄψιν ἔχει πᾶν, καὶ ἦθος, καὶ μῦθον, καὶ λέξιν, καὶ μέλος, καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. μέγιστον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τῶν πραγμάτων σύστασις. ἡ γὰρ τραγῳδία μίμησίς ἐστιν οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ πράξεων, καὶ βίου καὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας. καὶ γὰρ ἡ εὐδαιμονία ἐν πράξει ἐστὶ, καὶ τὸ τέλος πρᾶξίς τίς ἐστιν, οὐ ποιότης. εἰσὶ δὲ κατὰ μὲν τὰ ἤθη ποιοί τινες· κατὰ δὲ τὰς πράξεις, εὐδαίμονες, ἢ τοὐναντίον. οὐκ οὖν ὅπως τὰ ἤθη μιμήσωνται, πράττουσιν, ἀλλὰ τὰ ἤθη συμπεριλαμβάνουσιν διὰ τὰς πράξεις. ὥστε τὰ πράγματα καὶ ὁ μῦθος τέλος τῆς τραγῳδίας. τὸ δὲ τέλος μέγιστον ἁπάντων ἐστίν· ἄνευ μὲν γὰρ πράξεως, οὐκ ἂν γένοιτο τραγῳδία· ἄνευ δὲ ἠθῶν, γένοιτ' ἄν. αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείστων, ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσὶ, καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιοῦτοι· οἷον καὶ τῶν γραφέων Ζεῦξις πρὸς Πολύγνωτον πέπονθεν. ὁ μὲν γὰρ Πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος· ἡ δὲ Ζεύξιδος γραφὴ οὐδὲν ἔχει ἦθος. ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς, καὶ λέξεις καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, οὐ ποιήσει ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη τραγῳδία,

δία, ἔχουσα δὲ μῦθον καὶ σύστασιν πραγμάτων. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τραγῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστὶν, αἵτε περιπέτειαι καὶ ἀναγνωρίσεις. ἔτι σημεῖον, ὅτι καὶ οἱ ἐγχειροῦντες ποιεῖν, πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν, ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, οἷον καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. Αρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας· Δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. παραπλήσιον γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς. εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν, καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. ἔστι τε μίμησις πράξεως, καὶ διὰ ταύτην μάλιστα τῶν πραττόντων, Τρίτον δὲ ἡ διάνοια. τοῦτο δέ ἐστι τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα καὶ τὰ ἁρμόττοντα· ὅπερ ἐπὶ τῶν λόγων τῆς πολιτικῆς καὶ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι πολιτικῶς ἐποίουν λέγοντας· οἱ δὲ νῦν ῥητορικῶς. ἔστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν ὁποῖά τις ἐστὶν, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ἢ προαιρεῖται, ἢ φεύγει ὁ λέγων. διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος ἔνιοι τῶν λόγων. διάνοια δὲ, ἐν οἷς ἀποδεικνύουσί τι ὡς ἐστὶν, ἢ ὡς οὐκ ἔστιν, ἢ καθόλου τι ἀποφαίνονται. Τέταρτον δὲ, τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις. λέγω δὲ, ὥσπερ πρότερον εἴρηται, λέξιν εἶναι τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν. Τῶν δὲ λοιπῶν πέντε, ἡ μελοποιΐα μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων. ἡ δὲ ὄψις, ψυχαγωγικὸν μὲν, ἀτεχνότατον δὲ, καὶ ἥκιστα οἰκεῖον τῆς ποιητικῆς. ἡ γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις, καὶ ἄνευ ἀγῶνος καὶ ὑποκριτῶν ἐστιν.

ἔτι δὲ κυριωτέρα περὶ τὴν ἀπεργασίαν τῶν ὄψεων ἡ τοῦ σκευοποιοῦ τέχνη τῆς τῶν ποιητῶν ἐστι.

ΚΕΦ. ζ'.

ΔΙΩΡΙΣΜΕΝΩΝ δὲ τούτων, λέγωμεν μετὰ ταῦτα ποίαν τινὰ δεῖ τὴν σύστασιν εἶναι τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρῶτον καὶ μέγιστον τῆς τραγῳδίας ἐστί. Κεῖται δ' ἡμῖν τὴν τραγῳδίαν τελείας καὶ ὅλης πράξεως εἶναι μίμησιν ἐχούσης τι μέγεθος· ἔστι γὰρ ὅλον καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος. ὅλον δὲ ἐστι τὸ ἔχον ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τελευτήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν, ὃ αὐτὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης μὴ μετ' ἄλλο ἐστί· μετ' ἐκεῖνο δ' ἕτερον πέφυκεν εἶναι ἢ γίνεσθαι. τελευτὴ δὲ τοὐναντίον, ὃ αὐτὸ μετ' ἄλλο πέφυκεν εἶναι, ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἢ ὡς ἐπιτοπολύ· μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο οὐδέν. μέσον δὲ, καὶ αὐτὸ μετ' ἄλλο, καὶ μετ' ἐκεῖνο ἕτερον. δεῖ ἄρα τοὺς συνεστῶτας εὖ μύθους, μήθ' ὁπόθεν ἔτυχεν ἄρχεσθαι, μήθ' ὅπου ἔτυχε τελευτᾶν, ἀλλὰ κεχρῆσθαι ταῖς εἰρημέναις ἰδέαις. Ετι δ' ἐπεὶ τὸ καλὸν, καὶ ζῶον καὶ ἅπαν πρᾶγμα ὃ συνέστηκεν ἔκ τινων, οὐ μόνον ταῦτα τεταγμένα δεῖ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ τυχόν· τὸ γὰρ καλὸν, ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί· διὸ οὔτε πάμμικρον ἄν τι γένοιτο καλὸν ζῶον· συγχεῖται γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινομένη· οὔτε παμμέγεθες. οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας· οἷον, εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῶον. ὥστε δεῖ καθάπερ

ἐπὶ

ἐπὶ τῶν σωμάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων ἔχειν μὲν μῆκος, τοῦτο δὲ εὐμνημόνευτον εἶναι. τοῦ δὲ μήκους ὅρος, πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν, οὐ τῆς τέχνης ἐστίν. εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο, ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν. ὁ δὲ καθ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ὅρος, ἀεὶ μὲν ὁ μείζων, μέχρι τοῦ σύνδηλος εἶναι, καλλίων ἐστὶ κατὰ τὸ μέγεθος. ὡς δὲ ἁπλῶς διορίσαντας εἰπεῖν, ἐν ὅσῳ μεγέθει κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἐφεξῆς γιγνομένων, συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν; ἱκανὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ μεγέθους.

ΚΕΦ. η'.

ΜΥΘΟΣ δ' ἐστὶν εἷς, οὐχ ὥσπερ τινὲς οἴονται, ἐὰν περὶ ἕνα ᾖ. πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα τῷ γένει συμβαίνει· ἐξ ὧν ἐνίων οὐδέν ἐστιν ἕν. οὕτω δὲ καὶ πράξεις ἑνὸς πολλαί εἰσιν, ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίνεται πρᾶξις. διὸ πάντες ἐοίκασιν ἁμαρτάνειν, ὅσοι τῶν ποιητῶν Ηρακληΐδα, καὶ Θησηΐδα, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν. οἴονται γὰρ ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ Ηρακλῆς ἕνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι προσήκειν. ὁ δ' Ομηρος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τοῦτ' ἔοικε καλῶς ἰδεῖν, ἤτοι διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν. Οδύσσειαν γὰρ ποιῶν, οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα ὅσα αὐτῷ συνέβη· οἷον πληγῆναι μὲν ἐν τῷ Παρ-

νασῶ, μανθάνειν δὲ προσποιήσασθαι ἐν τῷ ἀγερμῷ. ὧν οὐδὲν θατέρου γενομένου, ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἰκὸς θάτερον γενέσθαι· ἀλλ' ἃ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἵαν λέγομεν τὴν Ὀδύσσειαν, συνέστησαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Ἰλιάδα. Χρὴ οὖν, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς ἡ μία μίμησις ἑνός ἐστιν, οὕτω καὶ τὸν μῦθον, ἐπεὶ πράξεως μίμησίς ἐστι, μιᾶς τε εἶναι, καὶ ταύτης ὅλης, καὶ τὰ μέρη συνεστάναι τῶν πραγμάτων οὕτως, ὥστε μετατιθεμένου τινὸς μέρους, ἢ ἀφαιρουμένου, διαφέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον. ὃ γὰρ προσὸν ἢ μὴ προσὸν, μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον, οὐδὲ μόριον τοῦτό ἐστι.

ΚΕΦ. θ'.

ΦΑΝΕΡΟΝ δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ὅτι οὐ τὸ τὰ γενόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον ἐστὶν, ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο, καὶ τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον. ὁ γὰρ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς, οὐ τῷ ἢ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμετρα διαφέρουσιν· εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς μέτρα τιθέναι, καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις μετὰ μέτρου, ἢ ἄνευ μέτρων· ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέγειν, τὸν δὲ οἷα ἂν γένοιτο. διὸ καὶ φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον ποίησις ἱστορίας ἐστίν. ἡ μὲν γὰρ ποίησις μᾶλλον τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. ἔστι δὲ καθόλου μὲν, τῷ ποίῳ τὰ ποῖ' ἄττα συμβαίνει λέγειν, ἢ πράττειν κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον, οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα ἐπιτιθεμένη·

τὰ δὲ καθ' ἕκαστον, τί Ἀλκιβιάδης ἔπραξεν, ἢ τί ἔπαθεν. ἐπὶ μὲν ἦν τῆς κωμῳδίας ἤδη τοῦτο δῆλον γέγονεν. συστήσαντες γὰρ τὸν μῦθον διὰ τῶν εἰκότων, οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ἐπιτιθέασι, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν. ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέχονται. αἴτιον δ' ὅτι πιθανόν ἐστι τὸ δυνατόν. τὰ μὲν οὖν μὴ γενόμενα, οὔπω πιστεύομεν εἶναι δυνατά· τὰ δὲ γενόμενα, φανερὸν ὅτι δυνατά. οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο εἰ ἦν ἀδύνατα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις ἐνίαις μὲν ἓν ἢ δύω τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποιημένα· ἐν ἐνίαις δὲ οὐθέν· οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος Ἀνθεῖ· ὁμοίως γὰρ ἐν τούτῳ τάτε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα πεποίηται, καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφραίνει. ὥστ' οὐ πάντως εἶναι ζητητέον τῶν παραδεδομένων μύθων, περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσιν, ἀντέχεσθαι. καὶ γὰρ γελοῖον τοῦτο ζητεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰ γνώριμα ὀλίγοις γνώριμά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως εὐφραίνει πάντας. Δῆλον οὖν ἐκ τούτων ὅτι τὸν ποιητὴν μᾶλλον τῶν μύθων εἶναι δεῖ ποιητὴν, ἢ τῶν μέτρων, ὅσῳ ποιητὴς κατὰ τὴν μίμησίν ἐστι· μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις. κἂν ἄρα συμβῇ γενόμενα ποιεῖν, οὐθὲν ἧττον ποιητής ἐστι. τῶν γὰρ γενομένων ἔνια οὐδὲν κωλύει τοιαῦτα εἶναι, οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι καὶ δυνατὰ γενέσθαι, καθ' ὃ ἐκεῖνος αὐτῶν ποιητής ἐστι. τῶν δὲ ἁπλῶν μύθων καὶ πράξεων, αἱ ἐπεισοδιώδεις εἰσὶ χείρισται. λέγω δ' ἐπεισοδιώδη μῦθον, ἐν ᾧ τὰ ἐπεισόδια μετ' ἄλληλα οὔτ' εἰκὸς, οὔτ' ἀνάγκη εἶναι. τοιαῦται δὲ ποιοῦνται, ὑπὸ μὲν τῶν φαύλων ποιητῶν, δι' αὐτούς· ὑπὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν, διὰ τοὺς ὑποκριτάς. ἀγωνίσματα

γωνίσματα γὰρ ποιοῦντες, καὶ παρὰ τὴν δύναμιν παρατείναντες μῦθον, πολλάκις διαστρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς. [Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἡ μίμησις, ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν. ταῦτα δὲ γίνεται μάλιστα τοιαῦτα καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν δι' ἄλληλα. τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον, ἢ εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ τῆς τύχης· ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ, ὅσα ὥσπερ ἐπίτηδες φαίνεται γεγονέναι· οἷον, ὁ ἀνδριὰς ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἄργει ἀπέκτεινε τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου τῷ Μίτυϊ, θεωροῦντι ἐμπεσών. ἔοικε γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰκῇ γενέσθαι. Ὥστε ἀνάγκη τοὺς τοιούτους εἶναι καλλίους μύθους.

ΚΕΦ. ί.

Εἰσὶ δὲ τῶν μύθων οἱ μὲν ἁπλοὶ, οἱ δὲ πεπλεγμένοι. καὶ γὰρ αἱ πράξεις ὧν μιμήσεις οἱ μῦθοί εἰσιν, ὑπάρχουσιν εὐθὺς οὖσαι τοιαῦται. λέγω δὲ ἁπλῆν μὲν πρᾶξιν, ἧς γενομένης, ὥσπερ ὥρισται, συνεχοῦς καὶ μιᾶς, ἄνευ περιπετείας ἢ ἀναγνωρισμοῦ ἡ μετάβασις γίνεται· πεπλεγμένην δὲ, ἐξ ἧς μετὰ ἀναγνωρισμοῦ, ἢ περιπετείας, ἢ ἀμφοῖν, ἡ μετάβασίς ἐστι. ταῦτα δὲ δεῖ γενέσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ μύθου, ὥστε ἐκ τῶν προγεγεννημένων συμβαίνειν, ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸ εἰκὸς γίγνεσθαι ταῦτα. διαφέρει γὰρ πολὺ γίνεσθαι τάδε διὰ τάδε, ἢ μετὰ τάδε.

ΚΕΦ. ιά.

ΕΣΤΙ δὲ περιπέτεια μὲν ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πραττομένων μεταβολὴ, καθάπερ εἴρηται. καὶ τοῦτο δὲ ὥσπερ λέγομεν κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ ἀναγκαῖον. ὥσπερ ἐν τῷ Οἰδίποδι ἐλθὼν ὡς εὐφρανῶν τὸν Οἰδίπουν, καὶ ἀπαλλάξων τοῦ πρὸς τὴν μητέρα φόβου, δηλώσας ὅστις ἦν, τοὐναντίον ἐποίησε. καὶ ἐν τῷ Λυγκεῖ, ὁ μὲν ἀγόμενος ὡς ἀποθανούμενος, ὁ δὲ Δαναὸς ἀκολουθῶν ὡς ἀποκτενῶν, τὸν μὲν συνέβη ἐκ τῶν πεπραγμένων ἀποθανεῖν, τὸν δὲ σωθῆναι. Ἀναγνώρισις δ' ἐστὶν, ὥσπερ καὶ τοὔνομα σημαίνει, ἐξ ἀγνοίας εἰς γνῶσιν μεταβολὴ, ἢ εἰς φιλίαν, ἢ ἔχθραν τῶν πρὸς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν ὡρισμένων. καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτειαι γίνωνται, ὡς ἔχει ἐν τῷ Οἰδίποδι. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις. καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα ἐστὶν ὅτε, ὥσπερ εἴρηται; συμβαίνει. καὶ εἰ πέπραγέ τις, ἢ μὴ πέπραγεν, ἐστὶν ἀναγνωρίσαι· ἀλλ' ἡ μάλιστα τοῦ μύθου, καὶ ἡ μάλιστα τῆς πράξεως, ἡ εἰρημένη ἐστίν. ἡ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις, καὶ περιπέτεια, ἢ ἔλεον ἕξει, ἢ φόβον· οἵων πράξεων ἡ τραγῳδία μίμησις ὑπόκειται. ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀτυχεῖν καὶ τὸ εὐτυχεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβήσεται· ἐπειδὴ ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστιν ἀναγνώρισις. ἔτι δὲ ἀναγνωρίσεις, αἱ μέν εἰσι θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅτ' ἂν ᾖ δῆλος ἕτερος τίς ἐστιν· ὁτὲ δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνωρίσαι· οἷον, ἡ μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀνεγνω-

ρίσθη ἐκ τῆς πέμψεως τῆς ἐπιςολῆς· ἐκείνῳ δὲ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἄλλης ἔδει ἀναγνωρίσεως.

ΚΕΦ. ιϚ'.

ΤΑ μὲν οὖν τȣ̃ μύθȣ μέρη περὶ ταῦτ' ἐςὶ, περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις· τρίτον δὲ, πάθος. τούτων δὲ περιπέτεια μὲν καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται. Πάθος δέ ἐςι πρᾶξις φθαρτικὴ ἢ ὀδυνηρά· οἷον, οἵτε ἐν τῷ φανερῷ θάνατοι, καὶ αἱ περιωδυνίαι καὶ τρώσεις, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μέρη δὲ τραγῳδίας, οἷς μὲν ὡς εἴδεσι δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴπομεν. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, τάδε ἐςί· πρόλογος, ἐπεισόδιον, ἔξοδος, χορικόν· καὶ τȣ́τȣ, τὸ μὲν πάροδος, τὸ δὲ ςάσιμον. κοινὰ μὲν ȣ̃ν ἁπάντων ταῦτα· ἴδια δὲ, τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ κόμμοι. ἔςι δὲ πρόλογος μὲν, μέρος ὅλον τραγῳδίας τὸ πρὸ χορȣ̃ παρόδȣ. ἐπεισόδιον δὲ, μέρος ὅλον τραγῳδίας, τὸ μεταξὺ ὅλων χορικῶν μελῶν. ἔξοδος δὲ, μέρος ὅλον τραγῳδίας, μεθ' ὃ ȣ̓κ ἔςι χορȣ̃ μέλος. χορικȣ̃ δὲ, πάροδος μὲν, ἡ πρώτη λέξις ὅλȣ χορȣ̃. ςάσιμον δὲ, μέλος χοροῦ, τὸ ἄνευ ἀναπαίςου καὶ τροχαίου. κόμμος δὲ, θρῆνος κοινὸς χοροῦ καὶ ἀπὸ σκηνῆς. Μέρη μὲν ȣ̃ν τραγῳδίας, οἷς μὲν δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴρηται· κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, ταῦτ' ἐςίν.

ΚΕΦ. ιγ΄.

ΩΝ δὲ δεῖ στοχάζεσθαι, καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι συνιστάντας τοὺς μύθους, καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς νῦν εἰρημένοις. ἐπειδὴ οὖν δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας, μὴ ἀπλῆν, ἀλλὰ πεπλεγμένην, καὶ ταύτην φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν εἶναι μιμητικὴν (τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μιμήσεώς ἐστι) πρῶτον μὲν δῆλον, ὅτι οὔτε τοὺς ἐπιεικεῖς ἄνδρας δεῖ μεταβάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, οὐ γὰρ φοβερὸν, οὐδὲ ἐλεεινὸν τοῦτο, ἀλλὰ μιαρόν ἐστιν· οὔτε τοὺς μοχθηροὺς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν· (ἀτραγῳδότατον γὰρ τοῦτό ἐστι πάντων, οὐδὲν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ· οὔτε γὰρ φιλάνθρωπον, οὔτε ἐλεεινὸν, οὔτε φοβερόν ἐστιν) οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν, ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν. τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον ἔχοι ἂν ἡ τοιαύτη σύστασις, ἀλλ' οὔτε ἔλεον οὔτε φόβον. ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστι δυστυχοῦντα, ὁ δὲ περὶ τὸν ὅμοιον· ἔλεος μὲν, περὶ τὸν ἀνάξιον· φόβος δὲ, περὶ τὸν ὅμοιον. ὥστε οὔτε ἐλεεινὸν, οὔτε φοβερὸν φαίνεται τὸ συμβαῖνον. ὁ μεταξὺ ἄρα τούτων λοιπός. ἔστι δὲ τοιοῦτος, ὁ μήτε ἀρετῇ διαφέρων, καὶ δικαιοσύνῃ, μήτε διὰ κακίαν καὶ μοχθηρίαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυστυχίαν, ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν τινὰ τῶν ἐν μεγάλῃ δόξῃ ὄντων καὶ εὐτυχίᾳ· οἷον, Οἰδίπους καὶ Θυέστης, καὶ οἱ ἐκ τῶν τοιούτων γενῶν ἐπιφανεῖς ἄνδρες. ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον

ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ διπλοῦν, ὥσπερ τινές φασι, καὶ μεταβάλλειν οὐκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, μὴ διὰ μοχθηρίαν, ἀλλὰ δι᾽ ἁμαρτίαν μεγάλην, ἢ οἵου εἴρηται, ἢ βελτίονος μᾶλλον ἢ χείρονος. σημεῖον δὲ καὶ τὸ γιγνόμενον. πρὸ τοῦ μὲν γὰρ οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν· νῦν δὲ, περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται· οἷον περὶ Ἀλκμαίωνα, καὶ Οἰδίπουν, καὶ Ὀρέστην, καὶ Μελέαγρον, καὶ Θυέστην, καὶ Τήλεφον, καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν ἢ παθεῖν δεινὰ, ἢ ποιῆσαι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην καλλίστη τραγῳδία, ἐκ ταύτης τῆς συστάσεώς ἐστι. διὸ καὶ οἱ Εὐριπίδῃ ἐγκαλοῦντες τὸ αὐτὸ ἁμαρτάνουσιν, ὅτι τοῦτο δρᾷ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ πολλαὶ αὐτοῦ εἰς δυστυχίαν τελευτῶσι. τοῦτο γάρ ἐστιν, ὥσπερ εἴρηται, ὀρθόν. σημεῖον δὲ μέγιστον· ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων τραγικώταται αἱ τοιαῦται φαίνονται, ἂν κατορθῶσι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ τραγικώτατός γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. Δευτέρα δὲ, ἡ πρώτη λεγομένη ὑπό τινων ἐστὶ σύστασις, ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα, καθάπερ ἡ Ὀδύσσεια, καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι. δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν. ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ᾽ εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς. ἔστι δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονὴ, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμῳδίας οἰκεία. ἐκεῖ γὰρ ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον Ὀρέστης καὶ Αἴγισθος, φίλοι γενόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται, καὶ ἀποθνήσκει οὐδεὶς ὑπ᾽ οὐδενός.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ιδ'.

ΕΣΤΙ μὲν οὖν τὸ φοβερὸν καὶ ἐλεεινὸν ἐκ τῆς ὄψεως γίνεσθαι. ἔστι δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῶν πραγμάτων, ὅπερ ἐστὶ πρότερον καὶ ποιητοῦ ἀμείνονος. δεῖ γὰρ καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον, ὥστε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα καὶ φρίττειν καὶ ἐλεεῖν ἐκ τῶν συμβαινόντων· ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκούων τὸν τοῦ Οἰδίποδος μῦθον. τὸ δὲ διὰ τῆς ὄψεως τοῦτο παρασκευάζειν ἀτεχνότερον, καὶ χορηγίας δεόμενόν ἐστιν. οἱ δὲ μὴ τὸ φοβερὸν διὰ τῆς ὄψεως, ἀλλὰ τὸ τερατῶδες μόνον παρασκευάζοντες, οὐδὲν τραγῳδίᾳ κοινωνοῦσιν. οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγῳδίας, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ ἐλέους καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρασκευάζειν τὸν ποιητήν, φανερὸν ὡς τοῦτο ἐν τοῖς πράγμασιν ἐμποιητέον. ποῖα οὖν δεινά, ἢ ποῖα οἰκτρὰ φαίνεται τῶν συμπιπτόντων, λάβωμεν. ἀνάγκη δέ, ἢ φίλων εἶναι πρὸς ἀλλήλους τὰς τοιαύτας πράξεις, ἢ ἐχθρῶν, ἢ μηδετέρων. ἂν μὲν οὖν ἐχθρὸς ἐχθρὸν ἀποκτείνῃ, οὐδὲν ἐλεεινὸν οὔτε ποιῶν, οὔτε μέλλων δείκνυσι, πλὴν κατ' αὐτὸ τὸ πάθος· οὐδ' ἂν μηδ' ἑτέρως ἔχοντες. ὅταν δ' ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ πάθη· οἷον εἰ ἀδελφὸς ἀδελφόν, ἢ υἱὸς πατέρα, ἢ μήτηρ υἱόν, ἢ υἱὸς μητέρα ἀποκτείνῃ, ἢ μέλλῃ, ἢ τοιοῦτόν τι ἄλλο δρᾷ, ταῦτα ζητητέον. τοὺς μὲν οὖν παρειλημμένους μύθους λύειν οὐκ ἔστι. λέγω δὲ οἷον τὴν Κλυταιμνήστραν ἀποθανοῦσαν

ὑπὸ

ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου, καὶ τὴν Ἐριφύλην ὑπὸ τοῦ Ἀλκμαίωνος. αὐτὸν δὲ εὑρίσκειν δεῖ, καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆσθαι καλῶς. τὸ δὲ καλῶς τί λέγομεν, εἴπωμεν σαφέστερον. ἔστι μὲν γὰρ οὕτω γίνεσθαι τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ οἱ παλαιοὶ ἐποίουν, εἰδότας καὶ γινώσκοντας· καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησεν ἀποκτείνουσαν τοὺς παῖδας τὴν Μήδειαν. ἔστι δὲ πρᾶξαι μὲν, ἀγνοοῦντας δὲ πρᾶξαι τὸ δεινὸν, εἶθ' ὕστερον ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥσπερ ὁ Σοφοκλέους Οἰδίπους. τοῦτο μὲν οὖν ἔξω τοῦ δράματος. ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγῳδίᾳ· οἷον ὁ Ἀλκμαίων ὁ Ἀστυδάμαντος, ἢ ὁ Τηλέγονος ὁ ἐν τῷ τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ. ἔτι δὲ τρίτον παρὰ ταῦτα τὸν μέλλοντα ποιεῖν τι τῶν ἀνηκέστων δι' ἄγνοιαν, ἀναγνωρίσαι πρὶν ποιῆσαι. καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλως. ἢ γὰρ πρᾶξαι ἀνάγκη, ἢ μή· καὶ εἰδότας, ἢ μὴ εἰδότας. τούτων δὲ τὸ μὲν γινώσκοντα μελλῆσαι, καὶ μὴ πρᾶξαι, χείριστον. τό, τε γὰρ μιαρὸν ἔχει, καὶ οὐ τραγικόν· ἀπαθὲς γάρ. διόπερ οὐδεὶς ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις· οἷον, ἐν Ἀντιγόνῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἵμων. τὸ γὰρ πρᾶξαι δεύτερον. βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοοῦντα μὲν πρᾶξαι, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι. τό, τε γὰρ μιαρὸν οὐ πρόσεστι, καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐκπληκτικόν. κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον. λέγω δὲ οἷον ἐν τῷ Κρεσφόντῃ ἡ Μερόπη μέλλει τὸν υἱὸν ἀποκτείνειν, ἀποκτείνει δὲ οὐ, ἀλλ' ἀνεγνώρισε· καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν· καὶ ἐν τῇ Ἕλλῃ ὁ υἱὸς τὴν μητέρα ἐκδιδόναι μέλλων, ἀνεγνώρισεν. διὰ τοῦτο, ὅπερ πάλαι εἴρηται, οὐ περὶ πολλὰ γένη αἱ τραγῳδίαι εἰσί. ζητοῦντες γὰρ οὐκ ἀπὸ τέχνης, ἀλλ' ἀπὸ τύχης, εὗρον τὸ τοιοῦτον παρασκευάζειν ἐν τοῖς

μύθοις.

μύθοις. ἀναγκάζονται ἐν ἐπὶ ταύτας τὰς οἰκίας ἀπαντᾷν, ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμϐέϐηκε πάθη. Περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν πραγμάτων συςάσεως, καὶ ποίους καὶ τίνας εἶναι δεῖ τοὺς μύθους, εἴρηται ἱκανῶς.

ΚΕΦ. ιε΄.

ΠΕΡΙ δὲ τὰ ἤθη τέτῖαρά ἐςιν ὧν δεῖ ςοχάζεσθαι· ἓν μὲν καὶ πρῶτον, ὅπως χρηςὰ ᾖ. ἕξει δὲ ἦθος μὲν, ἐὰν, ὥσπερ ἐλέχθη, ποιῇ φανερὰν ὁ λόγος, ἢ ἡ πρᾶξις προαίρεσίν τινα· φαῦλον μὲν, ἐὰν φαύλην· χρηςὸν δὲ, ἐὰν χρηςήν. ἔςι δὲ ἐν ἑκάςῳ γένει. καὶ γὰρ γυνή ἐςι χρηςὴ καὶ δοῦλος. καίτοι γε ἴσως τούτων, τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ὅλως φαῦλόν ἐςι. Δεύτερον δὲ, τὰ ἁρμότῖοντα. ἔςι γὰρ ἀνδρεῖον μὲν τὸ ἦθος, ἀλλ᾽ οὐχ ἁρμότῖον γυναικὶ τὸ ἀνδρείαν ἢ δεινὴν εἶναι. Τρίτον δὲ, τὸ ὅμοιον. τοῦτο γὰρ ἕτερον τοῦ χρηςὸν τὸ ἦθος καὶ ἁρμόττον ποιῆσαι, ὥσπερ εἴρηται. Τέταρτον δὲ, τὸ ὁμαλόν. κἂν γὰρ ἀνώμαλός τις ᾖ, ὁ τὴν μίμησιν παρέχων καὶ τοιοῦτον ἦθος ὑποτιθεὶς, ὅμως ὁμαλῶς ἀνώμαλον δεῖ εἶναι. ἔςι δὲ παράδειγμα πονηρίας μὲν ἤθους μὴ ἀναγκαῖον· οἷον, ὁ Μενέλαος ἐν τῷ Ὀρέςῃ· τοῦ δὲ ἀπρεποῦς καὶ μὴ ἁρμόττοντος, ὅ, τε θρῆνος Ὀδυσσέως ἐν τῇ Σκύλλῃ, καὶ ἡ τῆς Μεναλίππης ῥῆσις· τοῦ δὲ ἀνωμάλου, ἡ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγένεια. οὐδὲν γὰρ ἔοικεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὑςέρᾳ. χρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἤθεσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συςάσει, ἀεὶ ζητεῖν, ἢ τὸ ἀναγκαῖον, ἢ τὸ εἰκός. ὥςε τὸν τοιοῦτον

τὰ

τὰ τοιαῦτα λέγειν ἢ πράττειν, ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός· καὶ τοῦτο μετὰ τοῦτο γίνεσθαι, ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός. Φανερὸν οὖν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτοῦ δεῖ τοῦ μύθου συμβαίνειν, καὶ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ ἀπὸ μηχανῆς, καὶ ἐν τῇ Ιλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπλουν· ἀλλὰ μηχανῇ χρηστέον ἐπὶ τὰ ἔξω τοῦ δράματος, ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν, ἃ οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἰδέναι, ἢ ὅσα ὕστερον, ἃ δεῖται προαγορεύσεως καὶ ἀγγελίας. ἅπαντα γὰρ ἀποδίδομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾶν, ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἐν τοῖς πράγμασιν. εἰ δὲ μή, ἔξω τῆς τραγῳδίας· οἷον, τὰ ἐν τῷ Οἰδίποδι τοῦ Σοφοκλέους. Ἐπεὶ δὲ μίμησίς ἐστιν ἡ τραγῳδία βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν οἰκείαν μορφὴν, ὁμοίους ποιοῦντες, καλλίους γράφουσιν. οὕτω καὶ τὸν ποιητὴν μιμούμενον καὶ ὀργίλους καὶ ῥαθύμους, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα ἔχοντας ἐπὶ τῶν ἠθῶν, ἐπιεικείας ποιεῖν παράδειγμα, ἢ σκληρότητος δεῖ· οἷον τὸν Αχιλλέα Αγάθων, καὶ Ομηρος. ταῦτα δὴ δεῖ διατηρεῖν, καὶ πρὸς τούτοις τὰς παρὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ. καὶ γὰρ κατ' αὐτάς ἐστιν ἁμαρτάνειν πολλάκις. εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς.

ΚΕΦ. ιϛʹ.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ δὲ τί μέν ἐστιν, εἴρηται πρότερον. εἴδη δὲ ἀναγνωρίσεως· πρώτη μὲν, ἡ ἀτεχνοτάτη, καὶ ᾗ πλεῖστοι χρῶνται δι' ἀπορίαν, ἡ διὰ σημείων. τούτων δὲ τὰ μὲν σύμφυτα· οἷον, Λόγχην ἣν φοροῦσι Γηγενεῖς· ἢ Ἀστέρας, οἵους ἐν τῷ Θυεστῇ Καρκῖνος· τὰ δὲ, ἐπίκτητα· καὶ τούτων, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον οὐλαί· τὰ δὲ ἐκτὸς, τὰ περιδέραια· καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης. ἔστι δὲ καὶ τούτοις χρῆσθαι ἢ βέλτιον, ἢ χεῖρον· οἷον, Ὀδυσσεὺς διὰ τῆς οὐλῆς, ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφοῦ, καὶ ἄλλως ὑπὸ τῶν συβωτῶν. εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίστεως ἕνεκα ἀτεχνότεραι, καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι· αἱ δὲ ἐκ περιπετείας, ὥσπερ ἡ ἐν τοῖς Νίπτροις, βελτίους. Δεύτεραι δὲ, αἱ πεποιημέναι ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, διὸ οὐκ ἄτεχνοι· οἷον, Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισε τὴν ἀδελφὴν, ἀναγνωρισθεὶς ὑπ' ἐκείνης. ἐκείνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνος δὲ διὰ σημείων. ταῦτα οὖν αὐτὸς λέγει ἃ βούλεται ὁ ποιητὴς, ἀλλ' οὐχ ὁ μῦθος· δι' ὃ ἐγγὺς τῆς εἰρημένης ἁμαρτίας ἐστίν. ἐξῆν γὰρ ἂν ἔνια καὶ ἐνεγκεῖν· καὶ ἐν τῷ Σοφοκλέους Τηρεῖ ἡ τῆς κερκίδος φωνή. Τρίτη δὲ, ἡ διὰ μνήμης, τὸ αἰσθέσθαι τι ἰδόντα, ὥσπερ οἱ ἐν Κυπρίοις τοῖς Δικαιογένους· ἰδὼν γὰρ τὴν γραφὴν, ἔκλαυσε. καὶ ἡ ἐν Ἀλκινόου ἀπολόγῳ· ἀκούων γὰρ τοῦ κιθαριστοῦ, καὶ μνησθεὶς, ἐδάκρυσεν· ὅθεν ἀνεγνωρίσθη. Τετάρτη δὲ, ἡ ἐκ συλλογισμοῦ· οἷον ἐν Χοηφόροις, ὅτι

ὅμοιός τις ἐλήλυθεν· ὅμοιος δὲ ἐθεὶς, ἀλλ᾽ ἢ Ορέςης· ἐ̃τος ἄρα ἐλήλυθεν. καὶ ἡ Πολυίδε τε̃ σοφιςοῦ περὶ τῆς Ιφιγενείας ἦν· εἰκὸς γὰρ τὸν Ορέςην συλλογίσαθαι, ὅτι ἥτ᾽ ἀδελφὴ ἐτύθη, καὶ αὐτῷ συμβαίνει θύεθαι. καὶ ἡ ἐν τῷ τε̃ Θεοδέκτε Τυδεῖ, ὅτι ἐλθὼν ὡς εὑρήσων ὑὸν, αὐτὸς ἀπόλλυται· καὶ ἡ ἐν ταῖς Φοινίσιν. ἰδοῦσαι γὰρ τὸν τόπον, συνελογίσαντο τὴν εἱμαρμένην, ὅτι ἐν τέτῳ εἵμαρτο ἀποθανεῖν αὐταῖς· καὶ γὰρ ἐξετέθησαν ἐνταῦθα. Εςι δέ τις καὶ σύνθετος ἐκ παραλογισμε̃ τε̃ θεάτρε· οἷον ἐν τῷ Οδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ. ὁ μὲν γὰρ τὸ τόξον ἔφη γνώσεθαι, ὃ οὐχ ἑωράκει· ὁ δὲ, ὡς δι᾽ ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος, διὰ τέτου ἐποίησε παραλογισμόν. Πασῶν δὲ βελτίςη ἀναγνώρισις ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τῆς ἐκπλήξεως γιγνομένης δι᾽ εἰκότων· οἷον ἡ ἐν τῷ Σοφοκλέες Οἰδίποδι καὶ τῇ Ιφιγενείᾳ· (εἰκὸς γὰρ βούλεθαι ἐπιθεῖναι γράμματα.) αἱ γὰρ τοιαῦται μόναι ἄνευ τῶν πεποιημένων σημείων καὶ περιδεραίων· δεύτεραι δὲ, αἱ ἐκ συλλογισμε̃.

ΚΕΦ. ιζ΄.

ΔΕΙ δὲ τὲς μύθες συνιςάναι καὶ τῇ λέξει συναπεργάζεθαι, ὅτι μάλιςα πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον. οὕτω γὰρ ἂν ἐναργέςατα ὁρῶν, ὥσπερ παρ᾽ αὐτοῖς γιγνόμενος τοῖς πραττομένοις, εὑρίσκοι τὸ πρέπον, καὶ ἥκιςα ἂν λανθάνοιτο τὰ ὑπεναντία. σημεῖον δὲ τέτε ὃ ἐπιτι- ...ίνῳ. ὁ γὰρ Αμφιάραος ἐξ ἱερε̃ ἀνῄει, ὃ μὴ

ὁρῶντα

ὁρῶντα τὸν θεατὴν ἐλάνθανεν. ἐπὶ δὲ τῆς σκηνῆς ἐξέπεσε, δυσχεραινόντων τοῦτο τῶν θεατῶν. ὅσα δὲ δυνατὸν, καὶ τοῖς σχήμασι συναπεργαζόμενον ποιεῖν. πιθανώτατοι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως οἱ ἐν τοῖς πάθεσίν εἰσι· διὸ καὶ χειμαίνει ὁ χειμαζόμενος, καὶ χαλεπαίνει ὁ ὀργιζόμενος ἀληθινώτατα· διὸ εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν ἢ μανικοῦ. τούτων γὰρ οἱ μὲν εὔπλαστοι, οἱ δὲ ἐξεταστικοί εἰσιν. τούς τε λόγους τοὺς πεποιημένους δεῖ καὶ αὐτὸν ποιοῦντα ἐκτίθεσθαι καθόλου, εἶθ᾽ οὕτως ἐπεισοδιοῦν καὶ παρεντείνειν. λέγω δὲ οὕτως ἂν θεωρεῖσθαι τὸ καθόλου, οἷον τῆς Ἰφιγενείας, τυθείσης τινὸς κόρης, καὶ ἀφανισθείσης ἀδήλως τοῖς θύσασιν, ἱδρυνθείσης δὲ εἰς ἄλλην χώραν, ἐν ᾗ νόμος ἦν τοὺς ξένους θύειν τῇ θεῷ, ταύτην ἔσχε τὴν ἱερωσύνην. χρόνῳ δ᾽ ὕστερον τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἐλθεῖν τῆς ἱερείας· διὰ τί; ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς διά τινα αἰτίαν, ἔξω τοῦ καθόλου, ἐλθεῖν ἐκεῖ, καὶ ἐφ᾽ ὅ τι δὲ ἔξω τοῦ μύθου. ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθεὶς, θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν· εἴθ᾽ ὡς Εὐριπίδης, εἴθ᾽ ὡς Πολύειδος ἐποίησε, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν, ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι· καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία. μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη ὑποθέντα τὰ ὀνόματα ἐπεισοδιοῦν. ὅπως δὲ ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια σκοπεῖν· οἷον, ἐν τῷ Ὀρέστῃ ἡ μανία δι᾽ ἧς ἐλήφθη, καὶ ἡ σωτηρία διὰ τῆς καθάρσεως. ἐν μὲν οὖν τοῖς δράμασι τὰ ἐπεισόδια σύντομα, ἡ δ᾽ ἐποποιία τούτοις μηκύνεται. τῆς γὰρ Ὀδυσσείας μακρὸς ὁ λόγος ἐστὶν, ἀποδημοῦντός τινος ἔτη πολλὰ, καὶ παραφυλαττομένου ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ μόνου ὄντος. ἔτι δὲ τῶν οἴκοι οὕτως ἐχόντων, ὥστε τὰ χρη-

ματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι, καὶ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύεσθαι, αὐτὸς ἀφικνεῖται χειμασθεὶς, καὶ ἀναγνωρίσας τινὰς, αὐτοῖς ἐπιθέμενος, αὐτὸς μὲν ἐσώθη, τοὺς δ' ἐχθροὺς διέφθειρε. τὸ μὲν οὖν ἴδιον τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα ἐπεισόδια.

ΚΕΦ. ιη'.

ΕΣΤΙ δὲ πάσης τραγῳδίας, τὸ μὲν δέσις, τὸ δὲ λύσις. τὰ μὲν ἔξωθεν καὶ ἔνια τῶν ἔσωθεν πολλάκις ἡ δέσις· τὸ δὲ λοιπὸν, ἡ λύσις. λέγω δὲ δέσιν μὲν εἶναι τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τούτου τοῦ μέρους ὃ ἔσχατόν ἐστιν, ἐξ οὗ μεταβαίνει εἰς εὐτυχίαν· λύσιν δὲ, τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μεταβάσεως μέχρι τέλους· ὥσπερ ἐν τῷ Λυγκεῖ τοῦ Θεοδέκτου, δέσις μὲν, τά τε πεπραγμένα, καὶ ἡ τοῦ παιδίου λῆψις· λύσις δὲ, ἡ ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ θανάτου μέχρι τοῦ τέλους. Τραγῳδίας δὲ εἴδη εἰσὶ τέσσαρα· τοσαῦτα γὰρ καὶ τὰ μέρη ἐλέχθη. ἡ μὲν, πεπλεγμένη, ἧς τὸ ὅλον ἐστὶ περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις. ἡ δὲ, παθητική· οἷον, οἵ τε Αἴαντες, καὶ οἱ Ἰξίονες. ἡ δὲ, ἠθική· οἷον, αἱ Φθιώτιδες καὶ ὁ Πηλεύς. τὸ δὲ τέταρτον, οἷον, αἵ τε Φόρκιδες καὶ Προμηθεὺς, καὶ ὅσα ἐν ᾅδῃ. μάλιστα μὲν οὖν ἅπαντα δεῖ πειρᾶσθαι ἔχειν. εἰ δὲ μὴ, τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα, ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντοῦσι τοὺς ποιητάς. γεγονότων γὰρ καθ' ἕκαστον μέρος ἀγαθῶν ποιητῶν, ἑκάστου τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἀξιοῦσι τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν. δίκαιον δὲ καὶ τραγῳδίαν ἄλλην, καὶ τὴν

αὐτὴν

αὐτὴν λέγειν οὐδὲν ἴσως τῷ μύθῳ. τοῦτο δὲ, ὧν ἡ αὐτὴ πλοκὴ καὶ λύσις. πολλοὶ δὲ πλέξαντες εὖ, λύουσι κακῶς· δεῖ δὲ ἄμφω ἀεὶ κροτεῖσθαι, καὶ μὴ ποιεῖν ἐποποιϊκὸν σύστημα τραγῳδίαν. ἐποποιϊκὸν δὲ λέγω, τὸ πολύμυθον· οἷον εἴ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιεῖ μῦθον. ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ μέρη τὸ πρέπον μέγεθος. ἐν δὲ τοῖς δράμασι, πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. σημεῖον δὲ, ὅσοι πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν, καὶ μὴ κατὰ μέρος, ὥσπερ Εὐριπίδης Νιόβην ἢ Μήδειαν, καὶ μὴ ὥσπερ Αἰσχύλος, ἢ ἐκπίπτουσιν, ἢ κακῶς ἀγωνίζονται· ἐπεὶ καὶ Ἀγάθων ἐξέπεσεν ἐν τούτῳ μόνῳ. ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς πράγμασι, στοχάζονται ὧν βούλονται θαυμαστῶς. τραγικὸν γὰρ τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν ὁ σοφὸς μὲν, μετὰ πονηρίας δὲ, ἐξαπατηθῇ, ὥσπερ Σίσυφος· καὶ ὁ ἀνδρεῖος μὲν, ἄδικος δὲ, ἡττηθῇ. ἔστι δὲ τοῦτο εἰκὸς, ὥσπερ Ἀγάθων λέγει. εἰκὸς γὰρ γίνεσθαι πολλὰ καὶ παρὰ τὸ εἰκός. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν ὑποκριτῶν, καὶ μόριον εἶναι τοῦ ὅλου, καὶ συναγωνίζεσθαι μὴ ὥσπερ παρ' Εὐριπίδῃ, ἀλλ' ὥσπερ παρὰ Σοφοκλεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ διδόμενα μᾶλλον τοῦ μύθου, ἢ ἄλλης τραγῳδίας ἐστί· δι' ὃ ἐμβόλιμα ᾄδουσι, πρώτου ἄρξαντος Ἀγάθωνος τοῦ τοιούτου. καίτοι τί διαφέρει, ἢ ἐμβόλιμα ᾄδειν, ἢ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἁρμόττειν, ἢ ἐπεισόδιον ὅλον;

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ιθ′.

ΠΕΡΙ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἤδη εἴρηται. λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως ἢ διανοίας εἰπεῖν. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν διάνοιαν, ἐν τοῖς περὶ Ῥητορικῆς κείσθω. τοῦτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐκείνης τῆς μεθόδου. ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα, ὅσα ὑπὸ τοῦ λόγου δεῖ παρασκευασθῆναι. μέρη δὲ τούτων, τό, τε ἀποδεικνύναι, καὶ τὸ λύειν, καὶ τὸ πάθη παρασκευάζειν· οἷον, ἔλεον, ἢ φόβον, ἢ ὀργὴν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ἔτι μέγεθος, καὶ σμικρότητα. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἰδῶν δεῖ χρῆσθαι, ὅταν ἢ ἐλεεινὰ, ἢ δεινὰ, ἢ μεγάλα, ἢ εἰκότα δέῃ παρασκευάζειν. πλὴν τοσοῦτον διαφέρει, ὅτι τὰ μὲν δεῖ φαίνεσθαι ἄνευ διδασκαλίας, τὰ δὲ ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ λέγοντος παρασκευάζεσθαι, καὶ παρὰ τὸν λόγον γίγνεσθαι. τί γὰρ ἂν εἴη τοῦ λέγοντος ἔργον, εἰ φανοῖτο ἡδέα καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον; τῶν δὲ περὶ τὴν λέξιν ἓν μέν ἐστιν εἶδος θεωρίας τὰ σχήματα τῆς λέξεως, ἅ ἐστιν εἰδέναι τῆς ὑποκριτικῆς, καὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἔχοντος ἀρχιτεκτονικήν· οἷον τί ἐντολὴ, καὶ τί εὐχὴ, καὶ διήγησις, καὶ ἀπειλὴ, καὶ ἐρώτησις, καὶ ἀπόκρισις, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. παρὰ γὰρ τὴν τούτων γνῶσιν, ἢ ἄγνοιαν, οὐδὲν εἰς τὴν ποιητικὴν ἐπιτίμημα φέρεται, ὅ, τι καὶ ἄξιον σπουδῆς. τί γὰρ ἄν τις ὑπολάβοι ἡμαρτῆσθαι ἃ Πρωταγόρας ἐπιτιμᾷ; ὅτι εὔχεσθαι οἰόμενος, ἐπιτάττει εἰπών·

"Μῆνιν ἄειδε θεά.

τὸ

τὸ γὰρ κελεῦσαι (φησὶ) ποιεῖν τι ἢ μὴ, ἐπίταξίς ἐςι. Διὸ παρείσθω ὡς ἄλλης καὶ οὐ τῆς ποιητικῆς ὂν θεώρημα.

ΚΕΦ. κ'.

ΤΗΣ δὲ λέξεως ἁπάσης τάδ' ἐςὶ τὰ μέρη· ςοιχεῖον, συλλαβὴ, σύνδεσμος, ὄνομα, ῥῆμα, ἄρθρον, πτῶσις, λόγος. Στοιχεῖον μὲν οὖν ἐςι φωνὴ ἀδιαίρετος· οὐ πᾶσα δὲ, ἀλλ' ἐξ ἧς πέφυκε συνετὴ γίνεσθαι φωνή. καὶ γὰρ τῶν θηρίων εἰσὶν ἀδιαίρετοι φωναὶ, ὧν οὐδεμίαν λέγω ςοιχεῖον. ταύτης δὲ μέρη, τό, τε φωνῆεν, καὶ τὸ ἡμίφωνον καὶ ἄφωνον. ἔςι δὲ φωνῆεν μὲν, ἄνευ προσβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουςήν· οἷον, τὸ α καὶ ω. ἡμίφωνον δὲ, τὸ μετὰ προσβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουςήν· οἷον, τὸ σ, καὶ τὸ ρ. ἄφωνον δὲ, τὸ μετὰ προσβολῆς καθ' αὑτὸ μὲν οὐδεμίαν ἔχον φωνὴν, μετὰ δὲ τῶν ἐχόντων τινὰ φωνὴν γινόμενον ἀκουςόν· οἷον, τὸ γ, καὶ τὸ δ. ταῦτα δὲ διαφέρει σχήμασί τε τοῦ ςόματος, καὶ τόποις, καὶ δασύτητι, καὶ ψιλότητι, καὶ μήκει, καὶ βραχύτητι· ἔτι δὲ καὶ ὀξύτητι, καὶ βαρύτητι, καὶ τῷ μέσῳ· περὶ ὧν καθ' ἕκαςον ἐν τοῖς μετρικοῖς προσήκει θεωρεῖν. Συλλαβὴ δέ ἐςι φωνὴ ἄσημος, συνθετὴ ἐξ ἀφώνου καὶ φωνὴν ἔχοντος. καὶ γὰρ τὸ γ ρ ἄνευ τοῦ α συλλαβὴ, καὶ μετὰ τοῦ α· οἷον, τὸ γρα. ἀλλὰ καὶ τούτων θεωρῆσαι τὰς διαφορὰς τῆς μετρικῆς ἐςι. Σύνδεσμος δέ ἐςι φωνὴ ἄσημος, ἣ οὔτε κωλύει, οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν, ἐκ πλειόνων

πλειόνων φωνῶν πεφυκῦιαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τῦ μέσυ, ἣν μὴ ἁρμόττῃ ἐν ἀρχῇ λόγυ τιθέναι καθ᾽ αὑτόν· οἷον, μὲν, ἤτοι, δή. ἢ φωνὴ ἄσημος ἐκ πλειόνων μὲν φωνῶν μιᾶς, σημαντικὴν δὲ ποιεῖν πεφυκῦια μίαν φωνήν. Αρθρον δέ ἐςι φωνὴ ἄσημος, ἣ λόγου ἀρχὴν, ἢ τέλος, ἢ διορισμὸν δηλοῖ· οἷον, τὸ φημὶ, καὶ τὸ περὶ, καὶ τὰ ἄλλα. ἢ φωνὴ ἄσημος, ἣ ὔτε κωλύει, οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν, ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκῦιαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τῦ μέσου. Ονομα δέ ἐςι φωνὴ συνθετὴ, σημαντικὴ ἄνευ χρόνυ, ἧς μέρος ὐδέν ἐςι καθ᾽ αὑτὸ σημαντικόν. ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα, ὡς καὶ αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ σημαῖνει· οἷον, ἐν τῷ Θεοδώρῳ, τὸ δῶρον ὐ σημαίνει. Ρῆμα δὲ, φωνὴ συνθετὴ, σημαντικὴ μετὰ χρόνυ, ἧς ὐδὲν μέρος σημαίνει καθ᾽ αὑτὸ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἢ λευκὸν, ὐ προσσημαίνει τὸ πότε· τὸ δὲ βαδίζει, ἢ βεβάδικε, προσσημαίνει, τὸ μὲν τὸν παρόντα χρόνον, τὸ δὲ τὸν παρεληλυθότα. Πτῶσις δέ ἐςι ὀνόματος ἢ ῥήματος· ἡ μὲν τὸ κατὰ τύτυ, ἢ τύτῳ σημαίνουσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἡ δὲ τὸ κατὰ τὸ, ἑνὶ, ἢ πολλοῖς· οἷον ἄνθρωποι, ἢ ἄνθρωπος. ἡ δὲ κατὰ τὰ ὑποκριτὰ, οἷον κατ᾽ ἐρώτησιν ἢ ἐπίταξιν. τό γὰρ ἐβάδισεν, ἢ βάδιζε, πτῶσις ῥήματος κατὰ ταῦτα τὰ εἴδη ἐςί. Λόγος δὲ φωνὴ συνθετὴ σημαντικὴ, ἧς ἔνια μέρη καθ᾽ αὑτὰ σημαίνει τι· οὐ γὰρ ἅπας λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται· οἷον, ὁ τῦ ἀνθρώπυ ὁρισμός· ἀλλ᾽ ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον. μέρος μέν τοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει· οἷον ἐν τῷ βαδίζει Κλέων, ὁ Κλέων. εἷς

δὲ ἐστι λόγος διχῶς· ἢ γὰρ ὁ ἓν σημαίνων, ἢ ὁ ἐκ πλειόνων συνδέσμων· οἷον, ἡ Ἰλιὰς μὲν, συνδέσμῳ εἷς· ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου, τῷ ἓν σημαίνειν.

ΚΕΦ. κα΄.

ΟΝΟΜΑΤΟΣ δὲ εἴδη τὸ μὲν ἁπλοῦν· ἁπλοῦν δὲ λέγω, ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων σύγκειται· τὸ δὲ, διπλοῦν· τούτου δὲ τὸ μὲν ἐκ σημαίνοντος καὶ ἀσήμου· τὸ δὲ, ἐκ σημαινόντων σύγκειται. εἴη δ᾽ ἂν καὶ τριπλοῦν καὶ τετραπλοῦν ὄνομα· οἷον τὰ πολλὰ τῶν Μεγαλιωτῶν "Ἑρμοκαϊκόξανθος." ἅπαν δὲ ὄνομά ἐστιν, ἢ κύριον, ἢ γλῶττα, ἢ μεταφορὰ, ἢ κόσμος, ἢ πεποιημένον, ἢ ἐπεκτεταμένον, ἢ ὑφῃρημένον, ἢ ἐξηλλαγμένον. λέγω δὲ κύριον μὲν, ᾧ χρῶνται ἕκαστοι· γλῶτταν δὲ, ᾧ ἕτεροι. ὥστε φανερὸν, ὅτι καὶ γλῶτταν καὶ κύριον εἶναι δυνατὸν τὸ αὐτὸ, μὴ τοῖς αὐτοῖς δέ. τὸ γὰρ "Σίγυνον" Κυπρίοις μὲν κύριον, ἡμῖν δὲ γλῶττα. Μεταφορὰ δ᾽ ἐστιν, ὀνόματος ἀλλοτρίου ἐπιφορὰ, ἢ ἀπὸ γένους ἐπὶ εἶδος, ἢ ἀπὸ εἴδους ἐπὶ γένος· ἢ ἀπὸ εἴδους ἐπὶ εἶδος, ἢ κατὰ τὸ ἀνάλογον. λέγω δὲ, ἀπὸ γένους μὲν ἐπὶ εἶδος· οἷον,

"Νηῦς δέ μοι ἥδ᾽ ἕστηκε —

τὸ γὰρ ὁρμεῖν ἐστιν ἑστάναι τι. ἀπὸ εἴδους δὲ ἐπὶ γένος·

"— ἦ δὴ μυρί᾽ Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργε.

τὸ γὰρ μυρίον πολύ ἐστιν, ᾧ νῦν ἀντὶ τοῦ πολλοῦ κέχρηται. ἀπ᾽ εἴδους δὲ ἐπὶ εἶδος· οἷον,

"Χαλκῷ ἀπὸ ψυχὴν ἐρύσας —

"— τάμνεν ἀτειρέϊ χαλκῷ·

ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἐρύσαι, ταμεῖν· τὸ δὲ ταμεῖν, ἐρύσαι εἴρηκεν· ἄμφω γὰρ ἀφελεῖν τί ἐςι. τὸ δὲ ἀνάλογον λέγω, ὅταν ὁμοίως ἔχῃ τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον, καὶ τὸ τέταρτον πρὸς τὸ τρίτον. ἐρεῖ γὰρ ἀντὶ τῦ δευτέρυ τὸ τέταρτον, ἢ ἀντὶ τοῦ τετάρτου τὸ δεύτερον. καὶ ἐνίοτε προςιθέασιν ἀνθ' οὗ λέγει πρὸς ὅ ἐςι· λέγω δὲ, οἷον· ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς Διόνυσον, καὶ ἀσπὶς πρὸς Ἄρην. ἐρεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἀσπίδα "φιάλην Ἄρεως," καὶ τὴν φιάλην "ἀσπίδα Διονύσυ." ἔτι ὁμοίως ἔχει ἑσπέρα πρὸς ἡμέραν, καὶ γῆρας πρὸς βίον. ἐρεῖ τοίνυν τὴν ἑσπέραν, "γῆρας ἡμέρας" καὶ τὸ γῆρας, "ἑσπέραν βίυ·" ἢ, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς, "δυσμὰς βίυ." ἐνίοις δ' ὐκ ἔςιν ὄνομα κείμενον τὸ ἀνάλογον, ἀλλ' ὐδὲν ἧττον ὁμοίως λεχθήσεται· οἷον, τὸ τὸν καρπὸν μὲν ἀφιέναι, σπείρειν· τὸ δὲ τὴν φλόγα ἀπὸ τῦ ἡλίυ, ἀνώνυμον. ἀλλ' ὁμοίως ἔχει τῦτο πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ τὸ σπείρειν πρὸς τὸν καρπόν. διὸ εἴρηται,

"— σπείρων θεοκτίςαν φλόγα.

ἔςι δὲ τῷ τρόπῳ τύτῳ τῆς μεταφορᾶς χρῆσθαι καὶ ἄλλως, προσαγορεύσαντα τὸ ἀλλότριον, ἀποφῆσαι τῶν οἰκείων τι· οἷον, εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἄρεως, ἀλλὰ οἴνου. Πεποιημένον δὲ ἐςιν, ὃ ὅλως μὴ καλύμενον ὑπό τινων, αὐτὸς τίθεται ὁ ποιητής. δοκεῖ γὰρ ἔνια εἶναι τοιαῦτα· οἷον, τὰ κέρατα "Ἐρνύτας," καὶ τὸν ἱερέα "Ἀρητῆρα." Ἐπεκτεταμένον δέ ἐςιν, ἢ ἀφῃρημένον· τὸ μὲν, ἐὰν φωνήεντι μακροτέρῳ κεχρημένον, ἢ τῷ οἰκείῳ, ἢ συλλαβῇ ἐμβεβλημένῃ· τὸ δὲ, ἂν ἀφῃρημένον ᾖ τι, ἢ αὐτῦ,

ἢ ἐμ-

ἢ ἐμβεβλημένου. ἐπεκτεταμένον μέν· οἷον, τὸ πόλεως, "πόληος·" καὶ τὸ Πηλείδου, "Πηληϊάδεω." ἀφῃρημένον δέ· οἷον, τὸ "κρῖ," καὶ τὸ "δῶ·" καὶ,

"— μία γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ.

Ἐξηλλαγμένον δέ ἐστιν, ὅταν τοῦ ὀνομαζομένου, τὸ μὲν καταλείπῃ, τὸ δὲ ποιῇ· οἷον τὸ,

"Δεξιτερὸν κατὰ μαζόν

ἀντὶ τοῦ δεξιόν. Ετι τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄῤῥενα, τὰ δὲ θήλεα, τὰ δὲ μεταξύ. ἄῤῥενα μὲν, ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ ν καὶ ρ, καὶ ὅσα ἐκ τούτων ἀφώνων σύγκειται· ταῦτα δὲ ἐστι δύο, τὸ ψ καὶ ξ. Θήλεα δὲ, ὅσα ἐκ τῶν φωνηέντων, εἰς τε τὰ ἀεὶ μακρά· οἷον, εἰς η καὶ ω· καὶ τῶν ἐπεκτεινομένων εἰς α· ὥστε ἴσα συμβαίνει πλήθει, εἰς ὅσα τὰ ἄῤῥενα καὶ τὰ θήλεα. τὸ γὰρ ψ καὶ τὸ ξ, αὐτά ἐστιν. εἰς δὲ ἄφωνον οὐδὲν ὄνομα τελευτᾷ, οὐδὲ εἰς φωνῆεν βραχύ. εἰς δὲ τὸ ι τρία μόνα, μέλι, κόμμι, πέπερι. εἰς δὲ τὸ υ, πέντε· τὸ πῶϋ, τὸ νάπυ, τὸ γόνυ, τὸ δόρυ, τὸ ἄστυ· τὰ δὲ μεταξὺ εἰς ταῦτα, καὶ ν καὶ σ.

ΚΕΦ. κβ´.

ΛΕΞΕΩΣ δὲ ἀρετὴ, σαφῆ καὶ μὴ ταπεινὴν εἶναι. σαφεστάτη μὲν οὖν ἐστιν ἡ ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ ταπεινή. παράδειγμα δὲ ἡ Κλεοφῶντος ποίησις, καὶ ἡ Σθενέλου. σεμνὴ δὲ καὶ ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν, ἡ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένη. ξενικὸν δὲ λέγω, γλῶτταν, καὶ μεταφορὰν, καὶ ἐπέκτασιν, καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ

 κύριον.

κύριον. ἀλλ᾽ ἄν τις ἅμα ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ποιήσῃ, ἢ αἴνιγμα ἔςαι, ἢ βαρβαρισμός. ἂν μὲν οὖν ἐκ μεταφορῶν, αἴνιγμα· ἐὰν δὲ ἐκ γλωττῶν, καὶ βαρβαρισμός. αἰνίγματος γὰρ ἰδέα αὕτη ἐςὶ, τὸ, λέγοντα τὰ ὑπάρχοντα, ἀδύνατα συνάψαι. κατὰ μὲν ὖν τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν, οὐχ οἷόν τε τοῦτο ποιῆσαι· κατὰ δὲ τὴν μεταφορὰν, ἐνδέχεται· οἷον,

"Ἄνδρ᾽ εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ᾽ ἀνέρι κολλήσαντα·

καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ δὲ τῶν γλωττῶν ὁ βαρβαρισμός· δι᾽ ὃ ἀνακέκραταί πως τούτοις. τὸ μὲν οὖν μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει, μηδὲ ταπεινὸν, ἡ γλῶττα, καὶ ἡ μεταφορὰ, καὶ ὁ κόσμος, καὶ τἄλλα τὰ εἰρημένα εἴδη· τὸ δὲ κύριον, τὴν σαφήνειαν. ὐκ ἐλάχιςον δὲ μέρος συμβάλλονται εἰς τὸ σαφὲς τῆς λέξεως, καὶ μὴ ἰδιωτικὸν, αἱ ἐπεκτάσεις καὶ ἀποκοπαὶ, καὶ ἐξαλλαγαὶ τῶν ὀνομάτων· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄλλως ἔχειν, ἢ ὡς τὸ κύριον παρὰ τὸ εἰωθὸς γιγνόμενον, τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει· διὰ δὲ τὸ κοινωνεῖν τῦ εἰωθότος, τὸ σαφὲς ἔςαι. ὥςε ὐκ ὀρθῶς ψέγουσιν οἱ ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαλέκτου, καὶ διακωμῳδῦντες τὸν ποιητήν· οἷον, Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος· ὡς ῥᾴδιον ποιεῖν εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ᾽ ὁπόσον βύλεται, ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει· οἷον,

"Ἠτίχαριν εἶδον Μαραθῶνα βαδίζοντα.

καὶ,

"Οὐκ ἂν γεινάμενος τὸν ἐκείνυ ἐξ ἐλλέβορον.

τὸ μὲν ὖν φαίνεσθαί πως χρώμενον τύτῳ τῷ τρόπῳ, γελοῖον. τὸ δὲ μέτρον, κοινὸν ἁπάντων ἐςὶ τῶν μερῶν. καὶ γὰρ μεταφοραῖς καὶ γλώτταις, καὶ τοῖς ἄλλοις εἴδεσι

δεοι χρώμενος ἀπρεπῶς, καὶ ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ γελοῖα, τὸ αὐτὸ ἂν ἀπεργάσαιτο. τὸ δὲ ἁρμόττον ὅσον διαφέρει ἐπὶ τῶν ἐπῶν θεωρείσθω, ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ μέτρον. καὶ ἐπὶ τῆς γλώττης δὲ, καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν μετατιθεὶς ἄν τις τὰ κύρια ὀνόματα, κατίδοι ὅτι ἀληθῆ λέγομεν· οἷον, τὸ αὐτὸ ποιήσαντος ἰαμβεῖον Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, ἓν δὲ μόνον ὄνομα μεταθέντος, ἀντὶ κυρίου εἰωθότος, γλῶτταν· τὸ μὲν φαίνεται καλὸν, τὸ δ᾽ εὐτελές. Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ ἐποίησε,

"Φαγέδαινα, ἥ μου σάρκας ἐσθίει ποδός.

ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ ἐσθίει, τὸ "θοινᾶται" μετέθηκε. καὶ,

"Νῦν δέ μ᾽ ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκικυς,

εἴ τις λέγει τὰ κύρια μετατιθείς·

"Νῦν δέ μ᾽ ἐὼν μικρός τε καὶ ἀσθενικὸς καὶ ἀειδής.

καὶ,

"Δίφρον ἀεικέλιον καταθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν·

"Δίφρον μοχθηρὸν καταθεὶς, μικράν τε τράπεζαν.

καὶ τὸ,

"Ηἱόνες βοόωσιν·

"Ηἱόνες κράζουσιν.

ἔτι δὲ Ἀρειφράδης τοὺς τραγῳδοὺς ἐκωμῴδει, ὅτι ἃ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐν τῇ διαλέκτῳ, τούτοις χρῶνται· οἷον τὸ, "Δωμάτων ἄπο," ἀλλὰ μὴ "ἀπὸ Δωμάτων" καὶ τὸ, "σέθεν" καὶ τὸ, "ἐγὼ δέ νιν." καὶ τὸ, "Ἀχιλλέως πέρι," ἀλλὰ μὴ "περὶ Ἀχιλλέως," καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τοῖς κυρίοις, ποιεῖ τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ἐν τῇ λέξει ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. ἐκεῖνος δὲ τοῦτο ἠγνόει.

ἠγνόει. Ἔστι δὲ μέγα μὲν τῷ ἑκάστῳ τῶν εἰρημένων πρεπόντως χρῆσθαι, καὶ διπλοῖς ὀνόμασι καὶ γλώτταις. τὸ δὲ μέγιστον τὸ μεταφορικὸν εἶναι. μόνον γὰρ τοῦτο, οὔτε παρ' ἄλλου ἐστὶ λαβεῖν, εὐφυΐας τε σημεῖόν ἐστι. τὸ γὰρ εὖ μεταφέρειν, τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστι. Τῶν δὲ ὀνομάτων, τὰ μὲν διπλᾶ, μάλιστα ἁρμόττει τοῖς διθυράμβοις· αἱ δὲ γλῶτται, τοῖς ἡρωϊκοῖς· αἱ δὲ μεταφοραὶ, τοῖς ἰαμβείοις. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἡρωϊκοῖς ἅπαντα χρήσιμα τὰ εἰρημένα· ἐν δὲ τοῖς ἰαμβείοις, διὰ τὸ ὅτι μάλιστα λέξιν μιμεῖσθαι, ταῦτα ἁρμόττει τῶν ὀνομάτων, ὅσοις καὶ ἐν λόγοις τις χρήσεται. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα, τὸ κύριον καὶ μεταφορὰ καὶ κόσμος. Περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως, ἔστω ἡμῖν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

ΚΕΦ. κγ'.

ΠΕΡΙ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς, ὅτι δεῖ τοὺς μύθους καθάπερ ἐν ταῖς τραγῳδίαις συνιστάναι δραματικοὺς, καὶ περὶ μίαν πρᾶξιν ὅλην καὶ τελείαν, ἔχουσαν ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τέλος, ἵν', ὥσπερ ζῶον ἓν ὅλον, ποιῇ τὴν οἰκείαν ἡδονὴν, δῆλον· καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι, ἐν αἷς ἀνάγκη οὐχὶ μιᾶς πράξεως ποιεῖσθαι δήλωσιν, ἀλλ' ἑνὸς χρόνου, ὅσα ἐν τούτῳ συνέβη περὶ ἕνα ἢ πλείους, ὧν ἕκαστον, ὡς ἔτυχεν, ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ γὰρ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ἥ τ' ἐν Σαλαμῖνι ἐγένετο ναυμαχία, καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ

κελίᾳ Καρχηδονίων μάχη, οὐδὲν πρὸς τὸ αὐτὸ συντείνουσαι τέλος· οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις ἐνίοτε γίνεται θάτερον μετὰ θατέρου, ἐξ ὧν ἓν οὐδὲν γίνεται τέλος. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τοῦτο δρῶσι. διὸ, ὥσπερ εἴπομεν, ἤδη καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἂν φανείη Ομηρος παρὰ τοὺς ἄλλους, τῷ μηδὲ τὸν πόλεμον, καίπερ ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τέλος, ἐπιχειρῆσαι ποιεῖν ὅλον· λίαν γὰρ ἂν μέγας, καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι· ἢ τῷ μεγέθει μετριάζοντα καταπεπλεγμένον τῇ ποικιλίᾳ. νῦν δ' ἓν μέρος ἀπολαβὼν, ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν πολλοῖς· οἷον, "νεῶν καταλόγῳ," καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις, οἷς διαλαμβάνει τὴν ποίησιν. οἱ δ' ἄλλοι περὶ ἕνα ποιοῦσι, καὶ περὶ ἕνα χρόνον, καὶ μίαν πρᾶξιν πολυμερῆ· οἷον, ὁ τὰ Κυπριακὰ ποιήσας, καὶ τὴν μικρὰν Ιλιάδα. τοιγαροῦν ἐκ μὲν Ιλιάδος καὶ Οδυσσείας μία τραγῳδία ποιεῖται ἑκατέρας, ἢ δύο μόναι· ἐκ δὲ Κυπρίων, πολλαί· καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς Ιλιάδος πλέον ὀκτώ· οἷον, Οπλων Κρίσις, Φιλοκτήτης, Νεοπτόλεμος, Εὐρύπυλος, Πτωχεία, Λάκαιναι, Ιλίου Πέρσις, καὶ Απόπλους, καὶ Σίνων, καὶ Τρῳάδες.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κδʹ.

Ἔτι δὲ τὰ εἴδη ταὐτὰ δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιΐαν τῇ τραγῳδίᾳ. ἢ γὰρ ἀπλῆν, ἢ πεπλεγμένην, ἢ ἠθικὴν, ἢ παθητικὴν δεῖ εἶναι, καὶ τὰ μέρη ἔξω μελοποιΐας καὶ ὄψεως ταὐτά. καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνωρίσεων καὶ παθημάτων· ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς· οἷς ἅπασιν Ομηρος κέχρηται, καὶ πρῶτος καὶ ἱκανῶς. καὶ γὰρ καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέστηκεν· ἡ μὲν Ιλιὰς, ἀπλοῦν καὶ παθητικόν· ἡ δὲ Οδύσσεια, πεπλεγμένον. ἀναγνώρισις γὰρ διόλου καὶ ἠθική. πρὸς δὲ τούτοις λέξει καὶ διανοίᾳ πάντας ὑπερβέβληκε. Διαφέρει δὲ κατά τε συστάσεως τὸ μῆκος ἡ ἐποποιΐα καὶ τὸ μέτρον. τοῦ μὲν οὖν μήκους ὅρος ἱκανὸς εἰρημένος. δύνασθαι γὰρ δεῖ συνορᾶσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος. εἴη δ' ἂν τοῦτο, εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττους αἱ συστάσεις εἶεν, πρός τε τὸ πλῆθος τῶν τραγῳδιῶν τῶν εἰς μίαν ἀκρόασιν τιθεμένων παρήκοιεν. Εχει δὲ πρὸς τὸ ἐπεκτείνεσθαι τὸ μέγεθος, πολύ τι ἡ ἐποποιΐα ἴδιον, διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα πραττόμενα πολλὰ μιμεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν ὑποκριτῶν μέρος μόνον. ἐν δὲ τῇ ἐποποιΐᾳ, διὰ τὸ διήγησιν εἶναι, ἐστὶ πολλὰ μέρη ἅμα ποιεῖν περαινόμενα, ὑφ' ὧν οἰκείων ὄντων, αὔξεται ὁ τοῦ ποιήματος ὄγκος. ὥστε τοῦτ' ἔχει τὸ ἀγαθὸν εἰς μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἐπεισοδιοῦν ἀνομοίοις ἐπεισοδίοις.

τὸ

τὸ γὰρ ὅμοιον ταχὺ πληροῦν, ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγῳδίας. τὸ δὲ μέτρον τὸ ἡρωϊκὸν, ἀπὸ τῆς πείρας ἥρμοσεν. εἰ γάρ τις ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιοῖτο, ἢ ἐν πολλοῖς, ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο. τὸ γὰρ ἡρωϊκὸν, στασιμώτατον καὶ ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστί. διὸ καὶ γλώττας καὶ μεταφορὰς δέχεται μάλιστα. περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγηματικὴ μίμησις τῶν ἄλλων. τὸ δὲ ἰαμβικὸν καὶ τετράμετρον, κινητικά· τὸ μὲν, ὀρχηστικόν· τὸ δὲ, πρακτικόν. ἔτι δὲ ἀτοπώτερον εἰ μιγνύοι τις αὐτὰ, ὥσπερ Χαιρήμων. διὸ οὐδεὶς μακρὰν σύστασιν ἐν ἄλλῳ πεποίηκεν, ἢ τῷ ἡρώῳ, ἀλλ' ὥσπερ εἴπομεν, αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει τὸ ἁρμόττον αὐτὸ διαιρεῖσθαι. Ομηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιος ἐπαινεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν, οὐκ ἀγνοεῖ ὃ δεῖ ποιεῖν αὐτόν. αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν. οὐ γάρ ἐστι κατὰ ταῦτα μιμητής. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, αὐτοὶ μὲν δι' ὅλου ἀγωνίζονται, μιμοῦνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις. ὁ δὲ ὀλίγα φροιμιασάμενος, εὐθὺς εἰσάγει ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ἢ ἄλλο τι ἦθος, καὶ οὐδὲν ἄηθες, ἀλλ' ἔχον ἦθος. Δεῖ μὲν οὖν ἐν ταῖς τραγῳδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν. μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιΐᾳ τὸ ἀνάλογον. διὸ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυμαστὸν, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πράττοντα. ἔπειτα τὰ περὶ τὴν Εκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα, γελοῖα ἂν φανείη, οἱ μὲν ἑστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων. ἐν δὲ τοῖς ἔπεσι λανθάνει. τὸ δὲ θαυμαστὸν, ἡδύ· σημεῖον δέ· πάντες γὰρ προστιθέντες, ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι. Δεδίδαχε δὲ μάλιστα Ομηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῆ λέγειν ὡς δεῖ. ἔστι δὲ τοῦτο παραλογισμός.

γισμός. οἴονται γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν τοῦδὶ ὄντος ἢ γινομένου τοδὶ γίνεται, εἰ τὸ ὕστερόν ἐστι, καὶ τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίνεσθαι. τοῦτο δέ ἐστι ψεῦδος. δι' ὃ δὴ, ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλου δὲ τούτου ὄντος, ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι ἢ προσθεῖναι. διὰ γὰρ τὸ εἰδέναι τοῦτο ἀληθὲς ὂν, παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ πρῶτον ὡς ὄν. προαιρεῖσθαί τε ἀδύνατα καὶ εἰκότα, μᾶλλον ἢ δυνατὰ καὶ ἀπίθανα· τούς τε λόγους μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων, ἀλλὰ μάλιστα μὲν μηδὲν ἔχειν ἄλογον· εἰ δὲ μὴ, ἔξω τοῦ μυθεύματος, ὥσπερ Οἰδίπους τὸ μὴ εἰδέναι πῶς ὁ Λάϊος ἀπέθανεν. ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ δράματι, ὥσπερ ἐν Ἠλέκτρᾳ οἱ τὰ Πύθια ἀπαγγέλλοντες· ἢ ἐν Μυσοῖς, ὁ ἄφωνος ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Μυσίαν ἥκων. ὥστε τὸ λέγειν ὅτι ἀνῄρητο ἂν ὁ μῦθος, γελοῖον. ἐξ ἀρχῆς γὰρ οὐ δεῖ συνίστασθαι τοιούτους· ἂν δὲ θῇ, καὶ φαίνηται εὐλογώτερον, ἐνδέχεσθαι καὶ ἄτοπον· ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν Ὀδυσσείᾳ ἄλογα, τὰ περὶ τὴν ἔκθεσιν, ὡς οὐκ ἂν ἦν ἀνεκτὰ, δῆλον ἂν γένοιτο, εἰ αὐτὰ φαῦλος ποιητὴς ποιήσει. νῦν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει ἡδύνων τὸ ἄτοπον. τῇ δὲ λέξει δεῖ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργοῖς μέρεσι, καὶ μήτε ἠθικοῖς, μήτε διανοητικοῖς. ἀποκρύπτει γὰρ πάλιν ἡ λίαν λαμπρὰ λέξις τὰ ἤθη, καὶ τὰς διανοίας.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. κε΄.

ΠΕΡΙ δὲ προβλημάτων καὶ λύσεων, ἐκ πόσων τε καὶ ποίων ἂν εἰδῶν εἴη, ὧδε θεωροῦσι γένοιτ' ἂν φανερόν. ἐπεὶ γάρ ἐστι μιμητὴς ὁ ποιητὴς, ὥσπερ ἂν ἢ ζωγράφος ἤ τις ἄλλος εἰκονοποιὸς, ἀνάγκη μιμεῖσθαι, τριῶν ὄντων τὸν ἀριθμὸν, ἕν τι ἀεί. ἢ γὰρ οἷα ἦν, ἢ ἔστιν, ἢ οἷά φασι καὶ δοκεῖ, ἢ οἷα εἶναι δεῖ. ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέξει, ἢ καὶ γλώτταις καὶ μεταφοραῖς. καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξεώς ἐστι. δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς. πρὸς δὲ τούτοις οὐχ ἡ αὐτὴ ὀρθότης ἐστὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς, οὐδὲ ἄλλης τέχνης καὶ ποιητικῆς. αὐτῆς δὲ τῆς ποιητικῆς διττὴ ἡ ἁμαρτία. ἡ μὲν γὰρ καθ' αὑτὴν, ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκός. ἡ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι ἀδυναμίαν αὐτῆς, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς, κατὰ συμβεβηκός· ἀλλὰ τὸν ἵππον ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα. ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα· οἷον, τὸ κατὰ ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην, εἰ ἀδύνατα πεποίηται. ταῦτ' οὖν ὁποῖα ἂν ᾖ, οὐ καθ' ἑαυτήν. ὥστε δεῖ τὰ ἐπιτιμήματα ἐν τοῖς προβλήμασιν ἐκ τούτων ἐπισκοποῦντα λύειν. πρῶτον μὲν γὰρ, ἂν τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην ἀδύνατα πεποίηται, ἡμάρτηται. ἀλλ' ὀρθῶς ἔχοι, εἰ τυγχάνοι τοῦ τέλους τοῦ αὐτῆς. τὸ γὰρ τέλος εἴρηται· οἷον, εἰ οὕτως ἐκπληκτικώτερον, ἢ αὐτὸ, ἢ ἄλλο ποιεῖ μέρος. παράδειγμα ἡ τοῦ Ἕκτορος δίωξις. εἰ μέντοι τὸ τέλος, ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν,

καὶ κατὰ τὴν περὶ τούτων τέχνην, ἡμάρτηται οὐκ ὀρθῶς. δεῖ γὰρ, εἰ ἐνδέχεται, ὅλως μηδαμῇ ἡμαρτῆσθαι. ἔτι ποτέρων ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα, τῶν κατὰ τὴν τέχνην, ἢ κατ' ἄλλο συμβεβηκός; ἔλαττον γὰρ, εἰ μὴ ᾔδει ὅτι ἔλαφος θήλεια κέρατα οὐκ ἔχει, ἢ εἰ κακομιμήτως ἔγραψε. πρὸς δὲ τούτοις ἐὰν ἐπιτιμᾶται, ὅτι οὐκ ἀληθῆ, ἀλλ' οἷα δεῖ· οἷον καὶ Σοφοκλῆς ἔφη, αὐτὸς μὲν οἵους δεῖ ποιεῖν, Εὐριπίδης δὲ οἷοί εἰσι. δι' ὃ ταύτῃ λυτέον. εἰ δὲ μηδετέρως, ὅτι οὕτω φασὶν, οἷον τὰ περὶ θεῶν. ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον οὕτω λέγειν, οὔτ' ἀληθῆ, ἀλλ' ἔτυχεν, ὥσπερ Ξενοφάνης· ἀλλ' οὖ φασι τάδε. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον μὲν, ἀλλ' οὕτως εἶχεν, οἷον τὰ περὶ τῶν ὅπλων·

"— ἔγχεα δέ σφιν

"Ορθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος.

οὕτω γὰρ τότ' ἐνόμιζον, ὥσπερ καὶ νῦν Ἰλλυριοί. περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἢ μὴ καλῶς, ἢ εἴρηταί τινι, ἢ πέπρακται, οὐ μόνον σκεπτέον εἰς αὐτὸ τὸ πεπραγμένον ἢ εἰρημένον βλέποντα, εἰ σπουδαῖον ἢ φαῦλον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πράττοντα ἢ λέγοντα πρὸς ὃν, ἢ ὅτε, ἢ ὅτῳ, ἢ οὗ ἕνεκεν· οἷον, ἢ μείζονος ἀγαθοῦ, ἵνα γένηται· ἢ μείζονος κακοῦ, ἵνα ἀπογένηται. τὰ δὲ πρὸς τὴν λέξιν, ὁρῶντα δεῖ διαλύειν· οἷον, γλώττῃ·

"Οὐρῆας μὲν πρῶτον —

ἴσως γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους λέγει, ἀλλὰ τοὺς φύλακας. καὶ τὸν Δόλωνα,

"— εἶδος μὲν ἔην κακός.

οὐ τὸ σῶμα ἀσύμμετρον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰσχρόν. τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ Κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσι. καὶ τὸ,

"Ζωρό-

"Ζωρότερον δὲ κέραιρε,

ȣ τὸ ἄκρατον, ὡς οἰνόφλυξιν, ἀλλὰ τὸ θᾶττον. τὸ δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται· οἷον,

"Ἄλλοι μὲν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες —

"Εὗδον παννύχιοι.

καὶ τὸ,

"Ητοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειεν.

καὶ,

"Αὐλῶν συρίγγων θ' ὁμαδόν.

τὸ γὰρ Πάντες, ἀντὶ τȣ̃ Πολλοὶ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται. τὸ γὰρ πᾶν, πολύ τι. καὶ τὸ,

"Οἴη δ' ἄμμορος —

κατὰ μεταφοράν. τὸ γὰρ γνωριμώτατον μόνον. κατὰ δὲ προσῳδίαν, ὥσπερ Ἱππίας ἔλυεν ὁ Θάσιος τὸ,

"— δίδομεν δέ οἱ.

καὶ,

"— τὸ μὲν ȣ καταπύθεται ὄμβρῳ.

τὰ δὲ διαιρέσει· οἷον Ἐμπεδοκλῆς·

"Αἶψα δὲ θνητ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,

"Ζωρά τε πρὶν κέκριτο.

τὰ δὲ ἀμφιβολίᾳ·

"— παρῴχηκεν δὲ πλέων νύξ.

τὸ γὰρ Πλέων, ἀμφίβολόν ἐςι. τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως· οἷον τὸν κεκραμένον οἶνόν φασιν εἶναι. ὅθεν πεποίηται·

"— κνημὶς νεοτεύκτȣ κασσιτέροιο.

καὶ

καὶ Χαλκέας, τὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. ὅθεν εἴρηται ὁ Γανυμήδης

" — Διῒ οἰνοχοεύειν,

ὐ πινόντων οἶνον. εἴη δ' ἂν ὐ τῦτό γε κατὰ μεταφοράν. δεῖ δὲ καὶ ὅταν ὄνομά τι ὑπεναντίωμά τι δοκεῖ σημαίνειν, ἐπισκοπεῖν ποσαχῶς ἂν σημήνειε τοῦτο ἐν τῷ εἰρημένῳ· οἷον,

" — τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος,

τῷ ταύτῃ κωλυθῆναι. τὸ δὲ ποσαχῶς ἐνδέχεται ὡδί πως· μάλις' ἄν τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν κατ' ἀντικρὺ, ἢ ὡς Γλαύκων λέγει, ὅτι ἔνιοι ἀλόγως προϋπολαμβάνυσι, καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογίζονται, καὶ ὡς εἰρηκότες ὅτι δοκεῖ ἐπιτιμῶσιν, ἂν ὑπεναντίον ᾖ τῇ αὐτῶν οἰήσει. τοῦτο δὲ πέπονθε τὰ περὶ Ἰκάριον. οἴονται γὰρ αὐτὸν Λάκωνα εἶναι. ἄτοπον ὖν, τὸ μὴ ἐντυχεῖν τὸν Τηλέμαχον αὐτῷ εἰς Λακεδαίμονα ἐλθόντα. τὸ δὲ ἴσως ἔχει ὥσπερ οἱ Κεφαλῆνές φασι. παρ' αὐτῶν γὰρ γῆμαι λέγουσι τὸν Οδυσσέα· καὶ εἶναι Ἰκάδιον, ἀλλ' οὐκ Ἰκάριον. διαμάρτημα δὲ τὸ πρόβλημα εἰκός ἐςιν. ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν, ἢ πρὸς τὴν ποίησιν, ἢ πρὸς τὸ βέλτιον, ἢ πρὸς τὴν δόξαν δεῖ ἀνάγειν. πρός τε γὰρ τὴν ποίησιν, αἱρετώτερον πιθανὸν ἀδύνατον, ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν· τοιύτυς δ' εἶναι, οἵυς Ζεῦξις ἔγραφεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βέλτιον. τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν πρὸς ἅ φασι τἄλογα. οὕτω τε καὶ ὅτι ποτὲ ὐκ ἄλογόν ἐςιν. εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς γίνεσθαι. τὰ δ' ὑπεναντία ὡς εἰρημένα ὕτω σκοπεῖν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἔλεγχοι, εἰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ, καὶ ὡσαύτως, ὥστε

τε καὶ αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει, ἢ ὃ ἂν Φρόνιμος ὑπόθηται. ὀρθὴ δὲ ἐπιτίμησις, καὶ ἀλογία καὶ μοχθηρία, ὅταν μὴ ἀνάγκης ἔσης, μηθὲν χρήσηται τῷ ἀλόγῳ, ὥσπερ Εὐριπίδης τῷ Αἰγείτῳ πονηρίᾳ, ὥσπερ ἐν Ορέςῃ τοῦ Μενελάου. ταῦτα μὲν οὖν ἐπιτιμήματα, ἐκ πέντε εἰδῶν Φέρυσιν. ἢ γὰρ ὡς ἀδύνατα, ἢ ὡς ἄλογα, ἢ ὡς βλαβερὰ, ἢ ὡς ὑπεναντία, ἢ ὡς παρὰ τὴν ὀρθότητα τὴν κατὰ τέχνην. αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν σκεπτέαι· εἰσὶ δὲ δώδεκα.

ΚΕΦ. κς'.

ΠΟΤΕΡΟΝ δὲ βελτίων ἡ ἐποποιητικὴ μίμησις, ἢ ἡ τραγωδικὴ, διαπορήσειεν ἄν τις. εἰ γὰρ ἡ ἧττον Φορτικὴ, βελτίων, τοιαύτη δὲ ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐςι, δῆλον ὅτι ἡ ἅπαντα μιμυμένη Φορτική. ὡς γὰρ ὐκ αἰσθανομένων, ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὴν κίνησιν κινοῦνται· οἷον, οἱ Φαῦλοι αὐληταὶ κυλιόμενοι, ἂν Δίσκον δέῃ μιμεῖσθαι· καὶ ἕλκοντες τὸν κορυφαῖον, ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν. ἡ μὲν οὖν τραγωδία, τοιαύτη ἐςὶν, ὡς καὶ οἱ πρότερον τὺς ὑςέρους αὐτῶν ᾤοντο ὑποκριτάς. ὡς λίαν γὰρ ὑπερβάλλοντα πίθηκον ὁ Μυνίσκος τὸν Καλλιππίδην ἐκάλει. τοιαύτη δὲ δόξα καὶ περὶ Πινδάρυ ἦν. ὡς ὗτοι ἔχυσι πρὸς αὐτὺς, ἡ ὅλη τέχνη πρὸς τὴν ἐποποιΐαν ἔχει. τὴν μὲν οὖν περὶ τὺς θεατὰς ἐπιεικεῖς Φασιν εἶναι, δι' ὃ οὐδὲν δέονται τῶν σχημάτων· τὴν δὲ τραγικὴν, πρὸς Φαύλους. ἡ οὖν Φορτικὴ, χείρων δῆλον ὅτι ἂν εἴη.

πρῶτον

πρῶτον μὲν ἓν ὂ τῆς ποιητικῆς ἡ κατηγορία, ἀλλὰ τῆς ὑποκριτικῆς· ἐπεὶ ἐςι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ῥαψῳδοῦντα, ὅπερ ἐποίει Σωσίςρατος· καὶ διάδοντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος Ὀπούντιος. εἶτα ὀδὲ κίνησις ἅπασα ἀποδοκιμαςέα, εἴπερ μηδ᾽ ὄρχησις, ἀλλ᾽ ἡ Φαύλων, ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπετιμᾶτο, καὶ νῦν ἄλλοις, ὡς ὀκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων. ἔτι ἡ τραγῳδία καὶ ἄνευ κινήσεως ἐποιεῖτο αὐτῆς, ὥσπερ ἡ ἐποποιία. διὰ γὰρ τοῦ ἀναγινώσκειν Φανερὰ ὁποία τίς ἐςιν. εἰ οὖν ἐςι τἄλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν· ἔπειτα διότι πάντ᾽ ἔχει ὅσαπερ ἡ ἐποποιία. καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεςι χρῆσθαι, καὶ ὅτι οὐ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὄψιν ἔχει, δι᾽ ἧς τὰς ἡδονὰς ἐπίςανται ἐναργέςατα. εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει καὶ ἐν τῇ ἀναγνωρίσει, καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. ἔτι τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος τῆς μιμήσεως εἶναι. τὸ γὰρ ἀθροώτερον, ἥδιον ἢ πολλῷ κεκραμένον τῷ χρόνῳ. λέγω δ᾽ οἷον εἴ τις τὸν Οἰδίπουν θείη τὸν ΣοΦοκλέους ἐν ἔπεσιν ὅσοις ἡ Ιλιάς. ἔτι ἧττον μία ὁποιαοῦν μίμησις ἡ τῶν ἐποποιῶν. σημεῖον δέ· ἐκ γὰρ ὁποιασοῦν μιμήσεως, πλείους τραγῳδίαι γίνονται. ὥςε ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν, ἀνάγκη ἢ βραχέα δεικνύμενον μύουρον Φαίνεσθαι· ἢ ἀκολουθοῦντα τῷ τοῦ μέτρου μήκει, ὑδαρῆ. ἐὰν δὲ πλείους, λέγω δὲ οἷον, ἐὰν ἐκ πλειόνων πράξεων ᾖ συγκειμένη, ὀ μία· ὥσπερ ἡ Ιλιὰς ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη, καὶ ἡ Οδύσσεια, ἃ καὶ καθ᾽ ἑαυτὰ ἔχει μέγεθος· καίτοι ταῦτα τὰ ποιήματα συνέςηκεν ὡς ἐνδέχεται ἄριςα, καὶ ὅτι μάλιςα μιᾶς πράξεως μίμησίς ἐςιν. εἰ οὖν τούτοις τε διαΦέρει πᾶσι, καὶ ἔτι τῷ

τῆς

τῆς τέχνης ἔργῳ, (δεῖ γὰρ ȣ̓ τὴν τυχȣ̃σαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτὰς, ἀλλὰ τὴν εἰρημένην,) Φανερὸν ὅτι κρείττων ἂν εἴη μᾶλλον τοῦ τέλους τυγχάνȣσα τῆς ἐποποιΐας. Περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας, καὶ ἐποποιΐας, καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν μερῶν αὐτῶν, καὶ πόσα, καὶ τί διαφέρει, καὶ τȣ̃ εὖ ἢ μὴ, τίνες αἰτίαι, καὶ περὶ ἐπιτιμήσεων καὶ λύσεων, εἰρήσθω τοσαῦτα.

ΤΕΛΟΣ.

ARISTOTELIS
DE
POETICA.

CAP. I.

DE ipsa Poetica, & [1] speciebus suis, quid valeat unaquæque, & quomodo oporteat Fabulas componere, si pulchra evasura sit Poesis; quinetiam ex quot qualibusque partibus constat; pariterque de aliis quæ ejusdem sint instituti, differamus; ducto initio secundum naturam primum a primis.—Epopœia sanè & Poesis Tragica, porro Comœdia & Poesis Dithyrambica, eaque plerumque quæ Tibiæ Citharæque inservit, omnes sunt omnino IMITATIONES. Distant autem inter se modis tribus: nempe aut quod imitationem instituant rebus diversi generis, aut quod imi-

1 εἰδῶν.

tentur diverſa, aut quod diverſo & diſſimili modo. ſicut enim & coloribus & geſtibus plerumque imitantur quivis fingentes, hi ſcilicet Arte adjutrice, illi Conſuetudine, alii autem Voce; ita etiam in artibus ſupradictis evenit, — hæ omnes quidem imitationem inſtituunt Rhythmo, & Oratione, & Harmonia; his autem aut ſejunctim aut admiſtis: exempli gratiâ — artes quæ Tibiam & Citharam ſpectent Harmonia & Rhythmo ſolum utuntur: pariterque cæteræ quibus eadem quodammodo vis inſita eſt, — ſicut ars Fiſtularum. Saltatores vero ſolo Rhythmo imitantur ſine Harmonia. Hi enim Rhythmis geſtibus accommodatis Mores & Affectus & Actiones imitantur. Epopœia vero nudis ſolum ſermonibus aut Metris imitatur; hiſque vel inter ſe admiſtis, vel certo quodam genere metrorum ad hanc uſque ætatem ſervato. Neque enim nomen ſuppeteret quo communiter appellandi ſint Sophronis & Xenarchi Mimi, atque Socratici Sermones; nec ſi quis, adhibitis trimetris, aut Elegis, aut talibus quibuſvis aliis, imitationem inſtituat. Homines ſcilicet Poeſin ex Metro æſtimantes, hos quidem appellant Poetas Elegiacos, illos vero Epicos, non ab imitatione ſed a Metro impoſitis nominibus. etenim ſi medicum quid aut muſicum Metris accommodant, Poetas etiam appel-

appellant. nihil vero Homero cum Empedocle commune eſt præter Metrum. quapropter hunc quidem Poetam appellare æquum eſt, illum vero Phyſiologum potius quam Poetam. Porro ſi quis, omnibus Metris conjunctis, imitationem inſtituat, (ſicut Chæremon compoſuit Centaurum, Rhapſodiam ex omnibus metris conflatam) non jam Poeta ſalutandus videtur. de his igitur hoc modo ſtatuatur.—Artes autem ſunt nonnullæ, quæ ſupradictis omnibus utuntur; nempe Rhythmo, & Concentu, & Metro; ſicut Poeſis Dithyrambica, & Mimica, Tragœdia & Comœdia. Diſtant autem inter ſe eo quod illæ quidem omnibus ſimul utuntur, hæ vero partim.—Hæ ſunt Differentiæ Artium quibus Imitatio inſtituitur.

Cap. II.

Quoniam autem Imitatores imitantur Agentes, & neceſſe eſt hos aut honeſtos eſſe aut improbos, (Mores enim his ſolum penè ſemper tribuuntur; omnis enim Morum Diſcrepantia in Virtute & Vitio poſita eſt) aut meliores ſane quam noſtra ætas fert, aut deteriores, neceſſe eſt ut imitentur, Pictorum more.

re. Polygnotus quidem meliores expressit, Pauson deteriores, Dionysius autem similes: patet vero, in unaquâque harum, quas diximus, imitationum easdem fore etiam differentias: diversa etiam est unaquæque imitando pariter diversa. etenim eædem differentiæ in saltandi arte, & tibiæ citharæque usu, possunt evenire; & in oratione etiam, & nudo metro: exempli gratia — Homerus quidem meliores imitatus est, Cleophon vero similes, at Hegemon ille Thasius qui primus Parodias fecit, & Nicochares qui Deliadem condidit, deteriores. idem etiam obtinet in Dithyrambis & Mimis, sicut Timotheus & Philoxenus imitarentur Persas & Cyclopas. eadem etiam differentia inter Tragœdiam & Comœdiam existit: hæc quidem imitari studet deteriores, illa vero meliores quam fert ætas præsens.

CAP. III.

EST autem tertia quædam Differentia, nempe — quo modo singula quis ad imitationem sibi proponat. etenim in iisdem imitari potest eadem (sc. diverso modo) cum vel ipse narret, vel alia Persona induta, sicut fingit Homerus; vel cum eadem Persona sine ulla immutatione

mutatione ſervetur, vel cum omnes, quorum imitatio inſtituitur, ipſi agant & diverſis muneribus fungantur. in Differentiis ſane his tribus, ut prius diximus, poſita eſt Imitatio, ſcilicet—quibus — & quæ — & quomodo. adeo ut una ex parte conferendus ſit cum Homero Sophocles, ambo enim imitantur præclaros; altera vero cum Ariſtophane, ambo enim imitantur Agentes & δρῶντας; unde ejuſmodi Poematibus, ut fert fama, inditum ſit nomen Δράματα, eo quod imitentur δρῶντας, aut Agentes. quapropter Tragœdiam & Comœdiam ſibi vindicant Dores: Comœdiam quidem Megarenſes, & qui ejus ſint regionis, quaſi ex ipſorum Republica natam; illi etiam qui Siciliam inhabitant; inde enim ortus eſt Poeta Epicharmus, qui diu ante Chonnidem & Magnetem vixit: Tragœdiam etiam [1] nonnulli illorum qui Peloponneſum incolunt, nominibus in teſtimonium adhibitis. dicunt enim, ſe regiones circumjacentes appellare Κώμας, Athenienſes vero eaſdem appellare Δήμους: adeo ut Comœdi non à verbo [2] κωμάζειν nomen ducerent, ſed à vita quam agerent vagabundi per Κώμας ignominioſe ejecti ex urbe. Dicunt etiam, ſe quidem Actionem exprimere verbo δρᾶν, Athenienſes

1 vindicant.

2 quod ſignif. petulanter ſe gerere.

vero

vero verbo πϱάτἑιν.—De differentiis igitur Imitationis, quot qualeſque ſint, dicta ſint hæc.

CAP. IV.

DUABUS equidem è Cauſis orta omnino videtur Poetica, hiſque naturalibus.—Inſitum eſt enim Hominibus à prima pueritia imitandi Studium, & eo diſcrepant à cæteris Animalibus quod in imitatione maxime verſentur, & hac adjutrice primos Scientiæ gradus attingant, — & quod omnes imitamentis delectentur. Hoc manifeſtum eſt ex modis quibus afficimur cum opera ejuſmodi intueamur. quæ enim ipſa non ſine dolore aſpicimus, eorum imagines perfectiſſime elaboratas ſumma cum oblectatione contemplamur; exempli gratia, ferarum ſæviſſimarum formas, & mortuorum. Cujus cauſa hæc eſt — Scientiam non ſolum Philoſophos maxime oblectare ſed & alios pariter: præterea illâ in compendio fruuntur. hinc enim oritur illa oblectatio, quam homines in luſtrandis imaginibus percipiunt, — nempe — quod licet illis contemplantibus diſcere & conſiderare uniuſcujuſque naturam: exempli gratia—hunc illum eſſe: quoniam ſi quis non antea viderit, oblectatio illa non ab imita-

imitamento, ſed ab arte, aut colore, aut tali aliqua re, proficiſcetur. — Cum vero propria eſſet naturæ noſtræ Imitatio, & Harmonia Rhythmuſque, (proculdubio enim Metra ſunt Rhythmorum partes) illi, qui primo ad hæc potiſſimum nati videbantur, provecta paulatim ipſorum Scientia, protulerunt Poeſin ex inventis extemporalibus. Diſtracta autem in varias formas erat Poeſis prout cujuſcunque Mores ferebant. grandiores enim imitabantur quidem Actiones præclaras, & virorum præclarorum fortunas: tenuiores vero improborum fortunas imitabantur, ſcriptis primo vituperiis ſicut alteri ſcribebant hymnos & laudatoria carmina. Ante ætatem Homeri non poſſumus tale cujuſquam Poema commemorare; fortaſſe vero multa extiterunt. ducto autem initio ab Homero, præſto eſt nobis ejuſmodi Poema, exempli gratia—Margites ejus,—& ſimilia; quibus convenientius videbatur metrum Iambicum: quapropter nunc etiam vocatur Iambicum, eo quod hoc metro [1] convicia mutuo fundebant. ex priſtinis etiam hi quidem heroici, illi vero tragici Poetæ extiterunt. quemadmodum autem in graviori Poeſeos genere princeps fuit Homerus (ſoli enim honos habitus eſt non quod bene ſcripſit ſed quod imitatio-

1 ἰάμβιζον ἀλλήλους.

nes etiam Dramaticas inſtituit) ſic etiam ſuas Comœdiæ formas indidit, non vituperio, ſed Ridiculo Dramati accommodato. Margites enim eum apud Comœdias obtinet locum, quem apud Tragœdias Ilias & Odyſſea. ex illis autem qui animos ad utramque Poeſin appulerunt indole duce, hi quidem pro Iambicis Comici Poetæ evaſerunt, illi vero pro Epicis Tragici, eo quod hæ formæ & majores & ſplendidiores ſint quam illæ. Inveſtigare igitur utrum ſpeciebus ſuis perfecta ſit Tragœdia an ſecus, tam quoad ſe quam Theatra, aliûs eſt rationis.—Cum vero extemporalis eſſet Poeſis, & Tragœdia & Comœdia orta fuit. & paulatim utraque crevit, altera quidem, ducta origine ab illis qui Dithyrambum inſtituerunt, altera vero ab iis qui Phallica, (quæ adhuc apud multas urbes valent legibus ſancita) Poetis amplificantibus quicquid antea notum fuit. & poſt multas immutationes hæſit Tragœdia cum propriam jam conſecuta fuiſſet naturam. primus numerum Hiſtrionum auxit Æſchylus pro uno duobus adhibitis, Chori etiam partes diminuit & ſermonem illorum qui primas partes agunt inſeruit: tres Hiſtriones & Scenarum ornatum induxit Sophocles. Porro autem magnitudo a vilibus fabulis & dictione ridicula ſero fiebat illuſtrior, eo quod immutatio facta fuit

fuit a Satyrica Poesi: metrum etiam ex tetrametro redditum erat Iambicum. primo enim utebantur tetrametro, nempe quod Poesis erat Satyrica & saltui aptior. instituta autem dictione, ipsa natura proprium metrum invenit. omnium enim metrorum maxime colloquio accommodatum est Iambicum. Hoc vero inde manifestum est, quod in mutuo sermone plurimis Iambis utimur, hexametris autem raro & a sermone communi aberrantes. porro autem Episodiorum numerus, & alia dicuntur singula hoc modo exculta fuisse atque adornata. — De his igitur tot a nobis dicta sint. nimiæ enim foret fortasse operæ in singulis versari.

Cap. V.

Comoedia vero, ut diximus prius, est quidem Imitatio deteriorum, non sane quoad omne vitium sed quoad ridiculum turpitudinis. Ridiculum enim est labes quædam & turpitudo doloris expers, & non exitialis: exempli gratia — statim ridiculum excitat Facies cadaverosa & distorta sine dolore. — Tragœdiæ igitur immutationes, & modi quibus efficiebantur, in aperto sunt. Comœdia vero, eo quod non ab initio in rebus seriis versaba-

tur, latuit. etenim magiſtratus ſero dedit Chorum Comœdorum; ſed e voluntariis conſtabat. Cum vero quandam jam attigiſſet perfectionem, Poetæ Comici commemorantur. quis vero larvas intulit, aut Prologos, aut numerum Hiſtrionum, & alia ejuſmodi, in incerto eſt. Fabulas vero Epicharmus & Phormis primi compoſuerunt. Hoc itaque primo ex Sicilia profectum fuit. Athenienſium autem primus ſermones aut Fabulas compoſuit Crates, miſſa omnino forma Iambica.—Epopœia quidem ſimilis eſt Tragœdiæ eo quod imitatio ſit præclarorum cum metro ſolo & ſermone. quod vero metrum ſimplex habeat, & narratio ſit, hac ex parte diſſimiles ſunt: porro etiam ſpatio; hæc quidem quod ſolis occaſu terminatur plerumque, aut paullo longiore tempore; Epopœia vero eo differt quod nullo tempore circumſcripta ſit. primo ſane idem licebat in Tragœdiis, quod [1] in Poematibus Epicis. — Partes autem aliæ quidem ſunt eædem, aliæ vero Tragœdiæ propriæ. Quapropter quiſquis de Tragœdia bona malaque poteſt inire judicium, poteſt etiam de Poematibus Epicis. quæ enim Epopœia habet inſunt etiam Tragœdiæ; quæ vero hæc, non omnia contingunt Epopœiæ.

1 ſcilicet — quoad tempus.

CAP.

Cap. VI.

DE Epica igitur imitatione, & de Comœdia, alio loco diſſeremus; nunc autem de Tragœdia dicamus, ducta definitione ejus ex iis quæ dicta fuerint. — Eſt igitur Tragœdia—Imitatio Actionis ſeriæ & perfectæ, magnitudinem habentis, adhibito ſermone jucundo — quaque ſpecie ſuas vices diſtincte ſervante — non enarrando, ſed miſericordia & metu ſimiles affectus purgans.—ſermonem jucundum appello eum, qui habeat Rythmum, & Harmoniam, & Concentum.—quaque autem ſpecie &c,—ut nonnulla efficiantur per metra ſolum, & rurſus alia per concentus.—Quoniam vero Agentes inſtituunt imitationem, neceſſe eſt ut ornatus eorum, quæ viſui exhibenda ſunt,[1] pars aliqua ſit Tragœdiæ; deinde Modulatio & Dictio. his enim imitationem inſtituunt. dictionem ſane appello ipſam metrorum compoſitionem; Modulationem vero id cujus vis omnis manifeſta eſt.—Quoniam vero imitatio eſt Actionis, agitur vero a quibuſdam Agentibus, qui neceſſario ſint Quales quoad mores & ſententias, (inde enim Actiones

1 ſeu — Apparatus.

dicimus

dicimus esse Quales) duæ Actionum Causæ sunt sententiæ & mores, & secundum hos propositi omnes compotes sunt aut illo cadunt. — Actionis vero imitatio est Fabula. constitutionem enim rerum appello Fabulam: ea vero, a quibus dicimus Agentes esse Quales, appello Mores: ea demum, per quæ aliquid demonstrant aut animi sensus expromant, appello Sententias. sunt igitur necessario omnis Tragœdiæ partes sex, secundum quas Tragœdia est Qualis. hæ vero sunt — Fabula, Mores, Dictio, Sententiæ, Apparatus, & Modulatio. quibus enim imitantur — duæ partes sunt: quomodo vero imitantur — una pars: quæ imitantur — tres partes. & præter has nulla. his equidem speciebus non pauci illorum, si ita dicam, usi sunt. etenim quidque habet Apparatum, Mores, Fabulam, Dictionem, Concentum, & Sententias itidem. Omnibus vero constitutio rerum præstat. Tragœdia enim imitatio est non Hominum, sed Actionum, & vitæ, felicitatis & infelicitatis. etenim felicitas inest Actioni, & finis est Actio quædam non qualitas, sunt autem homines sane quoad mores Quales: quoad vero Actiones, felices aut infelices. non igitur agunt ut imitentur Mores, sed per Actiones una comprehendunt Mores. adeo ut res & Fabula

Fabula ſint Finis Tragœdiæ. finis vero plus omnibus valet: etenim ſine Actione non fiat Tragœdia; fiat vero ſine moribus. plurimæ enim Tragœdiarum nuperrime ſcriptarum carent Moribus; ſunt etiam prorſus multi Poetæ ejuſmodi: idem pene diſcrimen obtinet quod inter Zeuxidem & Polygnotum Pictores. Polygnotus enim bonorum Mores depinxit; in Picturis autem Zeuxidis nulli inſunt Mores. porro ſi quis continua ſerie ethica dicta, & dictiones & ſententias venuſte conſcriptas contexat, non Tragœdiæ munere fungetur; his autem quæ minus utitur habet vero Fabulam & rerum conſtitutionem multo magis appellanda erit Tragœdia. — Porro Peripetiæ & Agnitiones partes ſunt Tragœdiæ quibus animus maxime oblectatur. hinc etiam manifeſtum eſt, nempe quod ii, qui Poeſin affectant, prius dictionem & Mores apte conficiunt quam rerum conſtitutionem, exemplo ſint priſtini Poetæ pene omnes. — Principium igitur & quaſi anima Tragœdiæ Fabula eſt. ſecundum autem locum obtinent Mores. eodem modo ſe res habet quo apud Artem pingendi. ſi quis enim illineret tabulam confuſe coloribus pulcherrimis non tantum oblectaret quantum ſi albam ſolum imaginem pingeret. eſt præterea imitatio Actionis, & per hanc

maxime Agentium. Tertium locum obtinet Sententia. hæc eſt facultas dicendi naturalia & convenientia. quod quidem in orationibus eſt Politicæ & Rhetoricæ. Priſci enim politice loquentes inſtituerunt, nos autem rhetorice. Mores ſunt ea quæ oſtendunt qualis ſit voluntas, ubi non ſatis conſtat utrum aliquid eligit an odit Perſona. Sententia vero ea eſt qua ita eſſe aut non eſſe quid affirmant, aut omnino opinionem proferunt. Quartum locum obtinet dictio ſermonum. dico autem, ut prius, dictionem eſſe elocutionem apta ratione habita nominum, cujus eadem vis eſt & in Metro & in Sermone. reliquarum quinque partium jucundiſſima eſt Modulatio. Apparatus ſane animum commovet, artis autem maxime expers eſt, & minime proprius Poeticæ. Vis enim Tragœdiæ ſine certamine & hiſtrionibus valet. porro plus ad decorandos apparatus confert Artifex quam Poetæ.

CAP. VII.

HIS diſtincte conſideratis, dicamus qualem oportet eſſe rerum conſtitutionem, quoniam primum hoc eſt & maximum in Tragœdia. — Jam antea ſtatuimus — Tragœdiam eſſe

ſe imitationem perfectæ & totius Actionis, habentis quandam magnitudinem: eſt enim quiddam Totum quod non habet magnitudinem. Totum vero eſt id quod habet principium, medium & finem. principium eſt quod ipſum per ſe neceſſario fit non poſt aliud: poſt hoc vero aliud fit. Finis vero contrarius huic — nempe — poſt aliud fit aut neceſſario, aut plerumque; poſt eum vero nihil aliud. Medium vero & ipſum poſt aliud fit, & poſt medium aliud. — oportet itaque eos, qui ſtudent apte componere Fabulas, nec temere principium ſumere, nec temere finem imponere, ſed has determinatas formas in auxilium adhibere. Porro autem quoniam Pulchrum, & animal & quicquid ex partibus conſtat, hæc non ſolum ordine collocata debet habere, ſed aptam quoque magnitudinem; Pulchrum enim in magnitudine & ordine ponitur; quapropter neque perexiguum animal Pulchrum ſit, in eo enim contemplando viſus confunditur manens prope inſenſibile tempus; neque permagnum, non enim integer fit viſus, ſed diſtrahuntur intuentes a parte nonnulla & a toto: exempli gratia — ſi per innumera ſtadia porrectum ſit Animal. adeo ut oporteat, ſicut in corporibus & animalibus magnitudinem, quæ viſu poſſit facile percipi, ita in Fabulis ſpatium habere

quod a memoria poſſit facile retineri. ſpatii autem terminus quoad repræſentationem & perceptionem, extra artem eſt. etenim, ſi centum Tragœdiæ agendæ ſint, ad clepſydras, ut aiunt alias, certandum eſt. Terminus autem ſecundum rei ipſius naturam ſemper quidem maximus, dummodo percipi poſſit, pulcherrimus eſt. denique ut rem breviter definiam—quanto ſpatio aut probabiliter, aut neceſſario per ſeriem eventuum, Fabulæ immutatio fiat ab infelicitate ad felicitatem, aut a felicitate ad infelicitatem,—tanto juſta continetur definitio magnitudinis.

CAP. VIII.

FABULA autem eſt una (contra quod quidam cenſent) etiamſi de uno ſit. Multa enim, & infinita genere, accidunt; ex quorum aliquibus Unum quid non ſit. ſic etiam Multæ ſunt Actiones unius Viri, ex quibus una Actio non efficitur. quapropter in errore verſari tot Poetæ videntur, quot Heracleïda, & Theſeïda, & Poemata ejuſmodi condiderunt. arbitrantur enim quoniam unus fuit Hercules, Fabulam unam eſſe oportere. Homerus autem ut in cæteris rebus differt, ita hoc pulchre

chre calluisse videtur, aut arte sane, aut natura adjutrice. in Odyssea enim condenda, non omnia intulit quæ Ulyssi contigerunt; exempli gratia — non commemorat vulnus acceptum in Parnasso,—neque insaniæ simulationem cum congregabantur Græci ituri ad Trojam: (quorum alterum non ex altero aut necessario aut probabiliter pendere videatur;) quæ autem de una Actione, qualem esse dicimus Odysseam, congruebant: [1] — pari modo Iliadem etiam condidit. —itaque, ut in aliis artibus imitatricibus valet una imitatio unius, sic etiam Fabulam oportet, cum imitatio sit Actionis, imitationem esse unius integræque actionis; & partes eventuum adeo dispositas habere, ut, transposita aliqua parte aut sublata, dilabatur & conturbetur [2] totum. quicquid enim aut adjunctum aut sublatum nihil valet Partis nomine haud dignum est.

Cap. IX.

Patet vero ex iis, quæ diximus, officium esse Poetæ non ea dicere quæ facta sunt, ea vero quæ fieri possint, & quæ probabiliter

1 scil. — hæc apte composuit.

2 τὸ ὅλον.

aut neceſſario fieri poſſint. hiſtoriæ enim ſcriptor & Poeta non eo differunt, quod hic metro ille Proſa utatur; poſſit enim quis Herodoti ſcripta metro aptare, nihilominus tamen hiſtoria foret; ſed differt a Poeta Hiſtoricus eo quod hic quidem quæ facta ſunt dicit, ille vero qualia fieri poſſint. quapropter & philoſophica magis & ſeria Poeſis eſt quam Hiſtoria. etenim Poeſis potius univerſa, Hiſtoria vero ſingula, dicit. univerſa appello hæc — nempe — qualia oportet quemvis dicere aut facere vel probabiliter vel neceſſario, — quod aggreditur Poeſis nominibus impoſitis: ſingula autem appello hæc — nempe — quid fecit Alcibiades aut quid perpeſſus fuit. hoc in Comœdia jam manifeſtum eſt. Fabula enim probabiliter compoſita, pro libitu nomina imponunt, neque in ſingulis verſantur ut Poetæ Iambici. in Tragœdia vero retinent nota nomina: eo nempe quod quicquid poſſibile eſt ad perſuadendum valet. ea quidem quæ nunquam facta fuerunt nondum credidimus poſſibilia: quæ vero facta fuerunt manifeſte ſunt poſſibilia, aliter enim non eveniſſent. — Non quin aliquæ tragœdiæ unum & alterum notorum nominum habeant, & cætera ficta: in aliquibus vero nullum eſt omnino [1].

1 ſc. notum nomen.

ſicut

ſicut in Flore Agathonis: ibi enim & res & nomina ficta ſunt pariter, nec tamen eo minus nos oblectant. adeo ut non prorſus elaborandum videtur ut retineamus Fabulas nobis traditas, de quibus Tragœdiæ componuntur. ridiculum enim eſt in hoc elaborare, quoniam etiam ea, quæ nota ſunt, paucis nota ſunt, pariter tamen oblectent omnes. Hinc igitur manifeſtum eſt ut Poetam eſſe Fabularum Artificem oporteat potius quam Metrorum, quoniam ab imitatione Poetæ nomen ducit; imitatur vero Actiones. ſin fortaſſe eveniat ut ea quæ facta fuerunt componat, nihilominus Poeta eſt. nihil enim obſtat quo minus nonnulla eorum quæ facta fuerunt talia ſint, qualia & probabile & poſſibile ut eveniant — quo modo ille eorum eſt Poeta. — Fabularum autem & Actionum ſimplicium deterrimæ ſunt Episodicæ. Fabulam Epiſodicam appello eam, in qua neque probabiliter neque neceſſario Epiſodia fiunt alia poſt alia. tales efficiuntur a malis Poetis propter ſe, a bonis vero propter Hiſtriones. inſtituentes enim certamina, & Fabulam ultra facultatem protrahentes, coguntur ſæpe conturbare ordinem eventuum. — Porro autem imitatio eſt non ſolum perfectæ Actionis, at terribilium quoque & miſerabilium. hæc autem præcipue

excitan-

excitantur cum præter expectationem per ſe eveniant, tum enim ſecum plus admirationis trahunt, quam ſi fierent ſponte & caſu; quoniam etiam ea quæ caſu eveniunt tum maxime admiranda videntur, cum quaſi de induſtria fieri appareant: exempli gratia — Statua Mityis Argis poſita occidit illum, a quo interfectus fuerat Mitys, irruens in caput ſpectantis: videntur enim talia non caſu fieri. adeo ut hujuſmodi Fabulæ neceſſario ſint pulcherrimæ.

CAP. X.

FABULARUM vero aliæ ſunt ſimplices, aliæ implexæ. etenim Actiones, quarum imitationes ſunt Fabulæ, prorſus ſunt hujuſmodi. Actionem appello ſimplicem, qua inſtituta, ut definivimus, continua & una, mutatio fit ſine peripetia aut agnitione. appello autem implexam, ex qua cum agnitione aut peripetia, aut utraque, fit mutatio. oportet autem hæc ex ipſa conſtitutione Fabulæ creſcere, adeo ut ex præcedentibus aut neceſſario aut probabiliter provenire videantur. multum enim intereſt utrum hæc fiant per hæc, an poſt hæc.

CAP.

Cap. XI.

PEripetia quidem eſt, ut dictum fuit, mutatio contraria rebus ante peractis. porro fit, ut diximus, aut probabiliter aut neceſſario. ſicut in OEdipode nuncius qui venit quaſi OEdipodem gaudio impleturus, & timorem de matre levaturus, indicio allato de genere ejus contrarium effecit. in Lynceo etiam: ducitur ille quidem quaſi moriturus, illum vero quaſi interfecturus ſequitur Danaus,— evenit vero ex his ut hic quidem moriatur, ille vero ſervetur. — Agnitio eſt (quod & ipſum nomen [1] indicat,) mutatio ex Inſcitia in Notitiam, quæ aut amicitiam aut inimicitiam inter eos procreat quorum exitus felices aut infelices futuri ſunt. pulcherrima eſt Agnitio quando ſimul ſequuntur Peripetiæ, quemadmodum evenit in OEdipode. aliæ ſcilicet ſunt Agnitiones. fit enim aliquando Agnitio, ut dictum fuit, per inanima & vulgaria. fit etiam per facta, — ſi quis fecit hoc, aut non fecit: illa autem Agnitio, quam ſupra commemoravimus, maxime propria Fabulæ, & Actionis eſt. talis enim Agnitio, cum Peripetia

1 Αναγνώρισις.

conjuncta,

conjuncta, aut Misericordiam aut Terrorem excitabit; cujusmodi Actionum jam antea statuimus Tragœdiam esse imitationem. — porro autem in talibus Agnitionibus & infelicitas & felicitas inerit; quoniam Agnitio est Agnitio quorundam.—quinetiam Agnitiones sunt quædam unius tantum, quando alter alteri notum se reddit: aliquando autem Agnitio est utriusque; exempli gratia — Orestes agnovit Iphigeniam per missionem literæ, opus autem fuit ut ille notum se redderet Iphigeniæ alio modo.

CAP. XII.

DUÆ igitur partes Fabulæ de his sunt, nempe —Peripetia & Agnitio. tertia vero pars est Perturbatio. de Peripetia & Agnitione jam antea disseruimus. — Perturbatio autem est Actio exitialis aut luctuosa: exempli gratia — Mortes coram oculis nostris, — & gravissimi dolores & vulnerationes, — & quæ sint ejusmodi. — Partes quidem Tragœdiæ, quibus quasi speciebus uti debemus, supra diximus. secundum vero quantitatem, & distinctam divisionem, hæ sunt: — Prologus, Episodium, Exodus, Choricum; & hujus altera quidem

quidem pars Parodus, altera vero Stasimon. hæ quidem partes omnibus communes sunt; propriæ vero quæ e scena adhibentur, & Commi. — Prologus quidem est pars integra Tragœdiæ ante ingressionem Chori. — Episodium vero est pars integra Tragœdiæ inter plenas cantiones Choricas. — Exodus est pars integra Tragœdiæ post quam nullus Chori est Concentus. — Chorici quidem Parodus est prima dictio totius Chori. — Stasimon vero est Melos Chori quod nec Anapæsto neque Trochæo utitur. — Commus est communis deploratio Chori & e Scena. — Partes denique Tragœdiæ, quibus uti debemus, jam antea commemoravimus: secundum vero quantitatem, & distinctam divisionem, hæ sunt.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Cap. XIII.

QUÆ vero sibi proposita habere, & quæ vitare debent Fabularum artifices, & unde petendum sit Tragœdiæ munus, — deinceps sunt dicenda. — Quoniam igitur constitutionem optimæ Tragœdiæ non simplicem sed implexam esse oporteat, & terribilia & miserabilia imitari, (hoc enim hujusce imitationis proprium est) manifestum est, ut homines

probi non ex felicitate in infelicitatem demergi debeant, (hoc enim nec terribile neque miſerabile, ſed ſceleſtum apparet,) neque nefarii ex infelicitate in felicitatem provehi, (hoc enim a Tragœdia prorſus alienum, nihil enim continet quod ejus proprium ſit; nam neque hominum utilitati conſulit, [1] neque miſericordiam, nec terrorem excitat) neque perquam ſcelerati a felicitate in infelicitatem præcipitari. talis ſcilicet rerum conſtitutio hominum utilitati conſulit ſed neque miſericordiam nec terrorem excitabit. illa enim oritur ab infortuniis alicujus immeritis, hic vero ab infortuniis æqualis noſtri. Miſericordia ſane oritur ab infortuniis immeritis, Terror autem ab infortuniis æqualis. adeo ut eventus nec miſerabilis nec terribilis appareat. — Medius horum reliquus. is autem eſt, qui nec virtute nec juſtitia excellit, neque per ſcelus & improbitatem in infelicitatem ruit, ſed per offenſam aliquam in quam ſæpe incidunt ii qui ſumma gloria fruuntur & felicitate. exempli gratia— OEdipus & Thyeſtes, & quot illuſtres Viri ex talibus familiis extiterunt. neceſſe autem eſt ut pulchra Fabula ſimplex ſit potius quam duplex, (ut volunt nonnulli) & mutetur non in felicitatem ab infelicitate, contra autem a

1 φιλάνθρωπον.

feli-

felicitate in infelicitatem, non per improbitatem, ſed per offenſam gravem, aut talis qualem diximus, aut melioris potius quam deterioris. uſus demonſtrat hoc. olim enim Poetæ temere Fabulas vulgares protulerunt; nunc vero optimæ Tragœdiæ in paucis familiis verſantur; ſicut quæ ſcriptæ ſint — de Alcmæone, OEdipode, Oreſte, Meleagro, Thyeſte, & Telepho, & de aliis qui gravia aut perpeſſi fuerunt aut patraverunt. optima igitur ſecundum artem Tragœdia ex hac conſtitutione conſtat. quapropter in errore verſantur ii qui Euripidi vitio dant, quod hoc in Tragœdiis ſuis efficiat, & quod illarum plurimæ exitu infelici terminentur. id enim, ut diximus, rectum eſt. cujus hoc maximum indicium eſt — in ſcenis ſcilicet & in repræſentationibus tales videntur maxime tragicæ, ſi recte procedant. Euripides etiam, etſi aliorum OEconomiam minus calleat, certe Poetarum maxime tragicus videtur. — Secunda autem Tragœdiæ ſpecies (quæ prima [1] a nonnullis æſtimatur conſtitutio) ea eſt quæ duplicem habet conſtitutionem, ſicut Odyſſea, & contrarium exitum dat probis & improbis. hæc autem videtur prima propter pravitatem Theatrorum. ita enim ſe gerunt Poetæ ut obſequantur ſtudiis

1 ſeu — optima.

Spectatorum. hæc autem voluptas non Tragœdiæ at Comœdiæ potius propria eſt. ibi enim quamvis inimiciſſimi ſint in Fabula, ſicut Oreſtes & Ægiſthus, ſub finem tamen ſine cæde exeunt amiciſſimi.

CAP. XIV.

TERROR ſane & Miſericordia excitari poſſunt ab Apparatu. poſſunt etiam ab ipſa conſtitutione rerum, quod excellentius eſt & melioris Poetæ. oportet enim, nulla etiam re viſui objecta, Fabulam adeo conſtitutam eſſe, ut, factis auditis, & horreat quis & miſericordia commoveatur ex circumſtantiis: quod evenit cum audiamus Fabulam OEdipodis. hoc vero per Apparatum efficere minoris eſt artis & Choragi opem poſtulat. illi autem qui non terribile ſed monſtri quid ſolum volunt apparatu efficere nihil tragicum affectant. non enim omnimoda voluptas a Tragœdia derivanda eſt, at illa tantum quæ ejus propria ſit. quoniam vero Poetam oporteat imitatione comprehendere voluptatem quæ a miſericordia & terrore oritur, manifeſtum eſt — hoc in Actionibus efficiendum eſſe. quales igitur eventus terribiles aut miſerabiles viden-

videntur exponamus. — Neceffe eft ut tales Actiones inter amicos, aut inter inimicos, aut inter extraneos, eveniant. fi igitur inimicus interficiat inimicum, non mifericordiam, feu agit five acturus fit, aliter commovet, quam ipfo facto: pariter fit fi extraneus interficiat extraneum. quando autem hæc eveniunt in amicitiis, exempli gratia — fi Frater Fratrem, aut Filius Patrem, aut Mater Filium, aut Filius Matrem interficiat, aut interfecturus fit, aut aliud quid tale agit, — hæc, inquam, quærenda funt. non fas eft fcilicet Fabulas nobis traditas immutare. exempli gratia — Clytemneftram interfectam ab Orefte, & Eriphylen ab Alcmæone. ipfum autem Poetam oportet nonnulla excudere inventione, & fibi traditis pulchre uti. dicam autem planius quid velim voce — Pulchre. inftitui enim poteft Actio eo modo, quo priftini Poetæ inftituerunt, nempe ut fcientes & confcii agant: ficut Euripides Medeam finxit liberos fuos interficientem. poteft etiam ita inftitui Actio, ut ab infciis grave facinus patretur, & poftea agnofcatur amicitia, — quod evenit OEdipodi Sophoclis. hoc quidem extra Drama eft. in ipfa autem Tragœdia: ficut Alcmæon Aftydamantis, aut ille Telegonus in vulnerato Ulyffe. — Porro autem præter hæc tertium eft, nempe

— ut

— ut ille qui per inſcitiam acturus ſit grave facinus amicitiam agnoſcat prius quam agat. & niſi his modis fieri non poteſt. neceſſe enim eſt ut agant aut non agant: & ſcientes aut inſcientes. omnium vero peſſimum eſt — ut ſciens acturus ſit nec agat. ſceleſtum enim eſt non tragicum: nam Perturbationis expers eſt. quapropter hoc raro facit aliquis: ſicut Hæmon Creonta in Antigone. Actio enim hic ordine ſecunda eſt. melius autem eſt ut inſciens faciat & poſtquam fecerit agnoſcat. nam ſceleſtum id abeſt, & Agnitio animum vehementer commovet. optimum vero eſt poſtremum. dico nempe, ſicut in Creſphonte — Merope interfectura eſt Filium, non autem interficit, ſed agnoſcit: & in Iphigenia — Soror interfectura Fratrem: & in Helle — Filius Matrem proditurus, agnovit. quapropter, ut prius diximus, paucis in Familiis Tragœdiæ verſantur. hoc enim non arte adjutrice ſed caſu in Fabulis effecerunt. coguntur igitur iis in Familiis verſari, quibus tales calamitates evenerunt. — De conſtitutione ſcilicet rerum, & de Fabulis, quas qualeſque eas oporteat eſſe, ſatis dictum fuit.

CAP.

Cap. XV.

IN moribus effingendis quatuor sunt spectanda: primum quidem — ut Boni sint. hoc efficietur, si, ut dictum fuerit, Sermo aut Actio indicet voluntatem animi: Mores erunt pravi si prava voluntas sit: si vero bona boni. Mores autem sunt in utroque genere: etenim mulier est bona, — & servus. quinetiam fortasse horum alterum quidem deterius, alterum vero pravum omnino. — Secundum autem, — ut Mores sint convenientes. Mores enim sunt fortes, minime autem mulieri convenit videri fortis aut quasi Virago. — Tertium, — ut sint similes. hi enim differunt a bonis & convenientibus Moribus, ut dictum fuerit. —Quartum, — ut sint æquales. quamvis enim quis inæqualis sit, ille qui imitationem instituit & tales Mores vult exprimere, æqualiter inæqualem fingere debet. est exemplum autem improbitatis morum non necessarium; sicut Menelaus in Oreste: minime autem decentium & non convenientium Morum, [1] Fletus Ulyssis in Scylla, & dictio Menalippes: inæqualium vero Morum, Iphigenia in Aulide. illa

1 intel. — exemplum est.

enim

enim quæ ſupplex eſt non omnino ſimilis eſt poſteriori.—Porro debemus in Moribus, ſicut etiam in conſtitutione rerum, ſemper quærere id quod aut neceſſarium ſit, aut probabile. ut Talis dicat Talia aut neceſſario aut probabiliter: Hoc fiat poſt Hoc aut neceſſario aut probabiliter.—Manifeſtum eſt igitur [1] Solutiones Fabularum ex ipſa Fabula oriri debere, nec ſicut in Medea ab Arte, & in Iliade ea quæ de reditu ſcribuntur: Ars autem adhibenda eſt in iis quæ ſunt extra Drama, quæ aut prius evenerunt, quæ non poſſunt Homines cognoſcere; aut poſterius, quæ indigent prædicationis & commemorationis. Facultatem enim omnia videndi Diis concedimus, non vero quid rationis expers ineſſe rebus. ſin minus, extra Tragœdiam eſt: ſicut ea quæ ſunt in OEdipode Sophoclis.—Quoniam vero Tragœdia eſt imitatio meliorum, exemplum nobis habere propoſitum debemus bonorum Pictorum. etenim ii propriam Formam exprimentes ſervant Similitudinem, at Pulchritudinem augent. ſic etiam Poetam oportet imitantem iracundos aut furibundos, & Mores ejuſmodi, exemplum fingere veriſimilitudinis aut duritiæ: ſicut Agathon & Homerus Achillem.[2]

1 λύσεις.
2 intel.—finxerunt.

hæc

hæc ſane obſervanda ſunt, porro etiam debemus conſulere perceptionibus quas neceſſario excitat Poetica. etenim hac ex parte ſæpe peccatur. de his autem ſatis dictum fuit in iis Libris quos edidimus.

Cap. XVI.

QUÆ ſit Agnitio, prius diximus. Species autem Agnitionis hæ ſunt: prima quidem, & Artis expers maxime, & qua utuntur plurimi propter imperitiam ſuam, ea eſt quæ efficitur per ſigna. horum alia naturalia ſunt, (ſicut Haſta quam geſtant Gigantes; aut Stellæ, quales in Thyeſte adhibuit Carcinus) alia adventitia. horum etiam nonnulla ſunt in corpore, (ſicut cicatrices) nonnulla vero extra, ſicut Monilia: & ſicut in Tyrone Agnitio per Cunas. his autem uti licet melius, aut deterius: exempli gratia—Ulyſſes agnitus fuit aliter per cicatricem a Nutrice, aliterque a Subulcis. Agnitiones enim quæ fiunt ut fidem concilient artis expertes maxime ſunt; omnes etiam hujuſmodi. illæ autem quæ ex Peripetia oriuntur, (ſicut in Niptris) optimæ ſunt. — Secundæ autem illæ quæ a Poeta factæ ſunt, & idcirco non expertes Artis: exempli gratia

 — Oreſ-

— Oreſtes in Iphigenia agnovit ſororem ſuam, agnitus ab illa. hæc ſcilicet per Epiſtòlam, ille vero per ſigna. proinde Poeta dicit quæ vult, non autem Fabula: quapropter prope peccatur eo modo quem diximus: poterat enim quædam etiam attuliſſe. pariter Radii vox in Tereo Sophoclis. — Tertia ea eſt, quæ per memoriam efficitur, cum quis ſentiat aliquid viſu, ſicut in Cypriis Dicæogenis: nam ſimul ac conſpexit Picturam, flevit. & in narratione apud Alcinoum; audiens enim Citharistam, & recordatus, lacrymas edidit; unde agnitus erat. — Quarta vero ea eſt quæ per Syllogiſmum efficitur: ſicut in Chloephoris — ſimilis quis venit, — ſimilis nemo niſi Oreſtes, — ergo — Oreſtes venit. illa etiam Polyidis Sophiſtæ de Iphigenia: probabile enim erat ut Oreſtes ratione concludat, quoniam mactata fuiſſet ſoror, ſibi eodem Fato pereundum eſſe. illa [1] etiam in Tydeo Theodectis, quod cum veniſſet quaſi inventurus Filium, ipſe perit: illa quoque in Phinidis. cum enim locum conſpexiſſent, ratione Fatum ſuum percipiebant, nempe ſibi hoc in loco pereundum eſſe, quoniam ibi expoſitæ fuiſſent. — Eſt autem Agnitio quædam quæ efficitur per falſam ratiocinationem Theatri; [2] ſicut in Ulyſſe Fal-

1 intell. — Agnitio. 2 vid. Notas.

ſo Nuncio. hic enim dixit ſe cogniturum arcum quem nunquam viderat; ille vero, quaſi per hunc agnitus ſit, idcirco ſe falſa ratiocinatione decepit. — Optima vero omnium Agnitio ea eſt, quæ ex ipſis rebus oritur, excitata [1] admiratione per probabilia; ſicut ea quæ eſt in OEdipode Sophoclis,—& in Iphigenia: (probabile enim videtur ut vellet literas mittere.) tales enim ſolum fiunt ſine fictis ſignis, & monilibus:—ſecundum locum obtinent illæ quæ ex Syllogiſmo oriuntur.

CAP. XVII.

OPORTET autem Poetam Fabulas conſtituere & dictione perpolire, ſingulis ante oculos ſuos ſedulo poſitis. ſic enim acutiſſime luſtrans quidque, quaſi ipſe interſit rebus, inveniat Decorum, & contraria minime eum lateant. hujus exemplum eſt id quod vitio datur Carcino, Amphiaraus enim exivit e Templo, quod fefellit non intuentem Spectatorem. In Scena autem excidit, ſpectatoribus hoc ſtomachantibus. — Oportet etiam Poetam, quantum poteſt, in geſtibus exprimendis elaborare. illi enim ad perſuadendum maxime

1 potius — Stupore excitato, ἐκπλήξεως γιγνομένης.

accommodati ſunt qui ipſi in Perturbationibus ſint: quapropter plurimum commovet alios qui ipſe commovetur, & ad iras ſuſcitat qui ipſe iraſcitur: idcirco Poetica eſt ingenii perſpicacis aut furioſi. horum [1] enim hi quidem facile fingunt, illi autem exquiſita cogitatione. — Oportet etiam Poetam Fabulas, antea fictas aut quas ipſe fingit, in Univerſum exponere, deinde Epiſodia adhibere & inſerere. dico ſcilicet ſic ſpectari Univerſum: exempli gratia—Fabula ſit de Iphigenia:—cum Virgo quædam deducta fuit ad aram ut immolaretur, ſublata fuit clam immolaturis, deportata autem in aliam regionem, ubi mos erat hoſpites immolare Deæ, hoc illa ſacerdotium obtinuit. poſtea accidit ut Frater Sacerdotis illuc veniret: ob quam rem? quod Oraculo decretum fuerat ob cauſam aliquam, extra Univerſum, ut is huc veniret; ſed & cur huc veniret extra Fabulam eſt. cum vero veniſſet, & captus jam in eo eſſet ut immolaretur, agnovit ſororem: vel eo modo quo Euripides, vel quo Polyides fecit, ut dicat quod veriſimile videtur, non ſatis eſſe ſororem ſuam fuiſſe immolatam, ſed ſibi etiam eodem fato pereundum: — & hinc ſalus. — Poſtea oportet Poetam, impoſitis nominibus, inſerere Epiſodia,

[1] ſc. — qui tales quoad ingenia ſunt.

curam

curam autem adhibere ut ſint propria: ſicut in Oreſte inſania per quam captus eſt, & ſalus quæ oritur ex piaculis. in Dramatibus igitur Epiſodia brevia, his autem producitur Epopœia. Fabula enim Odyſſeæ longa eſt, cujuſdam ſcilicet peregrinantis multos annos, qui a Neptuno exagitatur, & ſociis privatur. porro autem rebus domeſticis ejus ita ſe habentibus, ut Opes conſumerentur a procis, & inſidiæ ſtruerentur filio ſuo: ipſe tempeſtate jactatus venit, & nonnullos agnoſcens, illos aggreſſus, ipſe quidem ſalvus evaſit, interfecit autem inimicos. hoc igitur proprium, cætera ſunt Epiſodia.

Cap. XVIII.

IN omni autem Tragœdia eſt Connexio, & Solutio. Connexio quidem conſtat ex iis quæ ſunt extrinſecus, & nonnullis eorum quæ ſæpe ſunt intrinſecus: ex reliquis conſtat Solutio. dico autem, Connexionem pertingere a principio ad partem extremam, ex qua immutatio fit in felicitatem: Solutionem vero pertingere a principio hujuſce immutationis uſque ad finem: ſicut in Lynceo Theodectis, anteacta quidem & deprehenſio filii, ſunt Connexio;

nexio: — Solutio autem pertingit ab illo loco quo cauſa mortis objicitur uſque ad finem — Quatuor ſunt ſpecies Tragœdiæ: tot enim partes dictæ fuerunt. prima ſpecies eſt implexa, quæ tota conſtat ex Peripetia & Agnitione. ſecunda autem pathetica, ſicut Ajaces & Ixiones. tertia ethica, ſicut Phthiotides & Peleus. quarta, ſicut Phorcides & Prometheus, & quot apud inferos finguntur. Poetam igitur oportet ſedulo niti ut hæc omnia comprehendat. ſin minus, ſaltem maxima & plurima, præſertim cum hac ætate ad culpandos Poetas homines adeo ſint proclives. cum enim ſingulis in partibus Poetæ excellentes exſtiterint, unum aliquem deſiderant qui ſingulis propriam ſuam excellentiam præriperet. æquum eſt vero Tragœdiam & diverſam & eandem appellare non fortaſſe quoad Fabulam; potius vero,[1] quarum eadem eſt Connexio & Solutio. multi autem bene connexam Tragœdiam male ſolvunt: oportet autem in utriſque ſemper elaborare, & non conſtituere Tragœdiam in Morem Epopœiæ. id eſt, ut Fabulis abundet: exempli gratia — ſi quis Tragœdiam componeret ex tota Iliadis Fabula. in Iliade enim apta magnitudo conſtat ſingulis partibus propter longitudinem. in

1 ſc. — illas Tragœdias æquum eſt appellare Eaſdem.

Drama-

Dramatibus vero, prorſus præter opinionem evenit. Hoc teſtimonio ſit, — quot excidium Trojæ totum compoſuerunt, & non ex parte ſicut Euripides Nioben aut Medeam, non ſicut Æſchylus, aut excidunt aut male certant: porro etiam Agathon propter hoc ſolum excidit. in Peripetiis autem & ſimplicibus Actionibus quod volunt mirifice aſſequuntur. hoc enim tragicum eſt & humanæ naturæ congruum. id eſt, cum ſapiens quidem, improbus vero, decipiatur, ſicut Siſyphus: & fortis quidem, injuſtus vero, vincatur. hoc autem eſt probabile, ut ait Agathon. probabile enim eſt ut multa fiant contra probabile. — Sed & Chorum unum aliquem e Perſonis exiſtimare oportet, & partem eſſe Totius, & oportere eum [1] Actionem promovere, non ſicut apud Euripidem ſed ſicut apud Sophoclem. apud reliquos autem Choro quæ mandantur, non magis ejus ſunt Fabulæ quam Tragœdiæ alîus: quapropter inſititias quaſdam cantilenas canunt, quas primus inſtituit Agathon. & ſane quid differt, aut has canere, aut Dictionem ex alio Dramate in aliud contexere, aut totum Epiſodium.

1 ſc. — Chorum.

Cap.

CAP. XIX.

DE aliis igitur jam dictum fuit. reliquum est ut de Dictione & Sententia disseramus. quæ igitur ad hanc pertinent contineant Libri de Rhetorica. istius enim instituti potius proprium est. a Sententia vero proveniunt omnia quæ debent Oratione explicari. partes autem horum sunt, — demonstrare, & solvere, & affectus concitare: exempli gratia — Misericordiam, aut Terrorem, aut Iram, & quot sint hujusmodi, porro etiam amplificare & minuere. manifestum vero est, ducenda etiam ex his formis ea esse quæ Tragœdia postulat, cum miserabilia, vel terribilia, cum magna, vel probabilia, comparanda sint. eo tamen differunt, quod hæc quidem oportet sine studio videri, illa vero in Oratione ab Oratore comparari, & ab Oratione fieri. quid enim esset Oratoris munus, si jucunda apparerent, & non per Orationem? inter cætera vero quæ ad dictionem pertinent animadvertendæ sunt Figuræ dictionis, quarum Scientia propria est Histrionicæ, & ejus qui talem Artem exercet: exempli gratia—quid sit Mandatum, & quid Preces, quid Narratio, quid Minæ, quid Interrogatio,

gatio, quid Reſponſio, & quæcunque hujuſmodi ſint. ab horum enim Scientia aut Inſcitia nihil vitii Poeticæ ſerio datur. quid enim ſi quis putaret peccatum eſſe [1] eo modo quo Protagoras incuſat peccati Homerum: nempe — ſe, dum precari vult, imperare, dictis his, — "Μῆνιν ἄειδε θεά." — jubere enim (inquit) aliquid facere, aut non facere, eſt imperare. quapropter prætereamus hoc quaſi artis alîus & non Poeticæ proprium.

Cap. XX.

OMnis autem Dictionis partes ſunt hæ: Elementum, Syllaba, Conjunctio, Nomen, Verbum, Articulus, Caſus, Oratio. — Elementum quidem eſt Vox individua; non omnis autem, ſed ex qua oritur Sonus qui poteſt intelligi: (etenim Brutorum Voces ſunt individuæ, quarum nullum dico Elementum) hujus autem partes Vocalis, Semivocalis, & Muta. Vocalis quidem ſine ulla adjunctione ſonum habet qui poteſt audiri: ſicut α & ω. Semivocalis vero cum adjunctione habet Sonum qui poteſt audiri: ſicut σ & ρ. Muta quidem etiam cum adjunctione per ſe nullum

1 ſc. — à Poetis.

habet ſonum, conjuncta autem cum iis quæ ſonum habent auditur: ſicut γ & δ. hæc autem differunt & figuris oris, & locis, aſpiratione & levigatione, longitudine etiam & brevitate: porro etiam quod acuta ſint, & gravia, & media: de quibus ſingulis in metricis æquum eſt diſquirere. — Syllaba vero eſt vox nihil ſignificans, compoſita ex Muta & ſonum habente. etenim γ ρ ſine α eſt Syllaba, & cum α: ſicut γρα. ſed horum etiam differentias conſiderare ad artem metricam pertinet. — Conjunctio eſt vox nihil ſignificans, quæ neque impedit neque efficit ut una vox ſignificet quid, quæ ex pluribus vocibus componi ſolet, & in fine & in medio, niſi conveniat in principio Orationis ponere eam per ſe: ſicut μὲν, ἤτοι, δή. aut vox nihil ſignificans, ex pluribus autem vocibus una vocem unam ſignificativam efficit. — Articulus eſt vox nihil ſignificans, quæ principium Orationis, aut finem, aut diſtinctionem oſtendit: ſicut, "τὸ φημὶ," & "τὸ περὶ," & alia ejuſmodi. aut vox nihil ſignificans, quæ neque impedit neque efficit ut vox una ſignificet quid, quæ ex vocibus pluribus componi ſolet, in extremis & in medio. — Nomen eſt vox compoſita, ſignificativa ſine tempore, cujus nulla pars per ſe ſignificativa eſt. in duplicibus enim nominibus non ita fert

ſert uſus, ut aliquid per ſe ſignificet Nomen ejuſmodi: ſicut, in nomine "Θεοδώρῳ"— nihil ſignificat "τὸ δῶρον."—Verbum eſt vox compoſita, cum tempore ſignificativa, cujus nulla pars per ſe ſignificat, ſicut etiam in Nominibus. Nomen enim — "Homo" — aut "Album"—non tempus adſignificat: Verbum autem — "ambulat," vel "ambulavit" — adſignificat, illud quidem tempus præſens, hoc vero præteritum.—Caſus (ſive Inflexio) eſt Nominis aut Verbi: unus quidem qui ſignificat id quod eſt "hujus" aut "huic," & quæ ſint ejuſmodi: alter vero qui numerum prædicat, nempe — Uni aut Multis: ſicut "Homines," aut "Homo." — Caſus autem (ſive Inflexio) Verbi geſtibus accommodatur, exempli gratia — ſi Interrogatio ſit aut Mandatum. Verbum enim — "ambulavit?" aut "ambula," — eſt Caſus Verbi ſecundum has ſpecies. — Oratio eſt vox compoſita, ſignificativa, cujus quædam partes per ſe ſignificant aliquid: omnis enim Oratio non conſtat ex Verbis & Nominibus, eodem modo quo Definitio Hominis: eſt autem Oratio ſine Verbis. habebit equidem partem ſemper aliquid ſignificantem: ſicut in hoc — "ambulat Cleon" — vox "Cleon" ſignificativa eſt. Una autem eſt Oratio duplici modo; aut ſane ea quæ Unum ſimpliciter ſignifi-

cat, aut quæ ex pluribus conjunctionibus Unum efficit: exempli gratia — Ilias quidem conjunctione eſt Una; Definitio vero Hominis Una eſt quod Unum ſignificet.

CAP. XXI.

NOMINIS vero ſpecies hæ — una quidem ſimplex: (ſimplicem autem appello eam, quæ non conſtat ex ſignificativis:) altera vero duplex: hujus ſpeciei Nomen eſt quod conſtat ex ſignificante & non ſignificante, aliud etiam quod conſtat ex ſignificantibus. — Fieri etiam poteſt triplex & quadruplex Nomen: ſicut multa Megaliotarum—"HERMOCAICOXANTHUS."—Omne autem Nomen eſt, vel Proprium, vel Lingua, vel Metaphora, vel Ornatus, vel Factum, vel Productum, vel Diminutum, vel Immutatum.—Proprium appello id quo ſinguli utuntur; Linguam appello Nomen, quo diverſi utuntur. adeo ut manifeſtum ſit, poſſibile eſſe ut idem Nomen & Lingua ſit & Proprium, non autem iiſdem. Nomen enim "Σίγυνον" Cypriis quidem Proprium eſt, nobis vero Lingua. — Metaphora eſt alieni Nominis inductio, aut a genere ad ſpeciem, aut a ſpecie ad genus, aut a ſpecie ad

ad ſpeciem, aut ſecundum Analogiam. dico autem, a genere ad ſpeciem, hoc modo —

"Νηῦς δέ μοι ἧδ' ἕστηκε —

Navis autem mea *ſtetit*.

nam *in portu eſſe* [1] eſt *ſtare*. — A ſpecie vero ad genus hoc modo —

— ἦ δὴ μυρί' Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργε

Sane *decem millia* Ulyſſes fecit bona.

vox enim "μυρίον" magnum numerum indicat, & nunc uſurpatur pro *multo*. — A ſpecie ad ſpeciem, hoc modo —

"Χαλκῷ ἀπὸ ψυχὴν ἐρύσας —

Ære poſtquam animam *hauſerat* —

" — τάμνεν ἀτειρέϊ χαλκῷ·

Ære indomito *ſecuit*:

hic enim vox "ἐρύσαι," pro "ταμεῖν;" & "ταμεῖν" pro "ἐρύσαι" uſurpatur: ambæ enim voces ſignificant *auferre* aliquid. — Dico ſecundum Analogiam eſſe Metaphoram, cum ſimiliter ſe habeat ſecundum ad primum, & quartum ad tertium. dicet enim quis pro ſecundo quartum, aut pro quarto ſecundum. aliquando etiam ipſa res pro ſimilitudine apponitur. dico autem, exempli gratia — Poculum eo modo ſe habet quoad Bacchum, quo Clypeus ad Martem. dicet igitur quis & Clypeum "Poculum Martis," & Poculum "Clypeum Bacchi."

1 ὁρμεῖν — in anchoris, ſive in ſtatione, eſſe.

porro,

porro, eo modo se habet Vespera quoad Diem, quo Senectus ad Vitam. dicet igitur quis Vesperam "Senectutem Diei," & Senectutem "Vesperam Vitæ:" aut, sicut Empedocles, "Occasum Vitæ." quibusdam vero nullum est commune Nomen analogicum, nihilominus tamen similiter dicetur: exempli gratia — Semen spargere significat "serere:" cum vero sparsum Solis Lumen exprimere velimus, nullum in promptu Nomen est. hoc vero eo modo se habet quoad Solem, quo serere ad Semen. quapropter sic dictum fuit —

" — σπείρων θεοκτίστην φλόγα.

Serens cœlestem flammam.

Hoc genus Metaphoræ potest etiam alio modo adhiberi, cum, inducto alieno Nomine, proprium tollatur: exempli gratia — si quis dicat "Clypeum Poculum Vini," non Martis. — Factum Nomen est id, quod non a quibusquam omnino usurpatur, sed ab ipso Poeta adhibetur. nonnulla enim videntur talia: sicut cum appellant Cornua "ἔρνυγας," & Sacerdotem "Ἀρητῆρα."—Productum est Nomen, & Diminutum: illud quidem si vocali longiore propria usum fuit, aut syllaba inserta: hoc vero, si quid detrahatur ab ipso, vel ab eo quod inferitur. exemplum producti Nominis hoc est — pro voce πόλεως adhibetur "πόληος," & pro

Πηλείδα,

Πηλεΐδε, "Πηληϊάδεω." exempla diminuti Nominis hæc ſunt — "Κρῖ," "Δὼ," "Οψ." — Immutatum eſt Nomen, cum pars ejus relinquatur, pars addatur: ſicut vox "δεξιτερὸν" adhibetur pro δεξιὸν. — Porro Nominum alia ſunt Maſcula, alia Fœminea, alia Media. [1] Maſcula ſunt, quæ deſinunt in ν & ρ, & quæ ex Mutis conſtant, quæ ſunt duæ, ψ & ξ. — Fœminea quæ ex Vocalibus, & in literas ſemper longas; ſicut η & ω: & quæ in α producta: adeo ut æqua multitudo ſit maſcularum & fœmininarum terminationum. ψ enim & ξ ſunt eadem. nullum autem Nomen deſinit in Mutam, nec in brevem Vocalem. tria ſolum in ι — μέλι, κόμμι, πέπερι. quinque in υ — πῶϋ, νάπυ, γόνυ, δόρυ, ἄστυ. Media autem in hæc, & ν & σ.

CAP. XXII.

DICTIONIS autem præcipua virtus, ut perſpicua ſit nec humilis. maxime igitur perſpicua ea eſt, quæ conſtat ex propriis [2] nominibus; at humilis eſt. teſtimonio ſit Poeſis Cleophontis & Stheneli. — Grandis autem & a vulgari ratione remota ea eſt, quæ uſa

1 ſive — Neutra.

2 ſive — vulgaribus.

fuit

fuit peregrinis: id eſt — Lingua, Metaphora, Productione, & omni præter proprium. ſi quis autem hæc omnia ſimul faciet aut Ænigma erit, aut Barbariſmus. ſi quidem ex Metaphoris conſtat, Ænigma: ſi vero ex Linguis, Barbariſmus. hæc enim eſt Ænigmatis forma, nempe — dicentem quæ ſunt, impoſſibilia conjungere. hoc non poteſt effici ſola conſtitutione Nominum; poteſt autem Metaphora: exempli gratia —

" Ανδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα·

Virum vidi *igne æs* ſuper virum *glutinantem:* — & quæ ſint ejuſmodi. e Linguis autem efficietur Barbariſmus: quapropter temperatur [1] quodammodo his. — Lingua igitur, & Metaphora, & Ornatus, & alia ſupradicta, a vulgari ratione & ab humilitate Dictionem ſejungent. ad perſpicuitatem Dictionis & ad novitatem, Productiones, & Diminutiones, & Immutationes Nominum plurimum conferunt: nam quod Nomen tale aliter ſe habeat quam ſi proprium adhibeatur uſitato more, idcirco vulgaris ratio tolletur: quod vero aliquid uſitati Nominis remaneat, ſervabitur perſpicuitas. adeo ut ii, qui vituperent hoc genus locutionis & Poetam perſtringant, inique agunt: exempli gratia — Euclides ille priſcus; (qui

1 intel. — Dictio.

dicit)

dicit) facile esse Poema condere si liceat verba pro libitu producere, (& id probare aggreditur) adhibitis in ipsa Dictione his in ludibrium Versibus —

"Ἠτίχαριν εἶδον Μαραθῶνα βαδίζοντα.

Et,

Οὐκ ἂν γεινάμενος τὸν ἐκείνου ἐξ ἐλλέβορον.

hoc scilicet genus scribendi sedulo affectare, ridiculum est. Mediocritas autem est communis omnibus partibus. etenim ille, qui Metaphoris, & Linguis, & aliis formis immodice utatur, idem efficiet, atque ille qui his de industria utitur ut risum moveat. quantum autem excellentiæ afferunt carminibus, cum apte adhibentur, consideretur, inclusis metro nominibus. & in Lingua sane, & Metaphoris, & in aliis formis, si quis pro iis propria Nomina adhibeat, nos vera dicere perspiciat: exempli gratia — cum Iambum condiderint eundem Æschylus & Euripides, hic, uno tantum Nomine immutato, pro proprio & vulgari Linguam effecit: alter quidem eximius videtur, alter vero vilis. Æschylus enim in Philoctete ita scripsit —

"Φαγέδαινα, ἥ μου σάρκας ἐσθίει ποδός.

Ulcus, quod carnem *edit* pedis mei.

Euripides autem pro verbo "ἐσθίει" apposuit θοινᾶται."[1]

1 quod signif. — epulatur.

Et

Et —

"Νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε, καὶ ὠτιδανὸς, καὶ ἄκικυς,

ſi quis, propriis adhibitis, dicat hoc modo —

"Νῦν δέ μ' ἐὼν μικρός τε, καὶ ἀσθενικὸς, καὶ ἀειδής!

Et —

"Δίφρον ἀεικέλιον καταθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν,

dicat hoc modo —

"Δίφρον μοχθηρὸν καταθεὶς, μικράν τε τράπεζαν.

Et —

"Ηϊόνες βοόωσιν·

dicat —

"Ηϊόνες κράζουσιν.

— Porro autem Ariphrades vituperat Poetas tragicos, quod iis dicendi modis utantur, quibus nemo in Sermone: exempli gratia — "Δωμάτων ἄπο," non autem (ſecundum communem rationem) "ἀπὸ Δωμάτων:" & "σέθεν:" & "ἐγὼ δέ νιν." & "Αχιλλέως πέρι," non autem "περὶ Αχιλλέως," — & quæcunque alia ſint ejuſmodi. omnia enim talia efficiunt ut Dictio non ſit vulgaris, eo quod non in propriis ſint. ille autem hoc ignorabat. — Magnum eſt quidem ſingulo genere horum, quæ diximus, apte venuſteque uti, & duplicibus Nominibus & Metaphoris: maximum vero, Metaphoris uti. hoc enim ſolum non ab alio accipere poſſumus, eſt etiam indicium excellentis ingenii. pulchre enim conficere Metaphoras eſt ſimilitudinem

tudinem perſpicere. — Nominum autem, duplicia quidem maxime conveniunt Dithyrambis: Linguæ vero, Heroicis: Metaphoræ, Iambis. & in Heroicis ſane apta ſint omnia ſupradicta: in Iambis autem, quod hi præcipue imitentur Sermonem, adhibenda ſunt talia Nomina, qualia in Sermonibus occurrunt. hæc ſunt — Proprium, Metaphora, & Ornatus. — De Tragœdia igitur & imitatione quæ in agendo ponitur, ſatis ſit hæc dixiſſe.

Cap. XXIII.

De Poeſi narrativa & in metro imitatrice conſtat oportere eam Fabulas conſtitutas habere, ſicut in Tragœdiis, Dramaticas, & de una Actione, integra, & perfecta, quæ habet Principium, Medium, & Finem, — ut, quemadmodum Animal unum integrumque, propriam voluptatem excitet: nec debent conſtitutiones ſimiles eſſe iis quæ in Hiſtoria occurrunt, in quibus non neceſſe eſt ut narratio unius Actionis ſervetur, ſed unum tantum tempus, & ea narrentur quæcunque tum evenerunt circa unum aut plures, quorum ſingula, ut fors ferat, inter ſe conveniunt. quemadmodum enim pugna navalis apud Salamina

commissa esset eodem tempore, quo prælium Carthaginiensium in Sicilia, nec communem aliquem finem respicerent; sic etiam in eadem serie temporum aliquando aliud cum alio evenit, ex quibus unus omnino Finis non conficitur. prorsus multi autem Poetarum hoc faciunt. quapropter, ut diximus, hac quoque ex parte Homerus præter alios videatur divinus, quoniam neque Bellum, etsi principium haberet & finem, aggressus fuit condere *totum*: (valde enim magnum futurum esset neque undique perspectu facile: vel si magnitudinis modicæ fuisset confusum tamen varietate:) nunc autem, delecta una parte, inde multa Episodia duxit; exempli gratia—"Catalogum Navium," & alia Episodia, quibus Poesin suam distinguit variatque. alii vero componunt Fabulam circa unum Virum, & unum tempus, & unam Actionem habentem multas partes: sicut ille, qui Cypriaca condidit, & qui parvam Iliadem. idcirco ex Iliade & Odyssea, ex utraque, inquam, una aut duæ tantum Tragœdiæ efficiuntur. ex Cypriacis vero multæ: & ex parva Iliade plures quam octo: exempli gratia—Judicium Armorum, Philoctetes, Neoptolemus, Eurypylus, Mendicatio, Lacænæ, Excidium Trojæ, Reditus, Sinon, & Troades.

CAP.

Cap. XXIV.

PORRO autem oportet Epopœiam habere formas easdem ac Tragœdia. oportet enim eam vel simplicem esse vel implexam, ethicam vel patheticam; & habere partes easdem, excepta Modulatione & Apparatu. etenim necessariæ sunt Peripetiæ & Agnitiones & Affectuum Perturbationes; porro etiam Sententiæ & Dictio pulchra: quibus omnibus Homerus usus fuit, & primus & apte. etenim in utroque genere Poema condidit. Ilias quidem, est simplex & patheticum Poema; Odyssea vero, implexum. constat enim prorsus ex Agnitione & Moribus. quinetiam Dictione & Sententia omnes superavit Homerus.— Differt autem Epopœia a Tragœdia secundum longitudinem constitutionis, & metrum. justos longitudinis terminos antea descripsimus. opus enim est ut simul perspiciatur Principium & Finis. hoc efficiatur si constitutiones sint breviores priscis illis, & congruant cum multitudine Tragœdiarum quæ una auditione includuntur.—Multa propria insunt Epopœiæ quibus augetur Magnitudo ejus, quoniam in Tragœdia non licet multa simul gesta imitari,

eam

eam vero partem ſolum quæ eſt in Scena & ab Hiſtrionibus ſuſtinetur. in Epopœia vero, quod Narratio ſit, licet multas partes ſimul ad exitum perducere, a quibus, quoniam hujus propriæ ſint, Poematis amplitudo augetur. adeo ut hoc conducit ad majeſtatem, & ad præbendam varietatem auditori, & ad inducenda Epiſodia diſſimilia. ſimile enim quid cito ſatietatem incutiens efficit ut excidant Tragœdiæ.—Compertum fuit experientia Metrum heroicum accommodatum eſſe Epopœiæ. ſi quis enim alio aliquo metro, aut multis, Imitationem narrativam inſtitueret, invenuſta videretur. metrum enim heroicum graviſſimum eſt & ampliſſimum. quapropter & Linguas & Metaphoras maxime accipit. Imitatio enim narrativa aliis antecellit.[1] metrum vero Iambicum & tetrametrum, ſunt mobilia: hoc quidem ſaltui accommodatum, illud vero rebus gerendis. porro autem magis abſurdum ſi quis miſceat metra eo modo quo Chæremon. quapropter nemo longam conſtitutionem aliter quam Metro heroico confecit; ſed, ut diximus, ipſa Natura docet hoc quaſi aptum diſtinguere.—Homerus vero multis aliis de cauſis dignus laude videtur, & hac præcipue quod non ignorat quid oporteat ſeipſum facere. ip-

1 ſc.—eo quod Linguas & Metaphoras maxime accipit.

ſum

ſum enim Poetam oportet quam pauciſſima dicere. non enim Imitator eſt ſecundum hæc, alii igitur ipſi quidem per totum interſunt, pauca vero imitantur, & raro. ille autem, paucis præmiſſis, ſtatim inducit Virum, aut Mulierem, aut aliam quandam Perſonam moralem, & nullam Perſonam ſine Moribus. — Oportet igitur in Tragœdiis quidem efficere Admirabile.[1] in Epopœia vero potius valet Analogia. quapropter Admirabile maxime evenit eo quod non intueamur agentem. quoniam Hectoris inſectatio, ſi in Scenis eſſet, ridicula appareret, —[2] hi quidem ſtantes & non inſequentes, ille vero annuens reflexo Capite. in Epicis autem hoc latet. Admirabile vero jucundum eſt: cujus hoc indicium eſt: omnes enim, cum velint gratiam ſibi conciliare, augent id quod narrant. — Homerus præcipue docuit etiam alios quo modo dicenda ſunt falſa. hæc eſt deceptio per falſam ratiocinationem.[3] putant enim homines, cum, hoc effecto, illud ſequitur, ſi poſterius ſit, prius etiam neceſſario eſſe aut fieri. hoc autem falſum eſt. idcirco ſane quanquam primum ſit falſum, quoniam illud[4] non ita ſit, neceſſario

1 τὸ θαυμαστόν.
2 intell. — cum objicerentur oculis.
3 παραλογισμός.
4 ſc. — poſterius.

eſſe

esse aut fieri videtur. quod enim cognoscimus posterius esse verum, eo animus decipitur & prius etiam verum esse judicat. — Oportet etiam eligere impossibilia & probabilia potius quam possibilia & non probabilia: & Fabulas non componere ex partibus rationis expertibus, sed sedulo cavere ne inseratur quid rationis expers: sin minus extra Fabulam sit; sicut OEdipus, cum ignoraret quomodo Laius interierit, non autem in Dramate, sicut in Electra qui Pythia nuntiant; aut in Mysis qui tacitus venit e Tegea in Mysiam. scilicet ridiculum est dicere Fabulam sublatam fore his sublatis. primo enim non oportet tales Fabulas componere: sin componat quis & videatur venustius, oportet accipere etiam absurdum: quoniam illa absurda in Odyssea de expositione, certe non toleranda fuissent, si ea malus Poeta scripsisset; nunc autem Homerus, adjectis aliis bonis, splendorem affert & illud absurdum reddit jucundum. — In Dictione præcipue elaborandum est otiosis in partibus, non autem in ethicis aut iis quæ Sententiis refertæ sint. perpolita enim Dictio prorsus obscurat Mores & Sententias.

CAP.

Cap. XXV.

De Objectionibus & Solutionibus, ex quot qualibusque Speciebus constant, nobis hic considerantibus in aperto sit. quoniam enim Poeta est Imitator, sicut Pictor aut alius quis qui Imagines exprimit, necesse est ut, cum tria sint, unum quid semper imitetur. aut sane—qualia fuerunt aut sunt,—aut qualia feruntur & videntur,—aut qualia esse oportet. hæc autem exponuntur Dictione, aut Linguis & Metaphoris. multæ etiam affectiones sunt Dictionis. has enim concedimus Poetis. — Porro autem non eadem est rectitudo Politicæ & Poeticæ, neque cujusquam artis & Poeticæ. ipsius vero Poeticæ duplex est Vitium: aliud per se, aliud per accidens. per se quidem Vitium est cum aggrediatur imitari id quod sit extra facultatem suam: per accidens vero, cum haud recte imitatur; sed Equum fingit ambo dextra crura promoventem. aut contra singulas artes peccat: scilicet contra Artem medicam, aut aliam quamlibet, si ea, quæ effici non possunt, [1] finxit. hæc igitur, qualiacunque sint, non per se Vitia

1 intell. — ab his artibus.

sunt.[1] adeo ut oporteat aliquem considerare quæ in Objectionibus vitio dantur Poetis, & ex his solvere. — primum enim, si ea, quæ extra facultatem sint artis suæ, finxit, peccatum fuit: recte tamen se habeat, si Finem suum consequatur. Finis sane dictus fuit; scilicet, si hoc modo ipsa aut alia pars ejus ad stuporem excitandum sit accommodatior. exemplum est Hectoris insecutio. ubi sane Finis aut magis aut minus poterat inesse, & secundum artem de his, non recte peccatum fuit. si enim inesse possit non omnino peccari oportet. porro, utrum est peccatum,[2] num quoad Artem, aut quoad Accidens aliud? levius sane, si Poeta nesciret Cervam cornua non habere, quam si mala imitatione pingeret. quinetiam si vitio datur Poetis quod non imitentur vera, (respondendum est) imitari tamen eos qualia oportet: sicut Sophocles dixit, — "Ego quidem fingo tales quales oportet fingere, Euripides vero quales sunt." quapropter hac ratione solvenda est Objectio. sin neutro modo,[3] *quod ita dicunt*,[4] sicut ea quæ ad Deos pertinent. fortasse enim neque melius sit ita dicere, neque vera sint quæ di-

1 intell. — sed per Accidens.
2 intell. — gravius.
3 intell. — solvenda est Objectio.
4 vel — respondendum est talem esse opinionem.

cuntur,

cuntur, ſed *caſu evenit*, ut dixit Xenophanes: ſed non dicunt hæc. fortaſſe vero non melius quidem, ſed *ita ſe res habuit*, ſicut in iis quæ de armis ſcribuntur:

" — ἔγχεα δέ σφιν
" Ορθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος —
Haſtæ vero ipſis
Erectæ in cuſpide poſteriore —

is enim mos tum obtinuit, qui jam etiam apud Illyrios. — De decoro aut indecoro dicto aut facto alicujus non ſolum animadvertendum eſt ratione habita ipſius facti aut dicti, utrum honeſtum an turpe ſit, ſed facientis etiam & dicentis, — cui ſane, aut quando, aut quo, aut propter quod; ſcilicet, aut propter majus Bonum, ut fiat; aut majus Malum, ut non fiat. — Ea, quæ in Dictione ſunt, oportet perſpicientem ſolvere: exempli gratia — [1] Lingua:

" Οὐρῆας μὲν πρῶτον —
Mulos quidem primum —

fortaſſe enim non exprimere vult *Mulos* voce " οὐρῆας," ſed *Cuſtodes*. & cum de Dolone dicit,

" — εἶδος μὲν ἔην κακός.
Specie quidem erat malus.

1 intell. — reſpondendum eſt, Homerum hæc dixiſſe adhibita Lingua.

non exprimere vult corpus inconcinnum voce "εἶδος" sed *fædam faciem*. Cretenses enim aliquid quod pulchram habet faciem vocant εὐειδής. & hoc,

"Ζωρότερον δὲ κέραιρε,
Meraciusque misce,

non *Merum* exprimere vult voce "Ζωρότερον," quasi ebriosis, sed *Celeritatem*. — Hoc autem per Metaphoram dictum est; exempli gratia —

"Ἄλλοι μὲν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες —
"Εὗδον παννύχιοι.
Cæteri quidem Diique & Homines —
Dormiebant totam noctem.

& hoc,

"Ἤτοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειεν.
Nempe, quoties *in campum Trojanum aspiceret*.

Et,

"Αὐλῶν συρίγγων θ' ὅμαδον.
Tibiarum Fistularumque *Vocem*.

* *

* * * * * * * * * *

vox enim "Πάντες" pro Πολλοὶ usurpatur. nam *omne* est quiddam *multum*. & hoc,

Οἴη δ' ἄμμορος —
Sola autem exors —

per Metaphoram dicitur. maxime enim notum,

tum, *ſolum.*—Per Accentum vero, ſicut Hippias ille Thaſius ſolvit

"— δίδομεν δέ οἱ.

demus vero huic.

&c,

"— τὸ μὲν ȣ̓ καταπύθεται ὄμβρῳ

quod quidem *non* putreſcit imbre

Nonnulla vero, diſtinctione: ſicut Empedocles ſolvit

"Αἶψα δὲ θνητ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,

"Ζωρά τε πρὶν κέκριτο.

Statim mortalia erant, quæ prius immortalia,

Meraque, quæ prius diſtincta.

Alia vero ambiguitate

"— παρῴχηκεν δὲ πλέων νύξ.

præteriitque *major* noctis portio.

vox enim πλέων ambigua eſt. — Alia ſecundum conſuetudinem dictionis; ſicut aqua temperatum appellant *Vinum*. eadem ratione ſcripſit Homerus hæc,

"— κνημὶς νεοτεύκτȣ κασσιτέροιο,

Ocrea recens-elaborati *Stanni.*

& qui ferrum exercent appellavit Fabros *Ærarios.* [1] eadem ratione dictus eſt Ganymedes

[1] Χαλκέας.

"— Δι'

" — Διὶ οἰνοχοεύειν,

Jovi miniſtrare *Vinum*,

cum Dii non bibant *Vinum*. hoc autem ſit etiam per Metaphoram.—Oportet vero quando vox aliqua videtur ſignificare quid Subcontrarium, conſiderare quot modis ſignificet in eo quod dictum ſit: exempli gratia,

" — τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος,

Qua demum *detenta eſt* ærea haſta,

nempe, quod hac *prohibita ſit*. quot autem modis ſignificet ſic apparebit, ſi quis præcipue interpretetur vocem ſenſu maxime contrario; aut ut Glaucon dicit, nonnullos eſſe qui abſurdam & præconceptam Opinionem ineunt, & prolata Sententia ſua ratiocinantur, & ita cum dixerint quod videtur vitio dant quicquid contrarium ſit ipſorum Judicio. hoc evenit in iis quæ de Icario commemorantur. arbitrantur enim illum Laconem eſſe. abſurdum eſt igitur, Telemachum non conveniſſe illum cum Lacedæmonem acceſſiſſet. fortaſſe vero ita ſe res habet ut Cephalenes dicunt. e ſua enim regione Ulyſſem uxorem duxiſſe aiunt: & Icadium eſſe, non Icarium. propter errorem autem veriſimilis videtur Objectio.—Id autem, quod prorſus impoſſibile videtur, vel ad Poeſin, vel ad Melius, vel ad Opinionem referendum eſt.—quoad Poeſin enim,

enim, "id, quod impoſſibile eſt & probabile tamen videtur, optabilius eſt, quam quod non probabile ſit quanquam poſſibile. tales eſſe, quales Zeuxis pinxit." — Sed ad Melius. "oportet enim antecellere Exemplar." — Ad ea quæ abſurda dicunt. "ſic fertur, & quod aliquando non abſurdum eſt:" probabile enim eſt ut fiat aliquid etiam contra probabile. — Subcontraria autem quaſi dicta eo modo conſiderare oportet, quo in diſputationibus conſiderantur Elenchi, an idem & ad idem, & eodem modo, ſicut etiam ipſum aut ad quæ ipſe dicit, aut quod Sapiens aliquis ſubjiciat. — Æqua vero tum Objectio [1] eſt, & vacuitas Rationis, & Pravitas, cum, nulla urgente neceſſitate, nihilominus adhibeatur *Abſurdum*, ſicut Euripides adhibuit improbitatem Ægeeti, & in Oreſte Menelai. — Has igitur Reprehenſiones ex quinque ſpeciebus ducunt. aut ſane ut impoſſibilia, aut abſurda, aut noxia, aut ſubcontraria, aut præter ipſius artis normam. Solutiones ex his numeris ducendæ: ſunt autem duodecim.

1 ſive — Reprehenſio.

Cap.

CAP. XXVI.

UTRUM vero melior ſit Imitatio Epica, an Tragica, poſſit aliquis dubitare. ſi enim ea, quæ minus artem adventitiam poſtulat, melior ſit, talis autem eſt quæ convenit melioribus Spectatoribus, manifeſtum eſt illam, quæ omnia imitatur, artem adventitiam poſtulare. quaſi enim non ſentirent Spectatores niſi hoc [1] accederet, vario motu agitantur: ſicut mali Tibicines volutantur cum velint imitari Diſcum; & trahunt Coryphæum, cum tibia Scyllam exprimant. quales igitur priores Hiſtriones arbitrabantur poſteriores eſſe quoad ſe, talis eſt Tragœdia quoad Epopœiam. Myniſcus enim Callippidem appellabat *Simiam*, quod nimios geſtus adhiberet. eadem porro Opinio de Pindaro obtinebat. quales autem hi ſunt cum iis comparati, talis eſt Tragœdia comparata cum Epopœia. hanc igitur dicunt exhiberi Spectatoribus peritis, idcirco non egent geſtibus; tragicam vero imperitis. manifeſtum igitur ut hæc quæ artem adventitiam poſtulat ſit deterior. — Primum ſane hæc Accuſatio non eſt Poeticæ, ſed Hiſ-

1 vid. — Notas.

trionicæ:

trionicæ: quoniam fieri poteſt ut in Rhapſodia quis nimiis *Signis* utatur, quod faciebat Soſiſtratus; & in cantu, quod faciebat Mnaſitheus Opuntius. omnis tamen Geſticulatio non repudianda eſt, ſiquidem neque omnis Saltatio, ſed impudicorum tantum, — vitio enim dabatur Callippidi, & nunc aliis quod illiberales Mulieres imitentur. — Porro, Tragœdia etiam tam munere ſuo fungitur ſine Geſticulatione, quam Epopœia. per lectionem enim manifeſta eſt qualis eſt. ſi igitur quoad cætera præſtantior ſit, non neceſſe eſt ut hoc ei inſit: quoniam etiam tum omnia habet quæ inſunt Epopœiæ. etenim licet ei *Metro* uti, & (quod excellentiſſimum eſt) Muſicam habet & Apparatum, per quem voluptates perquam evidenter percipiunt. — Deinde, Perſpicuitatem habet in Agnitione & Factis. — Porro, eo melior eſt quod imitatio ejus breviore termino includatur. id enim, quod confertius, jucundius eſt quam id, quod longo tempore diſtrahitur: exempli gratia — ſi quis OEdipodem Sophoclis tot verſibus includat quot Ilias.—Adhuc Imitatio Epica minus eſt *una*. hoc vero hinc manifeſtum eſt — quod ex qualibet Imitatione hujuſmodi multæ fiant Tragœdiæ. adeo ut, ſi unam quidem Fabulam componant, neceſſe ſit ut, vel brevi-

ter tractata, appareat *curta*; vel, si Metri longitudinem comitetur, videatur *languida*. Sin plures Fabulas imitetur, dico autem scilicet—si ex pluribus factis constet — non *una* est: sicut Ilias & Odyssea multas partes tales habent, quibus etiam per se inest magnitudo: & hæc sane Poemata constituta sunt, quam maxime fieri potest, optime, & sunt quam maxime Actionis *unius* Imitationes. Si igitur Tragœdia his omnibus excellat, & Artis etiam Munere, (non enim oportet illas quamvis Voluptatem excitare, sed eam quam diximus,) manifestum est ut *melior* sit quam Epopœia, quoniam finem suum magis assequatur. — De Tragœdia igitur & Epopœia, & ipsis & speciebus & partibus ipsarum, quot sint & quid differunt, & quæ sint Causæ cur bene aut male fiant, de Objectionibus etiam & Solutionibus, tot dicta sint.

FINIS.

N O T Æ

E T

VAR. LECTIONES.

Cap. I.

Omnis Poesis est *Imitatio.*

P. 1. l. 8. Διθυραμβοποιητική. Studium Lyricorum quorundam, qui grande hoc Carmen ac Licentiæ plenum adhibebant ad Liberum Patrem ornandum, factaque ejus Dei canenda. *Victorius.*

l. 12. ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι &c. Variæ sunt Criticorum Sententiæ de loci hujus interpretatione. Fortasse, si sensu indefinito vox τινες intelligatur, fiet quodammodo illustrior —*quemadmodum enim quivis Imitatores imitationem plerumque instituunt* coloribus & gestibus, — *illi quidem* (qui coloribus utuntur) *per Artem*, *hi vero* (qui gestibus utuntur) *per consuetudinem*, (aut per necessitudinem qua gestus alicujus perspectos habuere atque cognitos,) *alii vero per Vocem*; *ita* &c.

P. 2. l. 2. ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ. Existimo accipi hic debere *Rhythmum*, qui nascitur e Motu corporis, pedumque aut manuum moderata atque ordinem quendam habente elatione ac positura: & non Rhythmum illum qui notatur in sonore musicorum instrumentorum. V.

λόγος Versus & Prosam significat. *Dacierius.*

l. 7. οἱ τῶν ὀρχηστῶν] scribe οἱ πολλοὶ τῶν ὀρχηστῶν. *Heinsius.*

l. 9. ἐποποιία generico quodam sensu dicitur, *Imitatio scilicet facta ex verbis.* W. — τὸ ἔπος vulgo usurpabant veteres ut *Prosam* significet. H.

 l. 12. οὐ-

l. 12. οὐδὲν γὰρ] intellige ante οὐδὲν hæc — "*nisi enim vox ἐποποιΐα hoc sensu adhibeatur.*

l. 19. ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι] Scribe ἰατρικὸν ἢ φυσικόν. quod ad Empedoclem manifeste, de quo mox agit, referendum est. H.

P. 3. l. 1. μέλος idem significat quod ἁρμονία.

l. 2. pro μίμων habet νόμων. V. & H. & infra pro μίμους νόμους.

νόμοι. Hymni in laudem Apollinis. D.

l. 5. pro ἐν αἷς habent ἐν οἷς. V. & H.

CAP. II.

l. 10. ἢ χείρονας] desiderantur voces ἢ καὶ τοιούτους post χείρονας, quas plurimæ habent Editiones, nisi cum *Sylburgio* καθ' ἡμᾶς *tales quales apud nos sunt* interpretemur.

CAP. III.

P. 4. l. 7. ἐν οἷς τε, καὶ ἃ, καὶ ὥς. Ea quibus imitatio instituitur scilicet ῥυθμὸς, καὶ λόγος, καὶ ἁρμονία — ea quæ imitatio complectitur scil. ἤθη, & idcirco homines *meliores*, aut *deteriores* aut *similes*.—Modus imitationis scil. cum ῥυθμὸς, λόγος, & ἁρμονία adhibeantur sejunctim aut mixtim. — hæc in Capite primo lin. 11. hoc modo dixit — ἢ γὰρ τῷ γένει ἑτέροις μιμεῖσθαι, ἢ τῷ ἕτερα, ἢ τῷ ἑτέρως.

l. 8. Sophocles Homero similis est quoad ea ἃ μιμεῖται, Aristophani vero quoad ὥς.

l. 19 post Ἀθηναῖοι intellige ὥς ἔτι φασίν.

CAP. IV.

Causæ ex quibus oritur Poetica scil. — *Studium Imitationis nobis a natura insitum — & Oblectatio quam in cernendis Imitamentis* (μιμήμασι) *percipimus.*

P. 5. l. 9. θηρίων τε μορφὰς τῶν ἀγριωτάτων, καὶ νεκρῶν. Mire hoc pinxit *Virgilius* Lib. 8. ubi *Caci* cadaver specu protrahitur —

——— "pedibusque informe cadaver
"Protrahitur: *nequeunt expleri corda tuendo*
"Terribiles oculos, vultum, villosaque setis
"Pectora semiferi, atque extinctos faucibus ignes.

l. 12. ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ. Reddidi interpretatione Latina — "præterea illâ in compendio fruuntur." quippe arbitror tantò omnibus jucundiorem esse Scientiam, quantò eam facilius assequantur. mecum sentit Cl. amicus. W.

P. 6.

P. 6. l. 1. ψόγους. Orationes, quæ vitam factaque aliquorum vituperarent; sive solutæ illæ fuerint, sive certis pedibus vinctæ. V.

l. 5. Μαργείτης. — *Margites* viri nomen videtur fuisse stolidi atque insani, cujus Fabulam aliquam cum scriberet *Homerus* ab eo nomen Poemati illi suo imposuit. V.

l. 15. ante οἱ δ' ἐφ' ἑκατέρα inserit *Victorius* Παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας, οἱ ἐφ' &c.

l. 24. φαλλικά. Obscena molliaque Poemata erant, quibus rustici Homines ornabant Numina quædam agrestia lasciva. V. — Tragœdia a Dithyrambis, Comœdia a Phallicis originem duxit.

l. 26. dele comma post προαγόντων.

P. 7. l. 9. μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι. Horatius idem his versibus affirmavit.

> " Archilochum proprio rabies armavit Iambo;
> " Hunc socci cepere pedem grandesque cothurni,
> " Alternis aptum sermonibus, & populares
> " Vincentem strepitus & natum rebus agendis.
>
> de Art. Poet. l. 79.

Cap. V.

P. 7. l. 20. φθαρτικόν. id quod exitium aut dolorem affert ei cui insit.

P. 8. l. 1. ὁ ἄρχων valet hic *Magistratus:* non tamen summus, ut opinor, sed qui ludis Scenicis præpositus esset, cujusmodi ferme Romæ erant Ædiles. Ut autem Archontem δοῦναι χορὸν dicere solebant, cum Magistratus, probatis ingeniis argumentisque aliquorum Poetarum, hoc pacto adjuvabat eorum opus; ita contra αἰτεῖν χορὸν aliquem aiebant: Poetæ enim ipsi, videntes hanc rem sibi honori futuram, sedulo Chorum ab ipso petebant; iidemque, cum digni existimati forent eo prœmio, ipsumque a Magistratu, cujus curæ hoc erat, obtinuissent, dicebantur ἔχειν χορόν. V.

l. 2. ἐθελονταὶ in omni re vocantur qui sponte aliquid suscipiunt, nec delecti, aut legibus coacti.

l. 4. προλόγους. quod hic *Prologos* Aristoteles secundo loco ponit videtur intelligere quem supra πρωταγωνιστὴν λόγον appellavit: quod *Nomen* etiam ipsum testatur, ut præpositio πρὸ cum eo nomine (λόγος inquam) conjuncta idem valeat, quod πρωταγωνιστής. Oratio enim quæ ante ceteras in Scenam venit, est ea quæ prima contendit, & quasi certamen instituit. primum igitur tanquam *Rem* descripsit, deinde *Nomine*, quo appellata est, ipsam significavit. V.

Cap.

Cap. VI.

P. 9. l. 10. pro *μέλος* legunt *μέτρον* V. & H. idem enim valent *ἁρμονία* & *μέλος*, quod ſupra annotavi.

l. 18. *ποιούς*. hæc vox Morum *qualitates* ſignificat, nempe ut ii quos Tragœdia imitatur ſint (ut *Ariſtoteles* ſupra dixit) aut *σπουδαῖοι* aut *φαῦλοι*.

l. 22. vox *πάντες* reſpicit illos *quos* Poetæ imitantur.

l. 23. pro *τοῦτον* lege *τούτων*. V. Madius. Sylb.

P. 10. l. 6. *οἷς μὲν γὰρ μιμοῦνται, δύο μέρη ἐστὶν* — ſcilicet, *Λέξις* & *Μελοποιΐα*. — *ὡς δὲ μιμοῦνται, ἓν* — ſcilicet, *Ὄψις*. — *ἃ δὲ μιμοῦνται, τρία* — ſcilicet, *Μῦθος*, *Ἤθη*, *Διάνοια*.

l. 13. *βίου*. per *vitam* intellexit, ut puto, non omnia quæ in vita ſpatioque temporis, quod vixit, alicui contigerunt; neque enim imitatur Tragœdia omnia alicujus facta — ſed vitæ ipſius exitum, & qualis denique illa fuerit, fortunata inquam an miſera, quod ſæpe unum tantum factum præſtat. hoc autem verum eſſe utque ita accipi id *verbum* debere, declarant ea, quæ conſequuntur. arbitror enim quod addidit *καὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας* declarationem eſſe antecedentis vocis. V.

P. 10. l. 15. *οὐ ποιότης*. Non *Qualitas*. — quamvis enim aliquis *ſtatutum in animo ſuo habeat* omnia gerere, quæ virtutem oleant, & aut juſta aut fortia, aut liberalia facinora ſint, contentuſque ſit his egregiis *habitibus*, nec unquam aliquid *agat*, quod illinc profectum intelligatur, nunquam beatus vere vocabitur. V.

P. 11. l. 9. *εἰ γάρ τις ἐναλείψειε* &c. Hæc omnia cum præcedentibus confuſa & in alienum ſunt tranſlata locum. quod & alii cum viderent, remedium adferre ſunt conati: non tamen ulla ratione id conſecuti, plane ut nobis ſatisfacerent. ne dubita, quin totus locus ita ſit concipiendus. — Ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς, καὶ λέξεις καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, οὐ ποιήσει ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη τραγῳδία, ἔχουσα δὲ μῦθον καὶ σύστασιν πραγμάτων. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τραγῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστὶν, αἵτε περιπέτειαι καὶ ἀναγνωρίσεις. Παραπλήσιον γάρ ἐστιν ὡς καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς. Εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν, καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. Ἔτι σημεῖον, ὅτι καὶ οἱ ἐγχειροῦντες ποιεῖν, πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν, ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι. οἷον καὶ οἱ ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας. ἔστι τε μίμησις πράξεως, καὶ διὰ ταύτης μάλιστα τῶν πραττόντων. Δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. Τρίτον δὲ ἡ διάνοια. —— *Præterea, ſi aliquis ſermones moratos dictioneſque ponat ac ſententias, nondum quod* Tragœdiæ eſt proprium *efficiet. Quin vero potius, quæ minus hæc adhibeat, Fabulam vero*

re & constitutionem habeat rerum, magis erit Tragœdia. *Præterea, ea quibus maxime* Tragœdia *delectat*, Fabulæ sunt partes. Mutationes scilicet Fortunæ, & Agnitiones. *eodem enim modo ut & in pingendi arte hic se res habet. Si enim quis pulcherrimos confundat colores, non ita delectabit, ac si* creta certam delineet imaginem. *Etiam hoc argumento est, quod Poetæ, cum scribere conantur, prius dictionem recte adhibere ac mores possunt, quam res ipsas, ut oportet, constituere. quod quidem illis evenit fere omnibus.* — Principium ergo & quasi Anima Tragœdiæ est *Fabula*, estque ea Actionis, & eorum, qui per hanc maxime agunt imitatio. — Secundum, *Mores.* — Tertium, *Sententia.* H.

P. 11. l. 16. προαίρεσιν significat *animi voluntatem.*

l. 25. Ὄψις. Hæc est Sexta Tragœdiæ pars, quam Latini fere vocarunt *Apparatum.* Ὄψιν autem appellat, quia illâ continentur omnia, quæ oculis Spectatorum subjiciuntur; ut *Ornatus Scenæ, vestimenta Histrionum, Personæ,* ac *reliqua,* quæ usui sunt, cum Fabula aliqua recitatur. V.

l. 27. ἀγῶνος. — Notatu dignum videtur, vocem ἀγὼν hic & alibi significare *Studium illud, quod ab Histrionibus in Tragœdiis visui exbibendis ponebatur.* — Aristoteles affirmat *veram Tragœdiæ vim valere sine adjumento Apparatus & Histrionum:* quod planius dixit Cap. 14. l. 4. δεῖ γὰρ καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾷν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον, ὥστε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα καὶ φρίττειν καὶ ἐλεεῖν ἐκ τῶν συμβαινόντων· ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκούων τὸν τοῦ Οἰδίποδος μῦθον.

Cap. VII.

P. 13. l. 4. αἴσθησις significat *Voluptatem quam percipiunt Spectatores.*

l. 5. εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι &c. Fortasse hæc sit quodammodo loci hujus interpretatio — *Si sane quam-plurimæ Tragœdiæ agendæ sint, barum unaquæque ad Clepsydram* (ut Rhetorum mos est) *agenda est, sive certo tempore ad finem perducenda.* — Rhetores enim vulgo dicebantur πρὸς κλεψύδραν ἀγωνίζεσθαι, aut πρὸς ὕδωρ λέγειν.

l. 13. μεγέθους usurpatur fortasse pro μήκους.

Cap. VIII.

P. 13. l. 14. οὐχ ὥσπερ τινὲς οἴονται. Aristoteles illorum Opinionem refutat, qui si de aliquo Fabulam componunt, (scilicet Hercule) arbitrantur oportere eos omnia quæ *illi* contigerunt complecti. — Fabulam vero oportet *unam* esse & de Actione *una* atque *integra.*

l. 15. τῷ γ' ἑνί. V. & H.

P. 14. l. 1. *μανῆναι δὲ προσποιήσασθαι ἐν τῷ ἀγερμῷ.* *Utile* videbatur *Ulyssi*, ut quidam Poetæ tragici prodiderunt, nam apud *Homerum* optimum Auctorem talis de Ulysse nulla suspicio est, sed insimulant eum Tragœdiæ simulatione insaniæ militiam subterfugere voluisse. Cic. de Off. Lib. 3.

l. 3. *ἀλλὰ* & *συνέστησεν.* V.

Cap. IX.

P. 14. l. 2. *γιννόμενα* pro *γινόμενα.* V.

P. 15. l. 4. *ἰαμβοποιοὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν.* Iambici Poetæ certas Personas perstringunt; inimicosque sibi homines, aut turpes viros omnibus contumeliis vexant, quæ definitæ personæ nomina quibus appellantur habent. V.

l. 14. *παραδεδομένων μύθων.* — Vocat hic *μύθους παραδεδομένους*, quos infra multo appellat *παρειλημμένους*, ubi inquit non licere Poetis solvere Fabulas *acceptas a veteribus.* V.

l. 23. *καθ' ὃ* — *Secundum quod.* Poetæ Munus est imitari *τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον.*

l. 26. *τοιαῦται δὲ ποιοῦνται,* — Fabulas Episodicas culpat. Quæ etiam origines hujus mali, causæque sint, indicat; easque duas esse affirmat. *Inscitiam Poetarum, & Cupiditatem serviendi Histrionibus.* malos enim Poetas tradit labi in hoc sua culpa; & quia rationem ejus artis, quam tractant, non teneant. — bonos autem, id est, eruditos & prudentes, quia nimis studeant placere & gratificari Histrionibus. V.

P. 16. l. 5. *ταῦτα δὲ γίνεται μάλιστα τοιαῦτα.* Scribe *θαυμαστὰ γίνεται μάλιστα τοιαῦτα.* Talia enim inquit maximam excitare admirationem solent. sequitur autem, *τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον.* H.

Cap. XI.

P. 17. l. 8. *ἐκ τῶν πεπραγμένων* significat, fortasse, *contrariam rebus ante peractis.*

l. 14. *πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα* — Fit aliquando ut res *animæ expertes*, quæ nos diu fefellerint *agnoscamus*, ut *Locum*, *Annulum*, *Vestem*, *Librum*, aliaque hujuscemodi infinita: in quibus etiam sunt res quædam tenues & viles. V.

l. 21. *ἐπειδὴ* &c. — Victorius post *συμβήσεται* novam sectionem inchoat, contractisque duabus illis Periodis in unam, sic legit hunc locum: — *Ἐπεὶ δὴ ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστιν ἀναγνώρισις, ἀναγνωρίσεις αἱ μὲν εἰσι θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον,* — & hanc lectionem a Paccio & Madio animadversam fuisse dicit: in vetustissimo etiam exemplari a se reperta esse *ejus* vestigia. Sylb.

l. 24. *ἡ μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῆς πέμψεως τῆς ἐπιστολῆς* — Aliquando autem ambos oportet agnoſcere. exemploque ipſe geminam hanc Agnitionem, in qua plus obſcuritatis eſſe videbatur, illuſtrat: ſumitque illud ex Euripidis Fabula, quæ vocata nunc eſt *Iphigenia in Tauris:* ait enim — Ceu *Iphigenia Oreſti cognita eſt miſſione Epiſtolæ.* id eſt, *Oreſtes* cognovit Sacerdotem illam Dianæ Sororem ſuam eſſe, cum ea dedit ipſi Literas ferendas in Græciam; argumentumque illarum voce explanavit, ut ſi forte in tam longa navigatione, variiſque caſibus maris, Literæ periiſſent, verbis exponere poſſet, quid illis contineretur, iis quibus eas reddere debeat. — Hoc igitur, quod fecit, ut *Iphigenia ab Oreſte cognoſceretur*, præſtare non potuit, ut *Iphigenia intelligeret eum*, cui Literas dederat, *Fratrem ſuum eſſe:* quare cum Fabula poſtularet, ut non minus *Oreſtes a Sorore cognoſceretur*, quam ipſe eam cognoviſſet, altera opus fuit Agnitione. V.

C A P. XII.

P. 18. l. 4. *τρίτον δὲ, Πάθος.* — Num reliquæ quoque *Perturbationes animi*, formidines, libidines, Iracundiæ? hæc enim fere ſunt ejuſmodi, quæ Græci *πάθη* appellant: Ego poteram *Morbos*, & id verbum eſſet e verbo; ſed in conſuetudinem noſtram non caderet. Nam *miſereri*, *invidere*, *geſtire*, *lætari*, hæc omnia *Morbos* Græci appellant; motus animi Rationi non obtemperantes: *nos* autem hos eoſdem motus concitati animi, recte, ut opinor, *Perturbationes* dixerimus: *Morbos* autem non ſatis uſitate. Cic. Tuſc. Diſp. Lib. 3.

l. 9. *κατὰ δὲ τὸ ποσόν.* — De *Partibus quantitativis* Tragœdiæ ſupervacaneum foret diſſerere, quoniam *Cl. J. Burton*, Vir de Republica literaria optime meritus, *Synopſin Dramatis* adeo eleganter luculenterque ſcriptam nuper protulerit, ut nihil jam a veterum Tragœdiarum ſtudioſis deſideretur.

C A P. XIII.

P. 19. l. 12. *φιλάνθρωπον* reddidi — "*hominum utilitati conſulens.*" Vict. & Heinſ. *gratum hominibus.*

l. 21. *ἁμαρτίαν* videtur ſignificare *Offenſam per Ignorantiam.*

P. 20. l. 22. *διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν* — Fortaſſe melius ſit ſi legamus *θεατῶν* & ſic interpretemur — *propter pravum Judicium Spectatorum.* efficit ut hoc veriſimile videatur vox *θεαταῖς* infra.

l. 25. *ἐκεῖ γὰρ ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ* — Ne hic quidem naſum ſuum doctiſſimi conſuluerunt Viri. nam cum poſtremo de Fabula, cujus duplex eſt Conſtitutio, agit, quo hæc referes? —

Talem esse certum est *Sophoclis Electram.* e Personis enim ἀνομοίοις κατ' ἦθος constat, & diversum illis tribuit exitum. Electra est τῶν βελτιόνων: ergo primo est *infelix*, mox *felix*. Clytemnestra & Ægisthus, τῶν φαύλων: ergo primo *felices* mox sunt *infelices.* — Quærit Philosophus utra sit præstantior — *talisne* — *an quæ simplicem Constitutionem habet*, & *e felicitate in infelicitatem terminatur.* — Dupliciter respondet: *Posteriorem per se esse præstantiorem: alteram, populi respectu, qui placido exitu magis delectatur.* Sed an hoc requiritur, ut duo in *ea* repræsententur inimici? Minime. An ut iterum concilientur? Minime gentium. Perfectum διπλῆς συστάσεως exemplum est in *Odyssea*, ipso divino magistro teste. An aliquid ibi *tale?* Nihil. An in *Sophoclis Electra?* Non. nec enim *Ulysses cum procis*, neque *Orestes cum Ægistho conciliatur.* vides ne colorem quidem esse quo conjungi cum superioribus hæc possint. Quid ergo? Noli dubitare, mutilum esse locum & defectum. deest tale aliquid, καὶ ἐὰν συμβῇ αὐτοὺς συναπαλλαγῆναι. hoc modo: ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ' εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς· καὶ ἐὰν συμβῇ αὐτοὺς συναπαλλαγῆναι. ἔστι δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονή, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμῳδίας οἰκεία· ἐκεῖ γὰρ ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον Ὀρέστης καὶ Αἴγισθος, φίλοι γενόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται, καὶ ἀποθνήσκει οὐδεὶς ὑπ' οὐδενός. Qui *duplicem* faciunt *Constitutionem*, aliquid populo tribuunt, &, ut ipse magister loquitur, κατ' εὐχὴν ποιοῦσι τοῖς θεαταῖς. quia aliter exitus est placidior & felix. ut *Ulyssis*, ut *Electræ.* qui vero *duos inter sese contendentes* inducunt, *qui mox conciliantur, & placide sine noxa aut cæde discedunt*, multo magis. Sicut in *Ajace Sophoclis, Teucer, & Menelaus atque Agamemnon, qui mox interventu Ulyssis conciliantur.* quanquam veniam in isto Dramate Scriptor maximus meretur, quia extra τὴν σύστασιν, sive ipsam sit Constitutionem Fabulæ, quæ nihil est aliud quam *Insania Ajacis & Mors.* Reliqua extendendi Dramatis causa a Poeta sunt addita, ne in commissione aut deficeret, aut alias non æquaret Tragœdias. Hoc ergo populo placet, verum perperam. non enim Tragœdiæ propria voluptas talis, sed Comœdiæ. cujus propria est voluptas illa, inquit magnus doctor. H.

C A P. XIV.

P. 21. l. 19. πλὴν κατ' αὐτὸ τὸ πάθος. Si inimicus inimicum sibi Hominem sustulerit, nihil miserabile, neque dum id malum molitur, neque cum statim aggredi id deberet, antequam faceret, excitabit, præterquam in *ipso facto:* quod tamen factum attendens Personam ejus qui patitur malumque id sustinet, non ejus qui facit, Πάθος vocavit Aristoteles. — Quoniam autem Homines sumus, propensique natura ad hunc affectum, quando cernimus

mus aliquem necari, aut gravi aliquo malo vexari, *misericordia* ejus movemur, illoque ipso tempore aliquantum perturbamur: quo tamen perpetrato facto statim motus ille extinguitur. V.

P. 22. l. 2. fortasse *αὐτὸν* — nempe, *ipsum Poetam*. *αὐτὸν δὲ εὑρίσκειν δεῖ, καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆσθαι καλῶς.* idem pæne dixit Horatius.

"Aut *Famam* sequere, aut *sibi convenientia finge*,
"Scriptor.

de Art. Poet. l. 119.

l. 10. *ὁ Τηλέγονος ὁ ἐν τῷ τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ.* Telegonus filius Ulyssis & Circes, qui Patrem quæsiturus Ithacam veniebat & oves rapiebat in victum Sociis; Pastores vim parabant: interea Ulysses cum Telemacho adveniebat, & Telegonum aggressus ab illo vulnerabatur. — hanc Historiam tractavere plurimi Poetæ tragici & operibus suis inscriptus fuit *Vulneratus Ulysses*. D.

l. 22. *ἐν τῷ Κρεσφόντῃ* — Euripides scripsit Fabulam *Cresphontem*, quod testimonio Ciceronis intelligitur, qui in prima Tusculana inquit: "Qua est sententia in *Cresphonte* usus Euripides." V.

P. 23. l. 3. Victorius omittit *καὶ* post *τοῖς* auctore Paccio.

Cap. XV.

P. 23. l. 6. *ὅπως χρηστὰ ᾖ.* Unum, atque id quidem primum, esse dicit, videre ut mores sint *boni*: eorum scilicet, qui inducuntur in Fabulam, quique artificio Poetæ exprimuntur: *hoc* enim vitæ prodest, nam qui spectant, cum *hæc* in Fabulis laudari plausuque excipi vident, ad ea facta imitanda excitantur, quæ ab *illis moribus* proveniunt; conanturque & ipsi *tales* evadere. V.

l. 13. *δεινὴν fortem, acrem vehementemque in rebus gerendis.* V.

l. 20. *θρῆνος Ὀδυσσέως ἐν τῇ Σκύλλῃ.* Secundi præcepti & ipsius neglecti, id est Morum *qui non deceant Personam illam, nec ei ullo modo quadrent* — exemplum esse inquit Aristoteles *lamentationem Ulyssis in Scylla*. arbitror autem hoc ab aliquo tragico commissum fuisse, qui eum *illac* cum navibus transeuntem induceret *Ulyssem*, finxerit illum *muliebriter lamentantem*, nec æquo fortique animo malum illud ac periculum tolerantem, cum tamen *Vir ille* ab aliis Poetis omni in vita tradatur *patientissimus* fuisse *laborum*. neque enim mihi videtur hoc fecisse Homerus, qui commemorat ipsum *magno animo se in illo casu præstitisse: auctoremque fuisse sociis, ut patienter ferrent id incommodum, ac memoria veterum laborum illos consolatum esse.* Fortasse *ita illum* in aliqua Fabula induxit Euripides: nam alterum hujus vitii exemplum sine ulla dubitatione inde sumptum est: quamvis ne illic quidem Poetæ nomen positum sit. V.

l. 20. *ἡ τῆς Μελανίππης ῥῆσις.* *Subtilis accurataque disputatio Menalippes* in Tragœdia ab ipsa vocata. — Ut enim illa, quæ a Patre falsô Virgo putabatur, vitium sibi oblatum a Neptuno, seque peperisse tegeret, ex opinione Anaxagoræ, qui "omnia in omnibus esse" affirmabat, probare studuit *infantes in stabulo ab ipso inventos, quos ipsa illic ediderat, e bubus sane nasci potuisse; nec esse id monstrum: quare non oportere ipsos interimi:* Pater enim prodigium esse putans comburere parabat. Tam acuta autem quæstio, & quæ vix percipitur a *Viris*, qui multum temporis consumpserint in studiis Sapientiæ, nullo modo convenit *Puellæ.* — Tota res diligenter exposita est a Dionysio Halicarnasseo, ubi præcipit *de Oratione figurata.* V.

l. 21. *τοῦ δὲ ἀνωμάλου, ἡ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγένεια· οὐδὲν γὰρ ἔοικεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὑστέρᾳ.* — Aristotelem in errore versari gravibus Argumentis probavit *Cl. Hurd*; seu Ingenii sive Judicii acumen ejus spectemus, Criticorum sane longe eruditissimus urbanissimusque.

P. 24. l. 4. *ἐν τῇ Μηδείᾳ ἀπὸ μηχανῆς.* Non dubito, quin *Medeam Euripidis*, quæ in manibus est, intelligat: quamvis enim illic Deus aliquis in Scenam non veniat, qui res componat, ac sedet turbas illas, tamen fingitur *Medea illinc fugere divino auxilio; vehiculoque quod accepit a Sole, qui Patrem ipsius Æetam procrearat.* aliter enim *illa* septa muris Corinthi, & regis ejus oppidi & viri sui impetum declinare non potuisset: nisi autem hoc factum esset, Fabula exitum suum non habuisset: salva enim illa, cum ingratum virum ulta fuisset, ex eo periculo exire debebat. V.

l. 5. *ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπλουν.* Secundum exemplum pæne irritum nunc est, quia *Tragœdia quam* citat, periit: *Tragœdiam* enim fuisse puto *Iliadem* vocatam: nec intelligere ipsum arbitror Iliadem Homeri, in qua quæ facta dictaque sunt commemorantur; nec Persona aliqua, sive Dei sive Hominis sit, ulla ratione in medium prodit. V.

l. 10. pro *τὰ* lege *τό.* V. — *τὸ ἐν τῷ Οἰδίποδι τῷ Σοφοκλέους.* *Unum enim tantum absonum est in ea Fabula: non plura:* quod etiam confirmatur auctoritate scriptorum Librorum: id vero est quia fingitur illic *OEdipus nescisse modum rationemque qua Laius mortuus foret.* non est autem verisimile, cum ipse ei in regno successerit, non statim ipsum Auctores illius necis investigatum fuisse, — præterquam quod modus, quo tam clarus fortunatusque Vir interfectus sit; locusque in quo id contigerit a nullo pæne ignorari potuit. — Hoc tamen ideo finxit Poeta, quia si, recenti adhuc re, studii aliquid in hoc facto indagando posuisset OEdipus, subito se auctorem illius necis extitisse cognovisset: nec Fabula de illo argumento condi potuisset. quare ne omnibus virtutibus

tibus ornatum expolitumque argumentum amitteret, æquo animo tulit *illam maculam*. V.

l. 15. ῥαθύμους significat *valde iratos*, aut *furibundos*. D.

l. 16. ἐπιεικείας significat *verisimilitudinem*. — Sensus loci hujus hic est — *Poetam oportet qui iracundos & furibundos, & tales Personas* imitetur proponere exemplar *verisimilitudinis* potius quam *duritiæ*. D.

Cap. XVI.

P. 25. l. 4. Λόγχην ἣν φορῦσι Γηγενεῖς. Lanceæ formam, quam corpore gerebat Thebis Familia, ortum ducens ab iis, qui tellure procreati olim erant. cum enim in *primis illis* extitisset ea nota indicium eorum originis, multis postea seculis in posteris ipsorum conservata est. V.

l. 5. Ἀστέρας. legi debere ὀστέα vel ὀστῦ, significarique ab auctore ossum illud eburneum in humero Pelopis Deorum consilio pro vero repositum, sentit *Robortellus*. V.

l. 12. ἐν τοῖς Νίπτροις — Contigit, ut, cum Ulysses mendici hominis vestitu domi suæ versaretur, Euryclea *pedes ejus lavaret*; dumque id munus obiret cicatricem eam aspiceret: *unde* repente eum *agnovit*. V.

l. 19. τῆς κερκίδος φωνή. In *Tereo* (inquit Jos. Scaliger.) non dubium est quin ageretur *μεταμόρφωσις Procnes in hirundinem*. quare ad imitandam vocem hirundinis, dum ea Metamorphosis ageretur, adhibuerunt κερκίδα *radium textorium* qui ob id dictus est παρὰ τὸ κρέκειν. Sylb.

l. 20. ὥσπερ ἡ ἐν Κυπρίοις — V. & H. scil. intelligitur ἀναγνώρισις.

l. 22. ἀπολόγῳ, ἀπὸ λόγου. H. — *Ulysses* audiens *Citharistam Demodocum* qui in *epulis Alcinoi* canebat, & *recordatus*, suorum scilicet malorum, quæ in Trojano bello pertulerat, *lacrimas edidit, unde agnitus est*. V.

P. 26. l. 3. pone punctum post vocem Ἰφιγενείας & non post ἦν.

l. 6. pro Φοινίσιν aliæ Editiones habent φινίσιν aliæ φινίδαις. & nomen & argumentum fabulæ prorsus in occulto sunt.

l. 9. ἐκ παραλογισμοῦ τοῦ θεάτρου. — Forsasse si legamus θεατοῦ levabitur loci hujus difficultas & hæc erit interpretatio: — Est Agnitio quæ constat ex falsa ratiocinatione Spectatoris sicut in Ulysse falso Nuntio. hic enim (scil. Ulysses falsus Nuntius) dixit se cogniturum Arcum quem nunquam viderat, ille vero (scil. Spectator) quasi hoc esset verum indicium Ulyssis, idcirco falsa ratiocinatione se decepit.

Cap. XVII.

P. 26. l. 23. ὁ ἐπιτιμᾷ τῷ Καρκίνῳ. — Non temere suspicetur aliquis legi debere ὁ ἐπιτιμᾶται Καρκίνῳ: cujus sententiæ fuit magni nominis Philosophus, idemque accuratus hujus libri interpres, *Madius.* ita igitur videtur corrigi debere, sive ἐπιτιμᾶτο pro ἐπιτιμᾷ τῷ, quemadmodum locutus est non longe ab extremo hujus libri, ubi ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπιτιμᾶτο inquit. nisi aliquis putet, valere hic ἐπιτιμᾷ τῷ Καρκίνῳ, *culpam & reprehensionem illi affert.* V.

P. 27. l. 1. τὸν θεατὴν. legit *Dacierius* τὸν ποιητὴν — sed fortasse vox θεατὴν respicit *Personam aliam in Dramate.*

l. 3. σχήμασι. hæc vox significat *animi motus.* Aristoteles Poetam admonet ut in animi motibus exprimendis potissimum elaboret. — Horatius idem quodammodo dixit.

"———— Si vis me flere, dolendum est
"Primum ipsi tibi ———— &c.

de Art. Poet. l. 102.

l. 6. εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν ἢ μανικοῦ. Aristoteles affirmat *Poeticam esse perspicacis aut furiosi ingenii. quoniam,* inquit, *hi* (qui sunt furiosi ingenii) *facile fingunt, illi vero* (qui sunt perspicacis ingenii) *maturo Judicio.* — Hoc inter *Æschylum* & *Sophoclem* videtur obtinuisse discrimen.

l. 23. ἐν τῷ Ὀρέστῃ — sumitur hoc exemplum ex Tragœdia Euripidis cui inscribitur *Iphigenia in Tauris,* de quâ paullo supra disseruit. — *Insaniam per quam capiebatur Orestes, & salutem sive effugium per Piacula* affirmat Aristoteles *esse Episodia.*

l. 27. παραφυλαττόμενος — *Observati a Neptuno, qui illi iratus reditum suum impediebat.* — hoc enim, ut opinor, ostendit præpositio παρὰ quæ adnexa est huic verbo juncto; valet enim *illa, dolum astutumque consilium in ea re adhibitum.* V.

Cap. XVIII.

P. 28. l. 13. παιδίου interpretatus sum — "*Filii*;" ut significet *Lynceum* qui a *Patre Danao* deprehenderetur. vid. Cap. 11.

l. 18. τὸ δὲ τέταρτον — Scripsi, τὸ δὲ τέταρτον εἶδος, οἷον αἵ τε Φορκίδες, &c. Hæc enim quarta Tragœdiæ species, cum tota Constitutio & Personæ, mere sunt fabulosæ. ut, siquis *Centauros* in scenam inducat, aut *Phorcydas,* & de *talibus* totum conficiat Drama. aut quæ *apud inferos esse* a Poetis finguntur repræsentet. H.

l. 23. τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ — Scribe τὸ ἴδιον ἀγαθόν. V. & H.

P. 29. l. 2. πλοκὴ usurpatur pro δέσις.

l. 4. τραγῳδίας edidi, cum pessime vulgo ederetur τραγῳδίαν. H.

l. 13. σχολάζηται ἂν βούληται edidi; ut ad Agathonem referatur: cum vulgo σχολάζονται & βούλονται legeretur. H.

l. 18. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαμβάνειν τῶν ὑποκριτῶν, &c. idem tradidit præceptum *Horatius*.

"*Actoris partes* Chorus *officiumque virile*
"*Defendat:* neu quid medios intercinat actus,
"Quod non *proposito conducat* & *hæreat apte*.
de Art. Poet. 193.

l. 21. post διδόμενα lege ἢ cum *Heinsio*, aliter enim sensus non integer est. quoad loci hujus interpretationem *illum* secutus fui.

l. 24. post ἄλλα insere δράματος.

Cap. XIX.

P. 30. l. 9. pro πράγμασιν lege δράμασιν & deinde scribe ἐπὶ τῶν αὐτῶν εἰδῶν δεῖ χρῆσθαι. H.

l. 14. εἰ φανοῖτο ἡδέα — Scripsi ᾗ ἰδέα: quod & doctissimus *Madius* jam ante vidit. — *Frustra enim esset Orator, nisi in hoc omne studium illi ponere liceret, ut Orationis, quam exprimit, emineret* "*Forma.*" H.

Cap. XX.

P. 31. l. 21. καὶ γὰρ τὸ γ ρ ἄνευ τοῦ α συλλαβὴ, καὶ μετὰ τοῦ α. fortasse melior sit lectio quam *Robortellus* narrat se invenisse in calamo exarato Libro — καὶ γὰρ τὸ γ ρ ἄνευ τοῦ α οὐκ ἔστι συλλαβὴ, ἀλλὰ μετὰ τοῦ α· οἷον, τὸ γρα.

P. 32. l. 21. ἡ δὲ κατὰ τὰ ὑποκριτὰ — Restat tertia ratio propria verborum, *Modus* a Grammaticis appellatus: hoc autem genus (*Casus* ipse dicit) manere in *gestu actioneque:* hoc enim videtur significare voluisse, cum ait κατὰ τὰ ὑποκριτά. nam *vultus semper partesque corporis, quæ sensus animi indicant, variantur, & aliter atque aliter conformantur, cum variantur hi* "*Modi.*" V.

Cap. XXI.

P. 33. l. 8. Μεγαλιωτῶν. — Fortasse vox hæc, de qua tanta inter Criticos orta fuit rixa solum significat talia Nomina qualia Horatius appellat *sesquipedalia*.

P. 34. l. 8. καὶ ἐνίοτε προστιθέασιν ἀνθ᾽ οὗ λέγει πρὸς ὅ ἐστι. Res ad quam similitudo refertur pro ea ponitur a qua ducitur: id est, Poeta non dicet Clypeum esse Poculum — sed Poculum Martis. D. vide quid de hoc dixit Lib. 3. Rhet. Cap. 3.

l. 17. ἀνώ-

l. 17. ἀνώνυμον — Fortaſſe ἀνάλογον.
l. 25. Ἐρινύας. V.
l. 27. ἢ τοῦ οἰκείου. V.

Cap. XXII.

P. 36. l. 8. "Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα. De Cucurbitula agitur quæ olim ex ære conſtabat. vide quid de *noto hoc Ænigmate* dixit Lib. 3. Rhet. Cap. 1.

l. 10. ἀνακεκράσθω. H.

l. 20. οἷον, Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος· ὡς ῥᾴδιον ποιεῖν εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ' ὁπόσον βούλεται, ἰαμβοποιήσας ἐν τῇ λέξει. Senſus ut mihi videtur hujus loci hic eſt:—*Euclides vituperio laceſſivit Homerum, dicens, aliquem fieri Poetam vel facillime poſſe ſi fas ſit ei producere voces* (ἐκτείνειν) *pro libitu: idque probare quodammodo aggreſſus fuit adhibitis his ludicris verſibus*, in quibus nulla ratio habetur quantitatis.

"Ἠπιχά-ρην εἶ-δον Μαρα-θῶνα- βαδί-ζοντα
"Οὐκ ἄν- γειράμε-νος τὸν ἐ-κείνου- ἐξ ἐλλέ-βορον.

l. 27. μέτριον ſignificat hic *Mediocritatem*.

P. 38. l. 5. τῶν δὲ ὀνομάτων, τὰ μὲν διπλᾶ μάλιστα ἁρμόττει τοῖς διθυράμβοις· &c. — idem dixit in *Rhetorica* Lib. 3. Cap. 2.

Cap. XXIII.

l. 20. συνθέσεις. D.
l. 21. intellige καὶ τῶν ante ὅσα.
P. 39. l. 12. ποίησιν uſurpatur hic pro ποίημα.

Cap. XXIV.

P. 40. l. 15. πρὸς τι τὸ πλῆθος τῶν τραγῳδιῶν τῶν εἰς μίαν ἀκρόασιν τιθεμένων παρήκοιεν. — Spectandum Ariſtoteles tradit tempus, quod conſumunt Tragœdiæ quas moris ſit (apud Athenienſes) uno die, unaque convocatione multitudinis, recitare: & ad eundem terminum recte perduci poſſe unam Epopœiam tradit. ut ſi octo horarum ſpatio Spectatores in Theatro pluribus Tragœdiis, quæ agantur, operam dantes manent, ad idem ſpatium proferatur Epopœia: exiſtimari enim poſſe totidem horis homines cum voluptate audituros Epicum Carmen recitari. admonet igitur Epicos ne majus corpus Epopœiæ conficiant, quam acervus futurus omnium illarum Tragœdiarum quæ una die in ſcenam inducuntur, ſi ſimul texantur. V.

P. 41. l. 5. στασιμώτατον *Stabiliſſimum*. eodem modo dixit Horatius — "*Spondeos ſtabiles*.

l. 12. αὐ-

l. 12. αὐτῇ. V.

l. 21. τὸ ἄλογον. V. & D.

P. 42. l. 1. οἴονται γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν &c. Totus iste locus, mirum quantum negotii quantum molestiæ exhibuerit interpretibus. hoc inter eruditos constat, eam intelligi fallaciam, quæ παρὰ τὸ ἑπόμενον a Philosopho in *Elenchis* vocatur. ὅταν (inquit ibi) τουδὶ ὄντος ἐξ ἀνάγκης τοδὶ ᾖ, καὶ τουδὶ ὄντος οἴονται καὶ θάτερον ἐξ ἀνάγκης εἶναι. *Quæ verba* cum hoc loco plane conveniunt. quippe quæ in reciprocatione consequentiæ consistit, cum id non convertitur, quod converti posse putamus. Variam autem e codicibus manu exaratis lectionem attulit *doctissimus Madius*. quem qui volet consulet. Frustra tamen, nisi fallor. qui & aliquid hic aliter sola conjectura legendum existimat. Quare ne quid eruditos amplius excruciet, totum locum ita emendent: — οἴονται γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν τουδὶ ὄντος ἢ γινομένου τοδὶ γίνηται, εἰ τὸ ὕστερόν ἐστι, καὶ τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίνεσθαι. τοῦτο δέ ἐστι ψεῦδος. διὸ εἴη ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος. ἀλλὰ γὰρ τούτου ὄντος οὐκ ἀνάγκη εἶναι, ἢ προσθεῖναι τοῦτο. — Sensus est talis. Qui pallere hominem videt, judicat eum amare, quia posterius illud pallere sequitur illud prius quod est amare. quia ergo posterius illud evenit, ut palleat qui amat, judicant, prius adesse semper: & fieri, ut qui pallet, vice versa, amet. aut ubi pallor est, ibi sit amor. hoc autem falsum inquit. Itaque prius illud ibi falsum erit, amare eum semper qui pallet. Nam cum hoc sit aliud, neque recte convertatur, hoc aut esse aut fieri aut adesse non necesse est. Non enim qui pallet necessario amat; quia qui amat, is pallet. Sed, inquit, animus noster, quia hoc verum esse novit, pallere nimirum eum qui amat, quod est posterius, illud, quod amorem sequitur, etiam prius semper verum esse male colligit: ut, nimirum, amet, qui pallet. — Eadem ratione Homerum παραλογίζεσθαι, & venuste imponere lectoribus ostendit. H.

l. 16. ἐνδέχεσθαι καὶ ἄτοπον — *Secum cogitare etiam tum esse absurdum, & abjicere id.*

l. 19. ἀφανίζει. V.

CAP. XXV.

P. 43. l. 7. λέξει significat fortasse Iambos, γλώτταις καὶ μεταφοραῖς Versus Epicos.

l. 12. εἰ μὲν & εἰ δέ. V. & αὐτῆς.

l. 23. εἰ. V. & H.

P. 44. l. 7. οἵους δεῖ Σοφοκλῆς ἔφη, — fortasse si hæc quæ sequuntur Sophoclis *dicentis* esse verba intelligamus, tolletur difficultas — αὐτὸς μὲν (intellige ἐγὼ ποιῶ) οἵους δεῖ ποιεῖν, Εὐριπίδης

δὲ (intellige ποιοῦ τοίους) οἷοι εἰσι. vid. quid de hoc disseruit *Cl. Hurd.*

l. 10. ἀλλ' ἔτυχεν, ὥσπερ Ξενοφάνης. ἀλλ' οὔ φασι τόδε. Adjunxit testimonium *Xenophanis Eleatæ*, qui priscus fuit, vel potius Theologus: in primis enim naturam Deorum investigavit. ipse igitur de rebus obscuris cujusmodi esse pleraque arbitrabatur, ita sentiebat; intelligebat fieri posse ut homines aliquando *temere inciderent in veritatem: quod tamen, quia incertum foret, quando contigisset, nihil valebat ad res illas percipiendas.* — pro φασὶ legi debet σαφῆ. quod confirmant Xenophanis versus —

"Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν· οὐδέ τις ἔσται
"Εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ὅσσα λέγω περὶ πάντων.
"Εἰ γὰρ καὶ τὸ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπὼν,
"Αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

V.

P. 45. l. 10. τὸ γὰρ Πάντες, ἀντὶ τοῦ Πολλοὶ — Nihil tale in superioribus fuisse Puer videt. Ergo certum est, Homericum desiderari locum, in quo πάντες sint οἱ πολλοί. ut, exempli gratia, Iliados primo, Jupiter cum ad Æthiopas cœlo relicto proficisci fingitur, addit Poeta:

——— θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο.

hic Cavillator aliquis objicere posset: "Si Dii omnes Jovem sunt secuti, ergo cœlum sine Diis fuit." hujus προβλήματος λύσιν nunc proponit magnus magister; & ostendit: ὅτι οὐ κυριολογεῖ, ἀλλὰ μετενήνοχε ποιήσας ut alibi loquitur: id est non propria sed translata usum voce. Omnes enim inquit sunt multi, & causam addit, τὸ γὰρ πᾶν, πολύ τι. H.

l. 12. "Οἴη δ' ἄμμορος. —Vocabulum οἴη valet *sola*. quare accusabatur Homerus, qui *solam* Ursam dixisset non occidere: *unumque illud* Sidus *expers esse* lavacrorum Oceani, cum aliis etiam quibusdam sideribus hoc contingat. succurrit autem ipsi acerrimus ipsius amator, affirmans hic etiam *translationem* esse; intellixisseque Homerum Ursam, *maxime insigne clarumque ex omnibus Sidus*, quibus hoc contingit, *non mergi in Oceano*, id est *non occidere*. in voce igitur οἴη, quæ prima est ejus versus, omnis vis posita est defendendi Poetam, ex qua etiam nascebatur criminatio, quia quamvis & *ipse* velit vocabulum illud valere *solam*; tamen cogitans, *quæ sola sunt*, *magis illustria nobiliaque esse*, ita opem ferri posse Poetæ affirmavit. V.

l. 15. "—δίδομεν δέ οἱ —Incessebatur vulgo Homerus, qui fecisset Jovem *mentiri*, falsisque promissis conjicere in gravissimum malum Agamemnonem. hoc flagitium putabatur commisisse in secundo Libro Iliadis, ubi præcipit *Somnio*, ut ad Agamemnonem iret, atque ipsi suis verbis, significaret, *ut copias Græco-*

Græcorum armaret, ac prælium cum Trojanis committeret: futurum enim ut victoriam inde, gloriamque magnam reportaret. omnis quæstio est, an voluerit hoc ipsi *suis* verbis significari, quod indignissimum videtur: sive mandaverit Somnio, ut *ipsum* hoc polliceretur Agamemnoni. — Putandum est existimasse Hippiam διδόμεν' pro δίδομεν legendum esse, mutato ita sono ejus vocis, ut ε prima in secundam mediamque syllabam transferatur: hoc enim pacto cum διδόμεν', sublata inde postrema syllaba, pro διδόμεναι positum fuisse intelligeretur, liberaretur omni culpa Homerus: Somnio namque *ipsi* mandatum foret dilargiri, pollicerique *suis* verbis gloriam ex eo facto Agamemnoni: quod videtur etiam obscure indicare Aristoteles in Libro sophisticorum Elenchorum, quo loco plenius aliquanto eandem rem persequitur, his verbis: ἀλλὰ τῷ ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο διδόναι. V.

Versus — "δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι — sublatus fuit ex Iliade tanquam impius.

l. 17. Hippias sensus versus hujus restituit posito ὀ pro ὖ quod olim valebat.

l. 19. Empedoclis versus hi sunt:

"Αἶψα τε θνητὰ φύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι·
"Ζωρά τε τὰ πρὶν, ἄκρητα, διαλλάξαντα κελεύθους.

V.

P. 46. l. 8. "— τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος. Omnis difficultas ponitur in voce ἔσχετο, quam solvit Aristoteles dicendo vocem illam non significare — "hastam ibi *hæsisse*, sed solum *prohibitam* fuisse ne ulterius penetraret." vide *Iliadis* lib. 20. lin. 272.

l. 11. intellige λέγοι ante ὡς.

l. 12. καταισοφισάμενοι. H.

l. 19. lege δι' ἁμάρτημα.

ibid. — ὅλως δὲ &c. Locus magis perspicuus erit si sic legas: ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν, ἢ πρὸς τὴν ποίησιν, ἢ πρὸς τὸ βέλτιον, ἢ πρὸς τὴν δόξαν δεῖ ἀνάγειν. — Πρὸς τὴν Ποίησιν, (hoc modo) — "αἱρετώτερον πιθανὸν ἀδύνατον, ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν· τοιούτους δ' εἶναι, οἵους Ζεῦξις ἔγραφεν." — Πρὸς τὸ βέλτιον, (hoc modo) — "τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν." — Πρὸς ἅ φασι τἄλογα, ἢ πρὸς τὴν δόξαν, (hoc modo) — "οὕτω τέ φασι, καὶ ὅτι ποτὲ οὐκ ἄλογόν ἐστιν· εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς γίνεσθαι.

P. 47. l. 2. lege ἀλογίας & μοχθηρίας. H.

l. 4. lege τῇ Αἰγίσθου. V.

l. 8. Legendum est, αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν εἰρημένων σκεπτέαι. εἰσὶ δὲ ἀριθμῷ δώδεκα. H.

Cap. XXVI.

P. 47. l. 13. ante φορτικὴ intellige μάλιστα.

l. 16. κορυφαῖος idem est ac χορηγὸς scil. *Præcentor Chori.*

l. 19. Nomina histrionum illorum ponit, qui longe aliter se in eo studio tractando gerebant, ac judicio plurimum inter se dissentiebant: narrat enim *Myniscum*, improbantem magnopere nimiam gesticulationem Callippidis; ac totam rationem illam irridentem, solitum esse vocare ipsum *Simiam.* hanc enim præcipue bestiam omnium summam *imitatricem* esse constat. V.

P. 48. l. 2. σημείοις idem significat quod σχήμασι — scil. *Gesticulationibus.*

FINIS.